

A NOSA TERRA

ANO XIX • 11 DE XANEIRO • 1996

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Nº 708 • 200 PTA.

O Morrazo apostou por un proxecto de reciclado que custará 2.000 pesetas por tonelada de resíduos fronte ás 5.000 de *Unión Eléctrica-Fenosa*

SOGAMA: máis caro e máis contaminante

Os concellos botan as contas do Plano de Resíduos Sólidos Urbanos da Xunta e descubren que é caro, centralizado e contaminante. A privatización da recollida e tratamento do lixo co aval da Xunta, beneficiará á *Unión Eléctrica-Fenosa* pero pode acabar en tarifa dobre para o usuářo, coma outros servizos municipais cedidos a empresas privadas. A COTOP non atopa argumentos contra o reciclado que algunas mancomunidades estudan como solución máis limpia, operativa e económica.



ANXO IGLESIAS

OS MORADORES DA NADA

Xavier Lama

Premio Álvaro Cunqueiro
1995

¿QUE ME QUERES, AMOR?

Manuel Rivas



galaxia

Premio Torrente Ballester
1995

Os millóns da emigración
— (Páx. 4) —

Un concelleiro do PSOE
abandona o partido
polas críticas á CIG
— (Páx. 8) —

Descoñecemento e fraude
nas axudas da UE por Luis Burgos
— (Páx. 10) —

Médicos da privada utilizan
as urxencias para sortearen
as listas de espera
— (Páx. 11) —

Arxentina hai vinte anos:
o golpe que abriu paso
ao liberalismo económico
— (Páx. 16 e 17) —

A literatura galega a debate:
Xosé R. Pena
— (Páx. 27) —

Os mexiloeiros recordan a Fraga que son do PP e din que o presidente acusa de terrorista a todo o que protesta

Os mexiloeiros apelaron á sua filiación conservadora para arremeter contra Manuel Fraga e negar a sua relación coa CIG, mália as afirmacións do presidente, que sinalaban a esta central como instigadora do conflito que este sector mantén coa Administración, e que se deriva da negativa por parte da Xunta a equiparar as probas galegas de toxicidade coas do resto de Europa. Igualmente, os mexiloeiros expresaron a sua repulsa ás palabras de Fraga, que os

acusou de terroristas.

Por outra banda, o xerente do Consello Regulador do Mexilón, Xaqin Ribeiro, aborda nunha entrevista o que califica como enfrentamento político entre os conselleiros de Sanidade e Pesca, que dificulta a consolidación do sector. Para Ribeiro, Sanidade procura a provocación e Pesca carece de peso político para enfrentarse ao departamento que dirixe Romai Beccaria. (Páx. 28 e 29)

O paro na mocidade acada o 40%

Cun investimento anual de entre 8 e 9.000 millóns de pesetas, o Plano de Emprego Xuvenil da Xunta de Galiza só conseguiu crear 85 novos empregos segundo un documento de Galiza Nova. A organización denuncia a política laboral do goberno de Fraga e critica o feito de que se sigan a destruir postos de traballo mentres que das 35.910 persoas beneficiárias do Plano de Emprego só un 5,6% "accederon a un posto de traballo, na maioria dos casos en precario". (Páx. 9)

O novo arcebispo de Santiago ben recibido polos cristianos galeguistas

O nomeamento de Xulián Bárrio como Arcebispo de Compostela foi ben acollido por amplos sectores da Igrexa galega, incluído o galeguista, pese a non ser natural do país. Grupos de presión próximos ao Opus e á propia Xunta, pola contra, apoian decididamente a Xosé Manuel Estepa, vigário xeneral castrense. (Páx. 7)

Francisco Rodríguez

'Con Curros demóstrase que os clásicos da literatura galega teñen planteamentos modernos e vinculados a un ciclo no que ainda estamos'

Vintecatro anos despois da sua primeira edición, *A evolución ideolóxica de M. Curros Enríquez*, segue a ser unha obra referencial, agora reeditada por *A Nosa Terra*. Francisco Rodríguez extraña unha edición da obra completa de Curros comentada e unha maior fidelidade aos textos orixinais. (Páx. 28 e 29)



A. PANARO



A. IGLESIAS

Cerdeira manifestouse contra Sogama.

O país non ten quien recolla o papel e o cartón, pero importa cartón e papel reciclados.

A maioria dos estados norteamericanos e moitos europeus adoptan moratórias para as plantas incineradoras

A COTOP quer acelerar o proxecto de SOGAMA antes que os concellos aposten por solucións máis ecolóxicas e baratas

G. LUCA DE TENA

Medra en todo o mundo a tendéncia a impor unha moratoria á incineración do lixo e escoitar a opinión de científicos e ecoloxistas. A COTOP prefire pisar o acelerador a fondo e silenciar os graves problemas de SOGAMA antes que os concellos aposten por solucións moi más económicas, limpas, operativas e descentralizadas.

Os países que se apartan da solución das grandes incineradoras para eliminar os resíduos sólidos urbanos (RSU), aumentan sen parar. A maioria dos estados norteamericanos e moitos

europeus adoptan moratórias ao tempo que se suman á filosofía das *Tres R*: reducción, reutilización e reciclaxe.

Aumenta tamén o estudo e

aplicación de tecnoloxías blandas e os Estados fanse máis comprensivos coas teses conservacionistas. Mesmo o MOPT español recolle velas na sua política de incineradoras,

que considera fracasada. A COTOP defende o proxecto de SOGAMA, preparado por Unión Eléctrica-Fenosa, como unha solución perfeita, orixinal, acomodada ás necesidades reais do país. Pero

nions sobre distintas formas de abordar o problema, os concellos do Morrazo optamos por facermos un proxecto básico de cara ao reciclado e elaboración de compost. O investimento se- rá de 400 mi-

llóns, dos que

podemos obter

un 75 por cento

do plano POMAL

da Unión Euro-

pea. A cidade de

Córdoba recibiu

un cen por cen

de Bruxelas para

un sistema se-

mellante. Pero

ainda que tivésemos

que pagar o

25 por cento res-

tante sairia máis

barato que contratar con SOGA-

MA. Co sistema

descentralizado a

tonelada de lixo

sairá por 2.000

pesetas mentres

SOGAMA quer

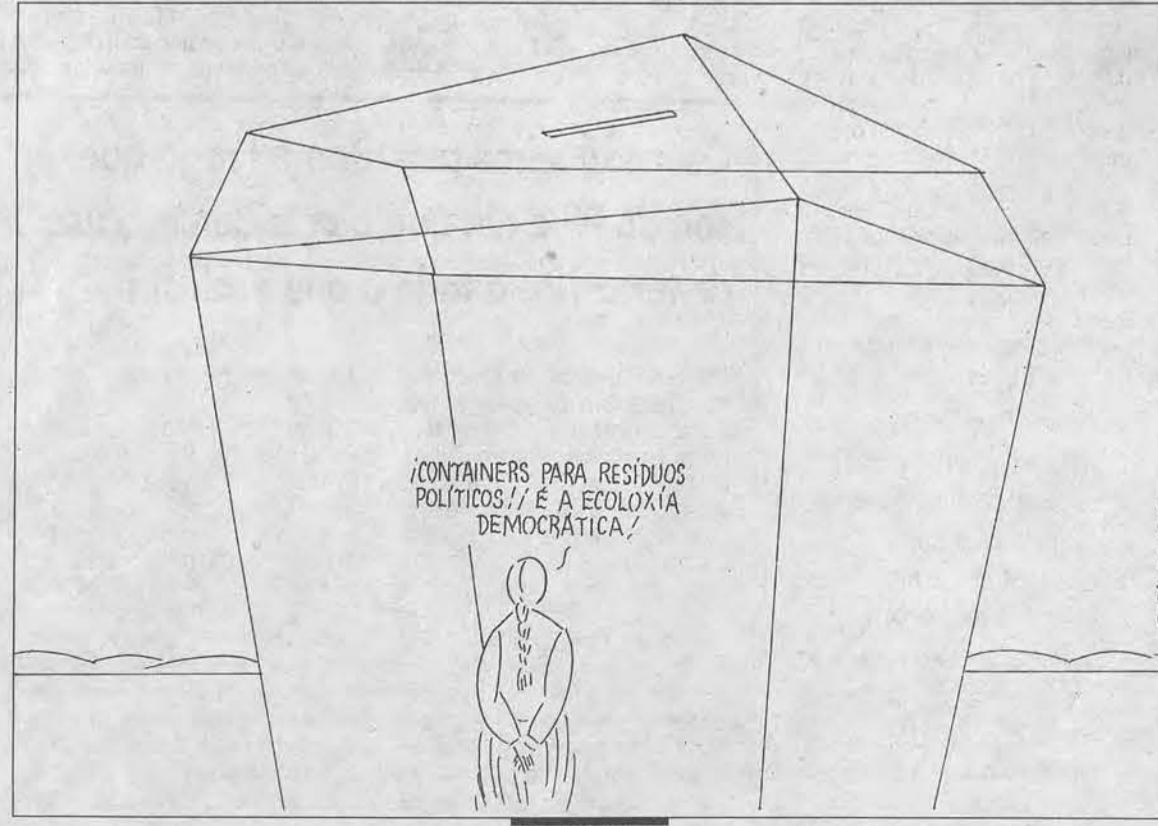
cobrar 5.000".

'De todas as opcións para o tratamento do lixo, a de SOGAMA é a más cara e ecolóxicamente a más nefasta'
EULÓXIO LOPEZ,
alcalde de Cangas

Más cara

"De todas as opcións para o tratamento do lixo, a de SOGAMA é a más cara e ecolóxicamente a más nefasta" -di o alcalde de Cangas, Euloxio López, que está a procurar con outros concellos do Morrazo unha solución distinta e mancomunada. "Despois de coñecer informes e opini-

O técnico Xosé Ramón Gómez, da empresa TOPAES, preparou para o Concello de Pontevedra unha proposta parecida á do Morrazo, que consistirá nunha planta (Continua na páxina seguinte)



(Ven da páxina anterior) de reciclaxe previa e un díxester de aceleración biolóxica que converte en composto o 75 por cento do lixo. "Temos un estudo para toda Galiza que resolviera por 8.000 millóns de pescetas o que a COTOP di que vai solucionar por 40.000 millóns".

Xosé Ramón Gómez admite que tanto para este tratamento en plantas de reciclado como para o que defende a COTOP, cunha xigante incineradora central, será preciso mancomunar concellos para aproveitar os beneficios da economía de escala. A Xunta nomea ao conselleiro de Interior como comisario para SOGAMA, pero non dá un peso polo reciclado.

A experiencia da empacadora de Guixar (Vigo) ilustra as dificuldades de desenvolver o proxecto de SOGAMA.

Tecnoloxía obsoleta

"A tecnoloxía de SOGAMA é obsoleta. Nas Baleares fracasou un experimento de incineración centralizada coma o que se quer instalar aquí con centro en Cerceda - lembra o deputado do BNG, Emilio López Pérez. Ao partici-

O Bloque Nacionalista Galego reclama un acordo que implique a todas as forzas políticas para abordar o tratamento de residuos. Os nacionalistas precisan que non están en contra de SOGAMA, senón da incineración e coñan que a mesma intención global do proxecto podaría orientarse cara a técnicas de re-utilización de residuos.

Para Emilio López o proxecto de SOGAMA está nas antípodas da ecología e da educación ambiental e xa que Unión Eléctrica-Fenosa cobrará por tonelada de lixo que incinere, nesa empresa nén a COTOP estarán interesadas en que se extenda a recollida selectiva e a separación senón que aumente o volume de residuos. "Na UE hai moitas empresas de reciclado que están más interesadas en vendernos os seus produtos que en que reciclemos nós. Somos deficitarios en papel e cartón reciclado e importámolo".

Diz Guedes, conselleiro de Interior e comisario da Xunta para SOGAMA (é o presidente da sociedade), sinala que a incineradora de Cerceda, as estacións de transferencia e as empacadoras son a mellor solución para un problema que xa non pode esperar. Suxire que reciclar e cambiar a forma de comportarse na eliminación de residuos esixiría unha espera longa por demais. "Non comprendo iso de que o plano de SOGAMA é o mellor posibel" comenta o secretario de ADEGA Manuel Soto. O que temos que ver é se realmente serve. Non hai goberno no mundo que neste momento defenda a incineración ao 99 por cento, como está facendo a Xunta".

MA. A instalación é do 89 e ainda que chegou a producir compost, a comercialización atrancouse por problemas de calidad. A planta ardeu duas veces.

"Tiñamos moita ilusión por solucionar o lixo -explica Fernando Miramontes, concelleiro de Esquerda Unida do Ferrol. A Xunta e o Governo central subvencionaron este proxecto para a Mancomunidad. Pero a terra aquí é rica e non querem o compost. Podía servir para as viñas, no Miño, pero o transporte non compensaba. A solución que nos deu un técnico navarro foi investir case o dobre do que custara (outros catrocentos millóns) para mellorar a calidad do compost. Pero cundiu a desconfianza porque o pacto entre BNG e PSOE para Sogama está a funcionar nos concellos".

Xosé Ramón Gómez, da empresa TOPAES, coída que foron os intereses do PP e o PSOE en SOGAMA os que cortaron o camiño ao funcionamento piloto de Mougá. O procedimento de SO-

GAMA será moito máis caro, pero conta coa subvención do Governo autonómico.♦

par co 51 por cento a Xunta garante de feito o aval público a Unión Eléctrica-Fenosa, que a sua vez, finanza o proxecto co Bank of América. Se SOGAMA fracasa, podería repetirse o da Autopista: que finalmente teñamos que pagar todos".

Manuel Soto sinala que os custos da incineración están por riba dos de calquer outra opción. "A incineración só é competitiva cando se subvenciona fortemente a enerxía eléctrica obtida, e cando ademáis se pode recuperar o calor residual (mediante coxeneración). Este non é o caso da incineradora proxectada para Cerceda, pois nesta localidade non existe posibilidade de aproveitar o calor residual en calefacción ou na industria".

Outro aspecto que critica o secretario de ADEGA desta fórmula de eliminación de residuos é que non require educación nin formación nos usuários. Contra máis lixo se produza, mellor".

Os responsábeis da COTOP refírense á planta de reciclado de Mougá, na Ría do Ferrol, como exemplo negativo que reafirme por comparación o de SOGA-

"Non hai goberno no mundo que neste momento defenda a incineración ao 99 por cento, como está facendo a Xunta"

MANUEL SOTO,
SECRETARIO DE ADEGA

diaria de transporte do lixo por estrada.

A COTOP mantén con dificultade a ocultación do prezo que lle vai custar a un concello safarse dunha tonelada de lixo por este obsoleto sistema, incomparábelmente máis elevado que os que poden dar outros procesos coma o reciclado, que en referencias piloto ben contrastadas chega a producir beneficios. A privatización doutros servizos básicos ten dado neste aos ben de experiencias de aumentos elevadísimos sen xusificación.

Na emergencia eleitoral por resolver un problema flagrante, Fraga despacha ao conselleiro de Interior para que convenza aos concellos da práctica gratuidade da opción SOGAMA. Pero nen o esforzo de propaganda e mentiras poden evitar que moitos concellos procuren noutra parte a solución aos seus problemas.

Igual que a FENOSA dos anos corenta e cincuenta non tiña na sua axenda a electrificación do país, que derradeiramente ten que lle pagar o Governo autonómico dos 90 nun carísimo PLAN MEGA, SOGAMA quer que produzamos contra máis lixo mellor porque cada tonelada é parte do seu negocio. Coa complicidada da Xunta, desacredita a recollida selectiva en orixe e a reutilización de matéria orgánica, que está na tradición profunda dun país agrícola coma o noso. Nen se procuran emendar, senón todo o contrario, as dificultades da planta de reciclado de Mougá, na Ferrolterra, polo que quidese ter de referencia para o futuro. A intención destes beatos europeistas é manter ao país lonxe desa corrente de volta do consumo, que reconsidera o uso abusivo da natureza en defensa do futuro.♦

O lixo dos corenta mil millóns

A volta ao país en camións de lixo

O actual Plano de Resíduos Sólidos sustitue a outro anterior que tamen tiña como obxectivo central a incineración do lixo. Aprobouno o Consello da Xunta en Xaneiro de 1992 e divide o país en catro grandes sectores coincidentes coas catro provincias. As provincias están partilladas en 39 sub-sectores, compostos por un número variábel de concellos. Nun concello de cada sub-sector instalarase unha Estación de Transferencia ET, (26 en total) ou un peirao de Transferencia PT, para as áreas que non superen as 20 tn. diárias (seis en total).

Nas ET o lixo transvasarase dos camións de recollida a contenedores de 34 metros cúbicos nos que se comprime. En camión (e non en tren como xustificou o concello de Vigo para instalar unha estación de transferencia en Guixar), o lixo vai a unha das plantas provinciais nas que se converte en combustíbel despois dunha selección e secado.

Carlos Pérez Losada, técnico

da planta de compostaxe de Villafranca do Penedés, critica a centralización do plano, que obriga aos seis concellos de Lalín a trasvasar na ET propia e despois na planta de Vigo (120 quilómetros). Unha vez tratado en Vigo, o lixo de Lalín cárgetase noutros camions que o levan a Meirama (200 quilómetros). De Lalín a Meirama hai 110 quilómetros.

A Estrada debe levar o lixo á ET de Vilagarcía (30 quilómetros), e dalí noutros camións á Vigo, antes de sair despois dun terceiro trasvase á Meirama, despois de percorrer 300 quilómetros. A Estrada dista de Meirama 80 quilómetros.

Pérez Losada di que co proxecto de SOGAMA a Galiza colocariase no primeiro lugar do continente europeu por volume relativo de incineración, de par do principado de Mónaco, que está condicionado pola sua cativa superficie e a necesidade de evitar o alto prezo que França lle cobraba por importar os seus residuos.♦

Os países europeos están a queimar menos dun 25 por cento dos residuos sólidos que producen. O consolidado prexuízo de que o lume purifica o lixo, aparece invertido polo recoñecemento actual da potencia canceríxena de dioxinas e furanos e os efectos devastadores da choiva aceda que sae dos fornos de residuos sólidos urbanos (RSU).

A tendencia a prescindir da incineración e a incorporar o reciclado, a reutilización e a redución dos RSU, só ten a excepción de Mónaco, un país montado sobre un peirao que non pode nem pagar a exportación do lixo nem expropiar o espazo do casino para montar nel unha planta de reciclado.

A Galiza non é Mónaco, pero queren impoerle un plano de residuos sólidos urbanos centrado sobre a incineración. É unha opción cara, agresiva para o medio ambiente e de complicada transacción política e social. O megalómano plano que comezou cunha etiqueta de quince mil millóns, xa vai polos corenta. Non tivo que pasar concursos nin exposiciones públicas porque procede dunha das más caras pontes tendidas por decreto desde a iniciativa pública ao interese privado. Quen traza o plano son os técnicos da Unión Eléctrica-Fenosa, unha empresa que hoxe paga impostos en Madrid despois de administrar en exclusiva durante corenta e tres anos a capacidade hidroeléctrica do país.

Aquel privilexio ditatorial tiña un pretexto de interese público semellante ao que agora se invoca para librarse de intervencións á SOGAMA. Pero, na realidade, SOGAMA configura un plano de residuos sólidos coa condición primeira de se beneficiar. A economía de escala dun forno con capacidade para todo o país, e dous complicados aneis de empacado e secado previo, obrigan a unha xigantesca operación



GALIZA EMIGRANTE

A hostelería ou o paro, opcións para os que retornan

Medio billón, o regalo dos emigrantes a caixas e bancos

Nos anos oitenta, os que marcharan a Europa comezaron a voltar e a asentar definitivamente no país. Mália os poucos díados fiábeis do retorno, a década actual rematará marcada pola chegada masiva dos emigrantes de Europa. Non veñen coas mans nos

petos, as suas contas de aforro levan nutrindo con anos de traballo. Os bares e hoteles xa non son investimentos seguros e as divisas entran no país, beneficiando a bancos e caixas. Médio billón de pesetas de xente que non vive na Galiza.



Os emigrantes en Europa ingresan os seus aforros nas entidades de Galiza. A cantidad abala entre medio e cinco millóns ao ano.

■ ARANTXA ESTÉVEZ

A emigración aos países europeos, que se denomina como a de segundo ciclo, sempre pensa en voltar. Segundo a estimación dos alcaldes dos municipios galegos, unhas sesenta mil persoas retornaron nos últimos anos. Este cálculo aparece incluído no traballo *Informe sobre o retorno nos municipios de Galiza*, elaborado pola Secretaría Xeral para as Relacións coas Comunidades Autónomas que, tamén, pon de manifesto que 1.329.000 galegos seguen residindo no exterior.

Pero é un feito que os emigrantes á Suiza ou á Alemania planifican a

sua vida fóra perante quince ou vinte anos para despois vir á sua terra. Voltar con corenta ou cincuenta anos apresenta graves problemas. Nun de cada tres concellos, a maioría dos emigrantes están no paro. Qué facer cos cartos aforrados? Hai xa unha experiencia importante de proxectos empresariais fallidos que, ás veces, conlevan ao retorno, pero a Europa. Alguns emigrantes da comarca do Ribeiro en Zurich comentaban as dificultades e vián como única solución a división da familia. O pai seguiría como emigrante uns anos máis até ter aforrado de abondo para virse para Galiza.

Ademais do sentimento de mo-

riña, as condicións materiais da vida en Europa endureceron nos últimos anos. Os salarios seguen sendo moi altos ao cambio coa peseta pero os gastos tamén. En Suiza, por exemplo, hai que pagar a seguridade social de todos os membros da familia a final de mes. A Lei do Seguro endureceu, precisamente, neste ano que comeza xa que o asegurado non vai ter desconto familiar nin liberación de primas a partir do terceiro fillo. Tamén é obrigatorio asegurar aos nenos a partir do terceiro mes de vida e o seguro de enfermidade afecta, ademais, aos traballadores temporeiros, os que marchan a traballar por

un período dunha vivenda. Por outra parte, o aluguer medio dunha vivenda está nas cento cincuenta mil pesetas. A construcción, que foi un dos sectores que máis galegos absorbeu, tamén está parada en Suiza.

A pensión-casa

Pero hai outra causa chave para entender o fenómeno do retorno de Suiza: o que os emigrantes chaman a *pensión-casa*. O go-

Aforrar 200.000 pesetas ao mes

Só na terceira parte dos concellos nótase a repercusión dos cartos dos emigrantes na industria. A maior parte das inversións vanse para o sector servizos que, normalmente, se traduce na hostelería. Bares e hoteis en toda a xeografía lembran os destinos dos emigrantes cos seus nomes e aproveitan o tirón turístico do país. Nas catro provincias, é o investimento que semella máis atractivo para os retornados. No municipio de Cabana, nove de cada dez bares está en máns dos emigrantes.

Taxis, talleres de mecánica ou

terrás son outros destinos dos cartos dos emigrantes. Hai unha tendencia do emigrante a instalarse como propietario do seu negocio ou como traballador autónomo. Pero tamén apontan no traballo as dificultades que atopan os retornados para investir na Galiza. Médio billón de pesetas segue gardado nos bancos e caixas. Di Xosé Domínguez que "un banco prefire ter a un emigrante en Suiza que criar tres ou catro postos de traballo. O emigrante non lle custa nada ao Estado. Todo o contrario xa que a final de mes pode ingresar en conta tran-

quilamente unhas duascentas mil pesetas".

Todos os alcaldes outórganlle moita importancia ao aforro xerado polos emigrantes. O de Moaña, Xabier Abalo, fala dun momento no que a vila contaba con dezasete sucursais bancarias, cantidade de que só se entendía ao contar cos cartos dos emigrantes. A petición dunha Consellería da Emigración e dunha comisión encargada de asesorar aos emigrantes cando voltan á terra é unha reivindicación de vello das asociacións no exterior.♦

A Consellería da Emigración e unha Comisión encargada de asesorar aos emigrantes cando voltan á terra é unha reivindicación de vello

governo suizo desconta unha cantidade do salário do traballador para sumarse á pensión da veillez ou para que este o retire cando abandone o país e se dea de baixa no consulado. As ameazas das autoridades do país de non deixar retirar eses fondos aos emigrantes provocan que moitos fagan as maletas e volten antes de que a medida se faga efectiva. Algunhas parellas, que traballaron quince anos, conseguiron reunir mediante ese fondo dez ou quince millóns.

Por estas razóns, tanto Xosé Luís Leirós, que fora presidente da Federación de Sociedades Galegas en Zurich, como Xosé Domínguez, presidente da Asociación polos Emigrantes, cren que nun par de anos, só da Suiza, chegarán dez mil familias. Virán cos seus aforros pero estes dous homes, que viviron a emigración, coidan que non hai unha boa perspectiva de acollida. A Xunta de Galiza estima que en Alemaña hai 90.000 traballadores galegos e na Suiza 55.000. Domínguez sinala que os cartos que se traen non duran sempre e que a solución xa non está en montar un bar. Entre medio millón e dous millóns de pesetas abala a cantidade de cartos aforrados ao ano por un traballador no exterior. Algunhas alcalades apontan que a cantidade pode chegar aos cinco millóns de pesetas. De calquier xeito e, segundo os dados que ofrece o anuario do Banco de España, bancos e caixas na Galiza manexaban un monto de 560.000 millóns de pesetas ao remate do ano correspondentes a persoas que non vivian no país. Hai catro anos, a cantidade era de 380.000 millóns. O mesmo informe aponta que a terceira parte do aforro galego "fuxia" cara fóra.

Adquisición dunha vivenda

Cereda, Carnota, Muxia, Cudillero, Moaña e Xinzo de Limia son os concellos que acollerón a volta más importante de emigrantes nos últimos tempos, chegando, nalgún caso, a supor case o 30% da povoación total. Os técnicos que elaboraron *Informe sobre o retorno nos municipios de Galicia* falan dun crecemento dos concellos producido polo ritmo, cada vez máis acelerado, da chegada de emigrantes. Catro mil persoas retornaron á Limia e, sen embargo, os investimentos industriais non se deixan notar. Os que se deron destinaron a establecementos comerciais. Tampouco Carnota notou a pegada do retorno; os que voltaron definitivamente optaron por vivir en núcleos urbanos.

O primeiro investimento que fai o retornado é inmobiliario, o que se refire á sua propia casa; a mellora da familiar ou a construcción dunha nova. Hai zonas onde isto é máis que palpábel, como na parroquia de Vilar de Condes, en Ribadávia, ou na da Grana, en Covelo. Chalets de nova construcción ilustran a paisaxe da aldea. No estudo da Secretaría de Relacións coas Comunidades do Exterior, cuantifícanse 24.238 vivendas construídas polos emigrantes. En Celanova, a metade dos pisos de construcción recente pertencen a retornados; en Ponteareas o 40% e en Moraña a porcentaxe chega ao 70%. Isto non quer dicir que renúncien á casa que teñen na parroquia; os pisos son unha inversión que se amortiza alugándolos, o que pode conllevar á compra dun segundo piso.♦

CONFLITOS NA PESCA

Xaquin Ribeiro,

xerente do Consello Regulador do Mexilón

'Irlanda consegue axudas europeas para o seu mexilón e aqui Fraga o único que fai é declaracions fora de lugar'

■ H. VIXANDE

O xerente do Consello Regulador do Mexilón galego sostén que as razóns para manter as probas de bioensaio máis rigorosas que en Europa obedececen a intereses do conselleiro de Sanidade para gañar peso político. Xaquin Ribeiro cre que a Xunta está a provocar aos mexiloeiros en lugar de buscar solucions para o sector.

Hai unha discriminación sanitaria entre o mexilón galego e o de fora?

É ilóxico que países europeos como França, Itália e Portugal tenan un método de bioensaio cunha caducidade de cinco horas e o noso sexa ás doce horas. Se o tivera Etiopia... podíase desconfiar de que non protexe a saude pública. Pero países europeos como eses tres non son sospeitosos de non protexer a saude pública. Que desde a Consellaria de Sanidade quieran apresentar isto como un intento do sector de envenenar á sociedade, como mínimo paréce una barbaridade, nomeadamente do director xeral de Saúde Pública, que ben debía demitir por dicer iso ou ben denunciar a França, Itália e Portugal por atentar contra a saude de millóns de persoas. O problema é que tamén o conselleiro mantén esa posición. Poden buscar os estudos técnicos que queiran, pero os técnicos non o teñen claro entre eles, as posicions están divididas e no medio está o sector, padecendo esa falta de definición.

Non hai peculiaridades nas toxinas galegas?

A última surpresa que levo foi o invento dunhas toxinas novas. Baixo o epígrafe das toxinas DSP hai un grupo delas... e aquí na Galiza só se manifestou unha, como na França. O normal é manter o control sobre esa toxina e estar sobre aviso con respecto ás outras. Pero cando non hai razóns, hai que sair por peteneras. Hai informes que avalan que a situación é así. Contra esa toxina as probas de cinco horas abordan, e iso dinno os técnicos. Outros países en idéntica situación, actúan dese xetio.

Por que non se aplica ese control de doce horas aos produtos que vienen de fora?

Dase un novo paradoxo: temos controis más estrictos, pero os produtores de fora están a introducir mexilóns no noso mercado con eses controis menos rigoros.

sos e iso non só está permitido, é que ademais non se pode dizer nada porque teñen unha rede de control e cumplen as normas. Galiza, que é a zona europea que más ten que gañar e perder na acuicultura, resulta que padece competencia desleal por parte doutros países e non en Europa, senón no seu próprio mercado, o Estado español.

Enfrentamentos entre Pesca e Sanidade

Hai un enfrentamento entre as consellarias de Sanidade e de Pesca?

Hai un disgusto de parte da Consellaria de Sanidade porque antes as competencias da sondaxe da rede de control estaban repartidas entre Sanidade e Pesca e o sector pediu hai uns anos que as asumira Pesca por criterios de unificación. Sacarlle esos medios e presupostos non gustou a Sanidade, pero o sector non pode desbese a cuestión política, senón a claves económicas e de efectividade. Hai unha cuestión política, ainda que tratan de vender que é unha decisión técnica sobre o bioensaio. Dá a impresión que Sanidade quer provocar ao sector.

Pesca defende ao sector?

En certo sentido, Pesca si defende ao sector. Na área da sua competencia subdividiu polígonos para paliar os efectos das marés vermelhas. O que pasa é que quem ten que tomar a resolución das cinco horas é Sanidade. Outra cuestión importante é que dentro do Governo galego ten más peso político o conselleiro de Sanidade que o de Pesca. Non sei até que punto pode presionar.

Calificacións de terroristas

A raiz da manifestación en Compostela o presidente calificou de terroristas aos mexiloeiros.

As palabras do presidente como mínimo están fora de lugar e deberían ser retiradas, porque é un insulto moi grave cara miles de familias galegas que o que queren é traballar. Cando un ten problemas, estanlle criticando ou reclama-



ANXO IGLESIAS

mando algo, o que non pode é dizer un ex-abrupto coma ese, sobretodo tendo en conta que se trata dunha cuestión que non está fora de lugar. Son reivindicacións moi concretas e demonstradas, pero nunca se pode dizer que son terroristas quem as fan, porque por esa via o que queren é aplazar as protestas e que calquera que proteste estexa identificado co terrorismo. O que si é radicalizar a vida do País é que o presidente á más mínima protesta que haxa, ainda que con algun incidente non desexado por ninguén, que califique a todo un sector de terrorista.

Hai intentos de negociación por algúna das partes?

Por parte do sector si, porque da Administración non se coñecen intentos. O único que fixo a Xunta foi dicer non a todo. O sector formulou posi-

bilidades e solicitou entrevistas cos conselleiros de Pesca, Sanidade e Relacións Laborais. Non é ilóxico que se reuna unha comisión de expertos e técnicos e non se invite a estar presente ao sector non se lle comunique nada.

Pode afinir a estratéxia dos mexiloeiros?

Tratamos de evitar que a polémica se centre exclusivamente no bioensaio. Parece que o Goberno interésalle centrar todo aí, e non é simplemente iso. A maré vermella ten moitas peculiaridades nas que hai que traballar. O que pretendemos é reunir unha mesa de traballo na que estexan a Administración e o sector produtor. A solución á maré vermella corresponde a ambas partes; uns e outros debemos valorar global-

mente o problema e abordar posibles soluciones: alternativas ao bioensaio, estudos de métodos de desintoxicación, potenciación da investigación de medidas aplicadas, non de investigación pura que vai dar resultados ao cabo de vinte anos, senón a curto prazo... Somos conscientes de que a maré vermella vai estar presente sempre porque é un problema comun a todo o mundo. Doutro lado, tamén hai que falar das compensacións económicas. Hai sectores nos que o paro de actividade foi menor pero aos que prestaron axudas oficiais. Hai zonas de mexilón que levan varios anos con nove meses de inactividade e non reciben nenhunha atención. Unha empresa que ten tres meses de actividad ao ano, durante tres anos, vai á quebra. A Xunta debe axudar a esa xente a negociar as cotizacións á Seguridade Social, a dar facilidades aos cocedeiros e depuradoras para regular o emprego cando non hai actividad, mesmo unhas compensacións económicas.

O sector e López Veiga

A canta xente ocupa o mexilón?

O emprego direito son nove mil persoas. Co indireito pode chegar a quince mil. Hai que pensar que o mexilón afecta a moitos subsectores: cocedeiros, conserveiras, estaleiros, materiais auxiliares, transportistas, porque son 220.000 as toneladas que se moven ao ano... O triste é que países como Irlanda xa tiveron compensacións por paralización da actividad, como sucede este ano, cando é un gran de area con respeito a nós. Parece que só hai boas palabras cando as empresas son de fora, pero falamos de miles de familias galegas que reinvesten na Galiza. En teoría a Administración galega ten que velar polos intereses do país. En lugar de desviar a atención debían centrarse en Bruxelas. A conducta habitual do Goberno de Fraga é atender só aos sectores que xa están en crise, en lugar de pór as bases para que o día de mañá o resto dos sectores non estexan na mesma situación. A Xunta está en plan bombeiro, vai a resolver cando hai lume.

Que pensa das palabras do ex conselleiro de Pesca, Henrique López Veiga?

O ex conselleiro López Veiga, que ven aquí para avisarnos de que a nosa imaxe alá é má a conta das manifestacións, podía preocuparse de ver que tipo de axudas podíamos pedir na UE. Non parece ilóxico que as pida Irlanda e que a nós se nos diga que temos que ser maiores de idade e non pedílas. Non sei que pensa el en Bruxelas, en lugar de ver a má imaxe que causamos por que non colle e busca soluciones. El no ano 92 defendía as cinco horas. Lopez Veiga saí da entrevista con Fraga e di o que el manda: que estamos radicalizados e mesmo insinúa conexions co narcotráfico. El, como conselleiro de Pesca, non fixo nada para impedir a introducción diñeiro do narcotráfico no sector. A que ven misturar unha protesta co narcotráfico. O problema que temos agora comezou estando el de conselleiro, e non fixo nada para solucionalo, que non veña a dar leccións. ♦

■ A morte dun converso

"Alxeria é a França e sempre o será", era a frase favorita de François Mitterrand cando era ministro de Xustiza e Ben Bella loitaba pola independencia do seu país. O último presidente francés passará á historia entre outras razóns porque foi un dos homes aos que máis erros perdonaron. Todo o mundo esqueceu o seu pasado filofascista, e mesmo Greenpeace, ao que o servizo de intelixéncia galo afundiu o *Rainbow Warrior* por orde de Tonton, "deixou ao lado as suas diferencias".

A morte de Mitterrand, ás oito e meia da mañá do Luns 8 de Xaneiro, apartou as folgas das primeiras páxinas dos xornais da França, que chorou a un presidente que comezou a sua vida política bailándolle as augas ao Mariscal Petain, cando dirixia o Goberno colaboracionista, refundou o Partido Socialista e presidiu a V República durante 14 anos.♦

■ Exixen a sinatura do home para esterilizar a unha muller

A asociación feminista Alecrin denunciou nesta semana supostas ilegalidades nun centro de planificación familiar de Vigo, dependente do Sergas. As denuncias referianse a várias mulleres que acudiran ao centro para solicitar unha ligadura de trompas e ás que se lle solicitoron o consentimento dos seus homes a través da sinatura. Ademais de denunciar a masificación que sufren os centros de planificación familiar, a asociación critica que, nun deles, en concreto, non se atenda a rapazas novas por considerar que a súa consulta non respostá á "planificación familiar".♦

■ O alcalde de Ponteareas vai ao Supremo rodeado de simpatizantes

Un autobus partiu o Martes de Ponteareas cheo de afiliados e simpatizantes do Partido Popular, que acompañaron ao alcalde da vila, Xosé Castro ao Tribunal Supremo. Comida, bebida e risos até chegar a Madrid, onde o alcalde más o seu xereno e director da



televisión local, Xan Carlos Ojea, ian xulgados por insultos a un funcionario que pretendía cortar as emisións ilegais deste medio. A disolución das Cortes significou a perda de Castro da condición de aforado (era Senador), e o Supremo decidiu devolver o caso ao xulgado de Pontevedra.♦

■ As obras en Lalín-Cruces, vixiadas pola Policia Autonómica

Algo más que violencia verbal houbo entre axentes da Policia Autonómica e afectados polas

obras da estrada provincial Lalín-Vila de Cruces, o Luns 8. Manuel Crespo, presidente da Asociación de Afectados, pediu explicacións polo que considera unha expropación forzosa dunha propiedade de seu e topouse con que a Policia Autonómica tiña unha orde de desaloxo contra el. Catro furgóns deste corpo de seguridade controlaron as obras. Crespo considera que se trata dunha persecución política e quere recuperar a súa finca. Pola súa parte, o BNG atribuiu a presencia da policía adscrita á Xunta como unha responsabilidade do conselleiro Xosé Cuiña e como un feito sen precedentes. Tamén lembrou que os veciños afectados non se oponen ás obras senón que buscan o diálogo.♦



X.S. LÓBATO

■ Comeza o xuízo do Aegean Sea

Tres anos e un mes despois de que o petroleiro Aegean Sea embarrancara ás portas da Coruña, o Martes nove comezou o xuízo contra os dous únicos acusados: o práctico do porto e o capitán do buque, que non compareceu. Mientras quedan fora o Comandante de Mariña e o presidente de Repsol, os mariñadores -que pararon nas suas actividades para poder ir á vista- pediron unha indemnización de 20.000 millóns de pesetas polos danos causados pola traxedia do tres de Decembro de 1992. A afirmación do práctico, segundo a cal o Aegean Sea tiña averiado o compás, foi a novedade no xuízo.♦

■ A abstención gañou en Guatemala

Ainda que foi o candidato do Partido de Acción Nacional, Jorge Arzú, o que se fixo coa presidencia de Guatemala, a marca destas eleccións, cuxa segunda volta celebrouse o Domingo 7, foi a abstención, que superou os 60%. Nalgúns zonas do país, chegou ao 90%, sobretodo nas comunidades indíxenas. En Guatemala, a povoación indíxena supón unha porcentaxe dun 60% sobre a total. A desatenção que sofren e a pouca identificación cos candidatos pode ser a causa principal da sua abstención. De feito, foi o voto da Cidade de Guatemala a que deu a victoria a Arzú frente ao segundo candidato, Alfonso Portillo, da Frente Revolucionaria Guatameca. A política conservadora do xa presidente enfrentase a un país con oito de cada dez persoas vivendo na miseria.♦

■ O frío e a humidade puideron matar a tres membros dunha familia

Ainda non se coñecen as causas exactas das mortes, pero todo aponta a unha neumonia que, a súa vez, podería deberse ás malas condicións de vida desta familia, que reside na parroquia de Cérceo en Lalín. O primeiro de Xaneiro morria Carmen Dopazo Iglesias, que tiña 79 anos con síntomas de atascamiento de pulmóns. Dous días despois, morria a súa filla, Alvina Gómez Dopazo e a autopsia confirmaba unha neumonia; despois de pasar polo hospital, morreu o seu home o dia 6, Xosé María Presedo. A casa na que vivía a familia estaba en moi más condicións e tiña moita humidade; o xulgado de Lalín está a investigar as mortes. A familia xa se acollerá a un sistema de axudas do concello para reabilitar a casa.♦

■ Pérez non se entende coa Xunta no traslado da empacadora

No concello de Vigo seguén a voltas co traslado da empacadora. As promesas dun rápido cambio de emprazamento, que fixo o goberno do popular Manuel Pérez non semellan atopar un bon camiño. Nen a Xunta nin Sogama teñen intención de perder un peso no traslado. O concello pede 154 millóns ao que o presidente de Sogama, Xan Miguel Díz Guedes, di que é imposible asumir ese gasto. Desde a equipa de goberno de Vigo mantense a postura de non asumir costes xa que o servizo que vai prestar a empacadora abrangue a todo o Sul da provincia de Pontevedra.♦

■ Cacharro dille a Varela Flores que se o querían sobornar é porque se deixa

Recentemente, o que fora deputado do PSOE, Manuel Varela Flores, facía unhas declaracions nas que revelaba intentos de soborno por parte de membros do PP cando foi primeiro tenente alcalde do concello de Lugo. Ainda que non falaba de cantidades, admitía que o quixeran "mercar" varias veces con cantidades importantes. Saíu o paso o presidente da Deputación de Lugo, Francisco Cacharro Pardo, pero non desmentiu que houbase intentos de compra de políticos. "Se el di que lle fixeron algúna proposta deshonesta é porque a escouitou e porque se puxo a tiro para que lla fixaran", dixo.♦

■ Alemaña tamén está lonxe de Maastrich

A bandeira da unión monetaria semella lonxe até para a súa más fervente defensora, Alemaña. O ano 1995 non tivo un balanzo positivo cara á converxencia europea, xa que se rematou cun déficit superior ao 3% e cun paro que xa afecta a 3.700.000 persoas en Alemaña, case un 10% da povoación activa. Só no mes de Decembro, o paro incrementouse en duas centas mil persoas máis. O crecemento económico está estancado e Xaneiro non apresenta boas perspectivas, co que a taxa de desemprego incrementarase. Maastrich non está perto a xular pola destrucción de empregos que están a provocar as políticas de redución de persoal.♦

■ Incúmprese os convénios laborais ao abrir en Domingo

A normativa da Xunta sobre a apertura dos establecimentos comerciais oito Domingos ou festivos ao ano satisfaciu, en parte, as aspiracións das grandes superficies e funciona como presión indirecta para o pequeno comércio. Este Nadal, grandes e pequenas áreas fixeron uso da norma para abrir. A CIG de Ourense informa que esta práctica vulnera os direitos dos traballadores ao non estar contempladas estas xornadas nos convénios. Por esta razón, apresentou a denuncia na Inspección de Traballo en relación aos comercios do sector textil. A central argumenta que, ainda que se poden acoller á lei, os traballadores teñen fixado o seu contrato só de Luns a Venres.♦

■ Lembranza de Castelao e Casal

Santiago de Compostela viviu o Domingo 7 duas homenaxes: a que se rendiu a Alfonso Rodríguez Castelao e a Ánxel Casal, promovidas pola Fundación Castelao, a Fundación Alexandre Bóveda e a CIG. O cuarenta e seis aniversario da morte de Castelao comezouse no Panteón de Galegos Ilustres. Imediatamente despois, o alcalde de Santiago Xerardo Estévez presidiu o acto de lembranza, no centenario do seu nacemento, a Ánxel Casal. Ademais de descubrirse unha placa na rua do Vilar, onde estivo situada a imprenta Nós, tamén se puxo o nome a unha rua do que fora o último alcalde compostelán antes da Guerra Civil. Esta homenaxe culmina os actos que, durante varias semanas, quixeron lembrar por toda Galiza a figura deste galeguista que morreu fusilado no ano 1936.♦



A. Casal

GALIZA E MUNDO

GREXA

Sectores do Opus e da Xunta apostaron decididamente por Estepa, vigário castrense

Os cristiáns galeguistas satisfeitos co nomeamento de Bárrio como arcebispo

■ A. EIRÉ

O nomeamento de Xulián Bárrio como Arcebispo de Compostela foi ben acollido por amplos sectores da Igrexa galega, incluído o galeguista, pésie a non ser natural do país. Grupos de presión próximos ao Opus e á propia Xunta, pola contra, apoiaron decididamente a Xosé Manuel Estepa, vigário xeneral castrense. Pola contra, diversos cregos, mesmo do sector máis conservador, estaban dispostos a facer plante o Domingo pasado e non oficiar misa se se producia o nomeamento de Estepa, segundo lle confirmaron diversas fontes a este periódico.

Existe unanimidade á hora de calificar ao actual arcebispo de Compostela, Xulián Bárrio, que tomará posesión o próximo 25 de Febreiro. "Persoa boa, tolerante, dialogante, con atitude de servizo, bondadoso, sénsibel, humilde, pero, sobre todo, sínxelo e, ao mesmo tempo, enérgico", son as palabras coincidentes escollidas por Chao Rego, Manuel Espiña e Vitorino Pérez á hora de definir ao novo Arcebispo Compostelano.

O nomeamento é considerado como "moi favorábel e positivo", por Manuel Espiña, o crego coruñés que forma parte do Corpo de Consultores, integrado por sete persoas. Vitorino Pérez Prieto, ex director da revista *Irimia*, tamén aplausa esta decisión do Vaticano, ponderando que "nas actuais circunstancias e tal como se atopa a Igrexa Galega é unha boa solución". O antigo crego, Chao Rego, un dos fundadores do movemento *irímeo*, coincide con Vitorino e recoñece que aínda que puidese gostar máis doutras persoas como monseñor Peteiro, considera positivo o nomeamento de Bárrio, "pois ainda



Xulián Bárrio.

que se conseguise nomear a un máis progresista corrixe o risco de que parte da Igrexa non puidese seguir o seu maxistério, producíndose unha fenda".

Chao Rego fora moi crítico con Xulián Bárrio cando este tomou posesión como bispo auxiliar de Compostela. A raíz dunhas declaracions do novo vigário afirmando que non consideraba prioritario adeprender pronto o galego, Chao escribiu un artigo titulado *Que lle din os rumurosos*, no que censuraba fortemente a atitude do novo bispo. Mais, recoñece, non tardou moito tempo en mudar de pare-

cer. "Deime conta de que era un home afábel e sensíbel, capaz de escutar a todos". Tanto é así que, pouco despois do nomeamento de Rouco Varela como arcebispo de Madrid, o movemento *irímeo* pronunciouse a favor do ascenso de Xulián Bárrio, pésie a ser foráneo. Toma de postura moi pouco publicitada pois, como comenta Vitorino Pérez, "tinhamos medo que, precisamente o noso posicionamento, puidese servir máis como un lastre que unha vantaxe para a sua elección".

Os creentes galegos réstanle importancia ao feito de Barrio non ser galego, como xa afirmaran no

mes de Setembro en declaracions a *A Nosa Terra*, comparando os casos de Rouco Varela e de Iniesta. O primeiro, galego, pero que sempre obrou con desprezo para coa lingua propia e coa identidade nacional. O segundo, foráneo pero que "fixo un gran esforzo para incultrarse no país, aínda que a un de dentro sempre lle custará moito menos integrarse", en palabras de Vitorino Pérez. As cualidades de Bárrio compáranas, salvando as distancias, co arcebispo salvadorense monseñor Romero, asasinado polos militares. Procedente do sector conservador do clero, a sua sensibilidade permitiulle comprender a realidade social, "aínda que consideramos que monseñor Bárrio nunca vai chegar a tanto". Chao Rego afirma que "desde hai ano e medio veño albiscando que sabe distinguir donde está o clamor do povo".

As primeiras declaracions

Manuel Espiña afirma que a atitude de Xulián Bárrio para co galego mudou desde que chegou a Compostela en 1993, "unha boa proba é que xa nesta Nadal mandou moitas postais escritas en galego". Chao Rego considera tamén moi "xeitosas" as primeiras declaracions que realizou o novo arcebispo despois de ser nomeado para o cárrego. Resalta o feito de ter demandado "unha axuda crítica", de "felicitizar a Galiza por asumir o propio destino", de facer unha chamada "a ollar cara adiante" e ao afirmar que non é "integrista", desmarcándose do mindoniense Gea Escolano. Pero, sobre todo, houbo unha postura que Chao considera do máis positiva: o feito de non satanizar á sociedade actual, frecuente no Papa e na maioria dos novos bispos.

Demandou iso si, unha releitura do Vaticano II, moi na liña revisionista-integrista marcada polo cardenal Ratzinger e polo Papa Wojtyla. Vitorino Pérez considera que estas palabras "forman máis parte da diplomacia vaticana, dos usos e costumes dos nosos días dentro da curia, que dunha postura personal do novo prelado. Polo menos iso é o que agardo". Espiña considera que Bárrio non está encadrado en nengun grupo e que se moverá "con toda liberdade de sen que sexa encadeado pola

Conferencia Episcopal". Chao pensa que non vai ser continuista e, "aínda que foi moi correcto cos seus antecesores nas suas declaracions, soubo desmarcarse deles moi atinadamente". Chao tamén sopresa como altamente positivo que sexa un doutorado en historia "pois esta formación faralle entender moitas cousas".

A opción integrista

Dias antes do nomeamento de Xulián Bárrio, diversos medios de comunicación, daban por feito que o novo arcebispo ia ser José Manuel Estepa, vigario xeneral castrense, pésie a que desde o 14 de Decembro Bárrio xa sabía da sua designación, segundo el mesmo reconheceu agora aos seus achegados. A opción de Estepa era a propugnada polo integrismo católico español, en especial polo Opus Dei, contando co apoio dun sector da Xunta que, despois de nomear a Bárrio, saiu cun comunicado especialmente laudatório. Nesta operación de impo ao vigário castrense estaba o anterior núnico, Tagliaferri. Tamén tentaron implicar á mesma Monarquia, xogando coas simpatías de Juan Carlos de Borbón por Estepa e coa simpatía que terian as oferendas anuais ao Apóstolo, como xeito de recuperar a dimensión española desta festividade. Tantaban voltar ao senso castrense da círmónia, co apoio do Opus, para lanzar a mensaxe española-integrista.

Os consultores galegos apoiaron maioritariamente a Xulián Bárrio, "tanto os sacerdotes como os leigos", como reconhece Espiña. Chao Rego, pola súa banda, confirma que diversos sacerdotes "mesmo da esa máis conservadora da Igrexa galega, tiñan decidido non celebrar misa o Domingo se era nomeado Estepa". A oposición do clero galego e o relevo do núnico, designando a Lajos Kada, inclinaron o balanzo a favor de Bárrio. As presións sobre o Vaticano a favor de Estepa, non fixeron máis que apoiar a opción de Bárrio, pois, como afirma Vitorino, "no Vaticano son moi seus e, ante calquer inxerencia, como pasou en Euskadi, reaccionan ao revés". Chao, que foi compañeiro de estudos de Estepa, califica a este de "calculador, frio, sen emoción...", aléndandose moito de que non fose nomeado.♦

Empresa Xornalística Editora: Promocions Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.

Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xosé Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogais: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Alberto Ansede, Xosé M. Doballo, Manuel Díos e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballa, Horacio Vixande, Arantxa Estévez, Carme Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Merche Vázquez (A Coruña), Xosé López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), H. Sanfiz (Ferrol), F. Amizade (Lugo), X. Castro Rato (Vilagarcía), Antón Malde (As Mariñas), Anxo Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Maríña), X. López Témez (O Bierzo), G. Docecampio (Valdeorras), Paulo Nasiero (Terra Chá), X.M. Santiago Cagigal (Barbanza), Manoel Bello (A Montaña), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Casal (O Carballiño), X. Gabriel Pachón (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Venn), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paúl Soto (Barcelona), Manoel

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Lugilde (Asturias), Begón Moa (Alemaría), Gonçalo Nuno (Porto). Axenda: Iago Luca. Pesca: Severino Xestoso.

Colaboradores: Paula Castro, Manuel Vilas, Xosé Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Víki Costas, Avelina Barreiro, Lino Braxe, Primitivo Carballo, X. C. Garrido Couceiro, Nanina S. Castroviéjo, Anxo Salgado, Amanda Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gaciño, Xurxo Estévez, Margarita Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Mella, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña.

Internacional: Xulio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Betelú. Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar, Miguel Vázquez Freire, Xosé M. Millán. Música: Xoán M. Estévez, Xico Peña, Xoán Manuel Carreira, Óscar Losada. Arte: Fernando

Ferro, Fernando M. Vilanova. Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prácido Llancuz. História: Francisco Carballo, Anselmo López Carreira, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Carlos Puga, X. Marra, Che, Xosé L. Díaz, X. L. Suárez Canal, M. Sendón, Tino Viz, X. M. Albán, Dímel Alvarez, Voz Notícias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xúlio Gaioso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección Lingüística: Fernando Carreira.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscrepciones: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos:

Administración, Subscrepciones e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977

ISSN 02-13-3105

Non se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se citar procedencia.

Lugo só elixirá 4 deputados pola perda de povoación

O PP garda as espadas para a batalla da sucesión e o PSOE segue sen decidir as suas cabeceiras

■ X.C.

Cando xa faltan poucos días para entregar as listas nas xuntas eleitorais o PSOE segue sen ter claro a quen vai situar nos hipotéticos postos de elección segura. O PP pola sua banda retirou de primeira liña de batalla a Romay, e garda a pólvora para os posibles escenarios da futura renuncia de Fraga como candidato.

A malchamada *sucesión* condiciona os comportamentos do PP galego case tanto como a esperanza de que Aznar chegue á Moncloa. A rotundidade coa que Fraga ten anunciado que non é cabeza de lista máis nunca, convertiu o partido, outravolta, nunha verdadeira grileira na que todos os señores territoriais intentan posicionarse. A elaboración das listas para o 3 de Marzo non é aldea a esta tirapuxa.

Romay Beccaria decidiu designar a Hernández Cochón, un ex-conselleiro e senador por designación da Cámara autonómica, para encabezar unha lista provincial na que se renuncia á loita corpo a corpo con Vázquez. As hipóteses dun Arsénio Fernández de Mesa de cabeceiro perderon forza e Romay segue gardándose para futuras batallas co sector de Cuiña. Polas outras circunscripciones a de-reita apresenta a Mariano Rajoy por Pontevedra, a Mauro Varela por Lugo, tirando do chapeu por Ourense ao historiador Jesus de Juana o que condiciona o resto da lista.

No PP permanecen outras batallas colaterais, sobretodo con persoas como o alcalde de



Carreño Maribona perde a cabeceira de Ourense a mans do historiador Jesus de Juana no PP, mentres Vázquez, con Abel Caballero, é o único fixo nas listas do PSOE.

Vigo, Manuel Pérez, que teima en facerse cun posto de candidato a senador. Nas listas estarán en postos de posibel saída María Xesús Sainz e Arsénio Fernández de Mesa (A Coruña) Carlos Mantilla (Pontevedra), Xulio Padilla (Lugo) e quizais Manuel Cabezas (Ourense), ainda que tería que establecerse unha excepción aos estatutos do partido para poder presentarse a deputado sendo alcalde. Rivas Fontán, a quen Cuiña prometera un posto en Madrid, foi vetado por Mariano Rajoy, e ten difícil a inclusión.

Batalla no PSOE

A expectativa á baixa do PSOE fai que a batalla interna sexa moito maior, ainda que a deci-

sión final vaña tomar o Comité de Listas. Só Paco Vázquez e



Abel Caballero por Coruña e Pontevedra son seguros. En Lu-

Deputados eleitos en Xuño de 1993

Pontevedra

PP: Mariano Rajoy, Carlos Mantilla, Antonio Píllido, Elvira Fernández, Alberto Durán.

PSOE: Abel Caballero, Constantino Méndez e Enrique Curiel

Ourense

PP: A.C. Lendoiro, María Xesús Sainz, Arsenio Fernández de Mesa, Antonio Gómez e Belén María do Campo

PSOE: António Rodríguez, Pilar Novoa

Lugo

PP: Mauro Varela, Xulio Padilla, Enrique Álvarez

PSOE: Ventura Pérez Mariño e Manuel Varela Flores

A Coruña

PP: A.C. Lendoiro, María Xesús Sainz, Arsenio Fernández de Mesa, Antonio Gómez e Belén María do Campo

PSOE: Francisco Vázquez, Salvador F. Moreira, Manuel Couce Pereiro e Xerardo Estévez

go, ao ter só posibilidades dunha acta de deputado, pugnan Xosé Blanco con Varela Flores e o alcalde de Cervo, Roberto Álvarez e por Ourense apresentariase António Rodríguez ou Xulio Álvarez.

En Pontevedra, o ex alcalde de Vigo, Carlos Príncipe, tamén quer un posto, sequer para o Senado; Xaqin Gago (alcalde de Vilagarcía) renuncia á batalla e desde Madrid é posibel que imponan a presenza de Enrique Curiel.

Menos deputados en Lugo

Ao igual que sucedera nas elecciones de 1993, desta volta a circunscripción de Lugo foi a afectada polo descenso de povoación polo que Galiza contará cun representante menos en Madrid. O reparto novo supón a elección de 9 deputados por Coruña e 4 por Ourense e Lugo.

Este reparto limita sobretodo as posibilidades de elección dun posibel deputado do PP. Segundo os resultados de Xuño de 1993 o PP elixiu o terceiro deputado con 39.000 votos e o PSOE o segundo con 35.000. O BNG obtivo 16.500.

O deputado nacionalista Emilio López Pérez responsabilizou da perda deste quinto representante ás políticas económicas que desmantelan o agro, "políticas antiagrarias e de abandono dos nosos sectores productivos. Confírmase que a situación de Lugo é estar nos últimos postos en case todo".

Frente a esta perda de representación o BNG propón no seu programa eleitoral que Galiza sexa considerada circunscripción única, o que modificaría significativamente o reparto de escaños. No 1993, con esa modalidade o PP obtería 13 deputados (conseguiu 15); o PSOE 10 (sumou 11); o BNG 2 e EU (non lograron representación).♦

ESTRATÉGIAS POLÍTICAS

Milita no sindicato nacionalista e foi eleito como independente nas listas do PSOE en Triacastela

Concelleiro deixa o PSOE polos insultos á CIG

■ H.V.

Xoán António Cela Castro, concelleiro en Triacastela, independente eleito nas listas do PSOE, e afiliado á CIG, abandonou o grupo municipal socialista e pasou ao mixto en protesta polas acusacións de terrorista formuladas por altos dirixentes socialistas —no meadame Paco Vázquez— contra o sindicato nacionalista, no que milita desde hai anos.

Para Xoán António Cela "sempre que teña que elixir entre o PSOE e a CIG, estarei coa CIG sen dubidar, entre outras cousas porque milito no sindicalismo nacionalista de sempre e a miña inclusión na lista do PSOE

é puramente circunstancial, nunca estiven nem estarei nese partido".

Cela Caso non coñece outros casos de militantes da CIG que foran eleitos nas listas do PSOE, pero cre que "pode aparecer outra situación similar e que algún outro concelleiro deixe o PSOE polas boutades contra a CIG".

Nas últimas eleccións municipais, Cela Castro ocupara o número dous da lista do PSOE animado por membros desta forza, que vian unha boa oportunidade de rematar co mandado popular na vila. "Montar unha lista nacionalista é difícil —expli-

cou Cela Castro—, somos 900 votantes e hai que facer unha candidatura de nove persoas más tres suplentes, non hai capacidade nem xente para algo así. En caso contrario, claro que pularia por unha forza nacionalista en Triacastela. Contudo, nada tiven nem teño que ver co PSOE, son nacionalista de sempre, pero tamén me move unha posición anticaciquil".

Baixa do PSOE

No que vai de mandado da actual corporación municipal, o concelleiro independente traballou con lealdade no grupo de PSOE, "ainda que non sequer entramos na comisión de gover-

no [o PP ten cinco concelleiros e o PSOE aé agora catro], de modo que non pintabamos moiito no concello; agora, ainda que fóra do grupo socialista, supón que seguirei a coincidir con eles en moitas votacións".

A baixa no grupo socialista produciuse logo de agardar varios días por unha recificación por parte dos dirixentes do PSOE, "en realidade, pretendía abandonar o concello para conseguir máis eco diante do PSOE —indicou Xoán António Cela—, pero finalmente convencéronme para que só deixara o grupo municipal, en definitiva foi unha atitude tesimonal e personal que ven dada porque non me

gusta que me chamen terrorista".

Xoán António Cela Castro milita no sindicalismo nacionalista desde hai máis de dez anos. Primeiramente formou parte do Sindicato Obeiro Galego (SOG), posteriormente estivo na Confederación Xeral dos Traballadores Galegos (CXTG), organización que se integró na Confederación Intersindical Galega (CIG), á que está afiliado. "Nas eleccións sindicais sempre son candidato da CIG, ainda que nos últimos postos, porque vivo moi lonxe da capital e iso dificulta o traballo na organización". Porén, Cela tamén participa nas mobilizacións que convoca o sindicato ao que pertence.♦

MOCIDADE E CRISE ECONÓMICA



O paro xuvenil na Galiza é dos meirandes de Europa.

A. IGLESIAS

Segundo Galiza Nova o desemprego na mocidade chega ao 40%

Só un 5,6% dos beneficiarios do Plan de Emprego Xuvenil asinaron un contrato laboral

Cun investimento anual de entre 8 e 9.000 millóns de pesetas, o Plano de Emprego Xuvenil da Xunta de Galiza só conseguiu crear 85 novos empregos segundo un documento que ven de elaborar Galiza Nova. A organización da mocidade nacionalista denúncia a política laboral do

governo de Fraga e critica o feito de que se sigan a destruir postos de trabalho no país mentras que das 35.910 persoas beneficiarias do anunciado Plano de Emprego só un 5,6% —2.031— accederon a un posto de trabalho, na maioria dos casos en precario".

■ CARMÉ VIDAL

O informe no que se analisa a situación laboral da mocidade galega destaca os dados que sitúan á povoación xuvenil galega desempregada no 40% —un 21% é a meia da UE— dos que un 42% leva máis de dous anos na demanda de un posto de traballo. Outro dado preocupante para a organización xuvenil do BNG é o dos 106.000 desempregados menores de 30 anos que supoñen a elevada porcentaxe do 50% do total dos galegos sen emprego que o plano da Xunta específico para a mocidade "non só non foi quen de reducir senón que se incrementou".

Os autores do documento denúncian a responsabilidade política da Consellería de Família, Muller e Xuventude como coodenadora do plano e do governo de Fraga de estar a utilizar criterios de carácter políticos e clientelares á hora de repartir os fondos do programa "existindo unha evidente descompensación entre concellos e deputacións xestionadas polo PP, e as gobernadas por outras organizacións políticas". Lembran asimismo o forte investimento adicado para o plano —calificado de "propagandístico"— que vai supor un desembolso global desde os seus comezos no 1994 até 1997 de 35.607 millóns sen que isto teña unha correspondencia nos case nulos resultados obtidos.

Galiza Nova critica asemade, a "institucionalización da sobre-exploitation e a precariedade laboral na mocidade" desenvolvida tanto mediante a contra-re-

forma laboral como o Plano de Emprego Xuvenil que, nomeadamente mediante os contratos de aprendizaxe e de prácticas son "un arma legal que permite a utilización de man de obra barata" e chama a atención sobre o feito de que só a metade dos que participaron do programa da Xunta para criar emprego para a xuventude tiña menos de 30 anos o que os fai dubitar da sua especificidade e das intencións anunciatas. As cifras balalladas por Galiza Nova falan dun 95% de "eventualidade e precariedade" nos contratos asinados no Plano contando isto co benepáclito do governo da Xunta quen na exposición de motivos di que "forma parte do espírito de flexibilidade laboral emanado de Maastricht".

Outro dos puntos nos que Galiza Nova fundamenta o fracaso do Plan coordinado pola consellería de Manuela López Besteiro é a auséncia de esforzo en canto á integración de colectivos marginais o que se evidencia do dado de que só dous discapacitados físicos foron contratados no primeiro semestre de 1995 mediante a subvención de 750.000 pesetas aos empresarios.

Apoio á folga

O documento recoñece a falta de eficacia da política laboral da Xunta ante a progresiva perda de postos de traballo na Galiza desde o ingreso do Estado Español na Unión Europea, que minou o índice de emprego no agro —perda de 182.000 postos de traballo—, a pesca —de terceira potencia pesqueira mundial pa-

souse a ocupar o posto 16—, o comercio —4000 establecementos pechados—, ou a industria —1170 empregos menos pola reconversión naval e a maior taxa estatal de expedientes de emprego cun grande número de empresas en crise e un resultado global de perda dun 13,3% no índice de postos de traballo.

Con más da metade da povoación galega inactiva e 200.000 desempregados, os autores do informe atopan na mocidade as "vítimas preferentes do desemprego e a marxinación social" e ven como solución un "cambio político profundo que dirixa á Galiza ao exercicio do direito de autodeterminación nacional" que levaría como puntos fundamentais a potenciación dos sectores productivos básicos no ámbito económico e a renegociación do Tratado de Adhesión no campo político.

O estudio non quer segundo o secretario de Galiza Nova, Bieito Lobeira, ser só "un diagnóstico senón dar a coñecer a situación dramática pola que atravesa o país e actuar en consecuencia" e neste sentido fan un chamamento á sociedade para que se mobilice e dé "respuestas colectivas ante a tendencia alarmante á que apontan os datos que poden levar a unha próxima folga xeral que Galiza Nova apoia". A situación de crise fai urgente, segundo os mozos nacionalistas, un cambio político e por iso as próximas eleccións xerais alíbiscanse como "unha posibilidade para o necesario incremento do peso de Galiza coa presencia de deputados nacionais nas Cortes xerais".

NOVIDADES



ESTAMPAS
DE CASTELAO
GALICIA MARTIR
ATILA EN GALICIA
MILICIANOS



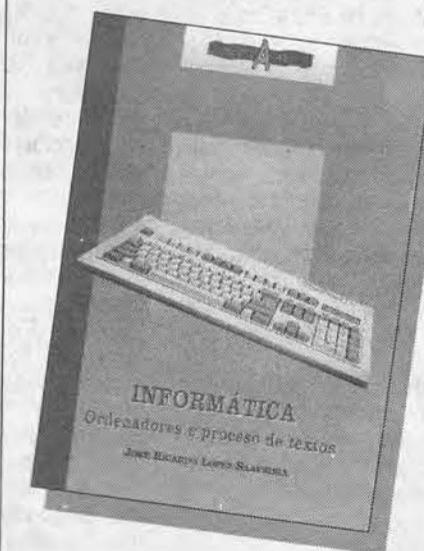
A NOSA HISTORIA INFANTIL
OS GUERRILLEIROS
OS ILUSTRADOS

A EVOLUCIÓN IDEOLOXICA
DE M. CURROS ENRÍQUEZ

de Francisco Rodríguez



INFORMATICA:
ORDENADORES
E PROCESO DE TEXTOS
de J. Ricardo López Saavedra



EDICIONES
A NOSA TERRA

O ESCURO REPARTO DOS FONDOS DA U.E.

LUIS BURGOS

Os beneficios económicos que hipotéticamente se derivan da unión económica e monetaria terán un impacto espacial ben diferente segundo os estados e nacionalidades de que se trate, como así o pon de manifesto boa parte da abundosa literatura ao respecto. A actual dimensión do presupuesto comunitario e as perspectivas financieras aprobadas en Edimburgo, que sitúan o seu límite no 1,27% do PIB da U.E. para 1999, determinan a súa impotencia como instrumento válido para xerar crecimentos significativos nos territorios menos desenvolvidos. O establecimiento da Unión Monetaria a prazo fixo e a ampliación aos países do centro e leste de Europa, utilizada esta como coartada para reducir os fondos estructurais e de coesión aos actuais perceptores netos de recursos comunitarios, vai a provocar que en termos reais se agranden as diferencias preexistentes entre as rentas dos estados e nacionalidades que componen a Unión. Polo tanto, a Europa dos povos e do progreso social require dous senda moi distinta da adoptada en Maastricht, igual que a defensa dos nosos intereses concretos reclama unha renegociación do Tratado de Adhesión.

Pero tamén no plano propriamente político, e deixando aquí e agora apartada a cuestión ideoloxico-política básica do recoñecimento dos dereitos nacionais como alicerce do proxecto europeo, a Integración tivo e ten consecuencias negativas para a consolidación e perfeccionamento da democracia. As institucións europeas propiciando un funcionamiento opaco, de negociacións secretas, de predomínio burocrático, de decisións políticas entre uns poucos, non contribúen case nada ao sistema democrático, mais ben ao contrario, fomentan a irresponsabilidade dos cidadáns e alimentan o poder tecnocrático no plano político. O Parlamento Europeo, ideado para resolver o problema da legitimidade democrática, non ten influencia real en ningún dos países da UE, dispón de moi poucas competencias sustanciais e os seus debates teñen efectos prácticamente nulos na ciudadanía.

As decisións que son competencia exclusiva da UE, a pesar da súa importancia práctica, fican absolutamente distantes, inaccesibleis. As grandes directrices económicas e sociais tomadas polos órganos estatais adoptanse despois de conseguir o referendo dos órganos comunitarios utilizase como fin en si mesmo e pecha toda posibilidade de argumentación e debate político. Planos de actuación estratégica (e os orzamentos correspondentes) como por exemplo o Plano de desenvolvemento Rexional-PDR (en certa medida o mesmo sucede co PDI) son aprobados nas instancias técnicas e políticas de Bruxelas e so despois se debaten nos Parlamentos estatal e autonómico correspondente, que funcionan si acaso como cámaras de ratificación.

Deste xeito, nun marco xeral de novas responsabilidades como o que se configura tra-la integración europea, esmorecen as funcións lexislativas e o papel representativo dos parlamentos. A Administración central, e en menor medida tamén a Administración autonómica, elabouran os plans económicos en estreita relación con Bruxelas, en detrimento da opinión pública e dos órganos eleitos. As institucións europeas están a fomentar a estreita concertación dos axentes sociais (o chamado principio de cooperación na política estructural comunitaria) pero, por unha parte, nem as autoridades estatais, nem as autonómicas, o cumpren, presas como están dos seus prexuízos burocráticos, nem por outra esto pode substituir o debate netamente político.

A cuestión é grave dabondo, seremos en conta que os fondos destinados a Galiza a través do Marco de Apoio Comunitario e o Programa Operativo correspondente acadan perto dos 500 mil millóns de pesetas para o período 1994-99, sin que se dera participación algúna nem debate político na fase inicial, que comprende a preparación e financiación, nem na posterior, que abrange a apreciación previa, o seguimento e a avaliação final. Deste xeito, o máis importante conxunto de medidas estratégicas a medio plazo, que representan anualmente algo más do 5% do PIB galego, decidense á marxe da sociedad,

con secretismo, sen participación dos grupos representativos de intereses xenéricos ou específicos e, o que é ainda máis grave, sen discusión nem control político. Os proxectos europeos ou os proxectos autonómicos con apoio europeo están así altamente centralizados, de xeito que ou se aproban polas autoridades políticas ou non se realizan. A ninguén se lle escapa o poder e a discrecionalidade que esto supón, dada a importancia do seu montante, de xeito que estamos ante un verdadeiro despotismo sobre o investimento.

Este défice democrático é moito mais preocupante por canto existen partidos políticos empeñados en xustificar actuacións tan pouco transparentes e participativas.

As actitudes que evitaren que a Adhesión (1985) e a aprobación do Tratado de Maastricht (1992) fosen resoltas en referéndum hai que conectarlas coa falta de hábitos democráticos e de sensibilidade pola lexitimidade europea da mayoría dos políticos españoles. Pero tamén hai que dizer que o funcionamento pouco democrático das institucións europeas non se atopou, como ha Alemania, no Reino Unido, ou na Holanda, con institucións políticas e civis fortes e activas. A xuventude dos partidos políticos e a súa febleza organizativa, escorada cara a unha composición e comportamentos certamente elitistas, xunto á existencia dunha sociedade

civil pouco vertebrada, facilitou que desde a Integración os métodos das institucións europeas casaran perfectamente co proceder das administracións públicas internas.

Por outra parte, ao non considerar como un dato de feito a integración na UE e perseverar en actitudes que por non compartir o actual proxecto europeo chegan a negalo, estase a facilitar a impunidade na aplicación dos fondos estructurais e a súa utilización fraudulenta (por exemplo a creación artificial de múltiples fundacións receptoras de fondos e a súa instrumentación como rede caciquil ao servizo do partido gobernable), autoexcluíndose moitas veces da presentación de proxectos concretos e da participación e organización social necesaria para levalos a cabo.

Parece lóxico pensar que son as organizacións nacionalistas e de esquerdas as máis interesadas en rachar co secretismo e co estado de causas actual fronte ao défice democrático das institucións europeas e das autoridades estatais, autonómicas e mesmo locais. As máis interesadas en provocar debates sobre a abdicación das prerrogativas democráticas por parte dos órganos políticos representativos e en defender, como, por exemplo, o fan os Laender alemanes, os seus dereitos e poderes fronte a Administración comunitaria. As máis interesadas en organizar os diferentes intereses de clase e populares, facilitar información sobre as cuestións europeas e ofrecerse como canle de participación política.

Para rematar, quero chamar a atención sobre dous instrumentos concretos que poden axudar na dirección apontada, sen esquecer por iso o fundamental que é o traballo mobilizador e organizativo de base. Por unha parte, a través do Regulamento do Consello Económico e Social de Galicia deberase conseguir que se constitúa no seno desta Institución, unha Comisión Mixta, con representación da Administración autonómica, para cumprimento do principio de cooperación ou estreita concertación cós axentes sociais na política estructural comunitaria, segundo se establece no Regulamento Marco do Consello Europeo 2081/93. Por outra parte, sería necesario que no Parlamento de Galicia se constituise tamén unha Comisión específica de cara a integrar as actuacións político-administrativas que se orixinan no entorno da Unión Europea nun marco de información, participación e control parlamentario; para iso, tanto a Lei 8/1994, de 19 de Maio, pola que se regula a Comisión Mixta (Congreso e Senado español) para a Unión Europea, como as "Conferencias Sectoriais" de cooperación e concertación do Estado coas Comunidades Autonómicas, constitúen, a pesar do seu limitado contido, referencias importantes a ter en conta.♦

As nosas rias

MANUEL CAO

Dise que as rias galegas son únicas no mundo e tanto pola sua beleza como pola sua riqueza deberían ser tratadas con mimo e cuidado especial. Na área económica das rias localízase a maioría da povoación, as principais actividades produtivas, as más dinámicas e as de maior potencialidade. A recente liorta en torno aos mexiloeiros, as toxinas e a Xunta servirán para reflexionar sobre a problemática das nosas rias.

Antes de nada, dicer xa que se os galegos non somos capaces de rentabilizar economicamente os maravillosos e abondosos recursos naturais que acochan as costas galegas, non debemos culpar a ninguén. Nem á UE, nem a González, nem a Aznar, nem á política neo-liberal, nem ao comunismo internacional, etc. Ningún máis ca nós mesmos será responsable de non sermos capaces de manter a todos os galegos, e máis que houbenal cos recursos que teñen as nosas rias. E convén dicelo alto e claro, sobretodo, no ámbito do nacionalismo que, como é óbvio, ten como obxectivo fundamental proporcionar un nivel de benestar económico e social óptimo para a Galiza. O nacionalismo ten que ter un proxecto económico para o país que pasa por políticas de desenvolvemento produtivo e tecnolóxico integral para as nosas rias, polo que en vez de realizar só accións de protesta e oposición ten que deseñar e tentar pór en práctica políticas concretas, viábeis e aplicábeis xa. Iso pasa por un exercicio de responsabilidade, por unha adecuada preparación técnica e pola procura de acordos sociais que permitan facer efectiva a política deseñada.



Protesta promovida pola Plataforma de Defensa da Ría de Pontevedra ante os vertidos da Celulosa.
A. IGLESIAS

“Se non somos capaces de rentabilizar os recursos naturais que acochan as nosas costas non debemos culpar a ninguén”

Antes de seguir a guerrear e turrar os do Grove contra os de Ribreira, os de Cangas contra os de Moaña, os de Vilanova contra os da Illa, uns contra a UE, outros contra a Xunta, uns contra o alcalde A, outros contra o Alcalde B, non viría mal reflexionar sobre a maneira de rentabilizar as rias nos anos vindeiros. Para iso convén saber que a singularidade das rias exige a adopción de políticas públicas que garantan a rexeneración, salubridade e boa calidade das augas das ribeiras. Tales políticas deberán contar co respaldo de todos os colectivos, de xeito que unha vez acordado un acordo a penalización aos incumpridores deberá entenderse e artellarse como atentado social contra a colectividade.

A complexidade das rias fai que, moitas veces, entren en conflito colectivos diversos. As actividades económicas que se poden realizar son moi distintas e haberá que optar ou graduar a conveniencia de facer unhas ou outras. O marisqueo, o turismo, os traballos portuarios, a industria, o negocio imobiliario, etc., son algunas das actividades que se interrelacionan e que, de non seren reguladas dalgún xeito, acabarán por danar o suporte das mesmas, dado que ninguén estará disposto a internalizar os custos derivados dunha maior protección biológica e meio-ambiental.

Galiza dispón do necesario para facer das rias un empório económico: povoación, vantaxe competitiva natural, mercados próximos, recursos financeiros, man de obra preparada, infraestruturas, etc. Se así non somos capaces de sair adiante por nós mesmos, haberá que pensar que en vez da Alba de Grorio estaremos nos Albores da pura incompetencia a piques de entrar no século XXI.♦

PRIVATIZACIÓN DA SANIDADE

Especialistas privados aproveitan as gardas para ingresar en urxencias aos seus clientes e operalos sen listas de espera

O Sergas investiga o desvio de pacientes da privada aos hospitais públicos

A delegación provincial da Conselleria de Sanidade en Pontevedra abriu unha investigación para coñecer as responsabilidades dalguns especialistas que traballan nos hospitais da área sanitaria de Vigo no desvio de pacientes

■ MARIA ALONSO

As fontes consultadas, próximas á delegación provincial do Sergas, súlivan que este "parasitismo" da sanidade privada respecto da pública non é novo no sistema sanitario; o que ocorre é que nos últimos tempos, e tras as transferencias das competencias sanitarias a Galiza, o problema agravouse, segundo reconocen algúns médicos dos hospitais da área sanitaria de Vigo.

Segundo eles, é ben coñecida a existencia dunha via rápida de acceso ao sector público para as intervencions cirúrxicas, coa que se consegue evitar as longas demoras nas listas de espera, especialmente abultadas nalgúnsas especialidades. É habitual que algúns médicos con consulta privada utilicen, entre outros sistemas de captación de clientes, a posibilidade de proporcionar un rápido e cómodo acceso aos quirófanos dos hospitais públicos no caso de necesitaren unha intervención cirúrxica, aproveitando a sua dobre actividade, pública e privada.

O sistema consiste en que, unha vez o especialista da privada realiza as probas necesarias, diagnostica e establece a necesidade dunha operación, avisa ao seu cliente dos días en que traballa no hospital de turno para que ingrese nesas datas. Esta permeabilidade aumenta cando algúns especialistas dos hospitais públicos de Vigo con consulta privada se atopan facendo gardas médicas. Nese momento, os seus clientes privados acuden a servizo de Urxencias como se o seu problema de saúde fose un imprevisto, o facultativo en cuestión encárgase de respaldar a urxencia do caso e prescribir o ingreso inmediato e unha rápida intervención cirúrxica.

A cambio, os clientes, cotizantes á Seguridade Social, deben desenvolver as facturas polas consultas realizadas nos despachos privados.

As especialidades

Ainda que o problema pódese considerar xeralizado nas dis-

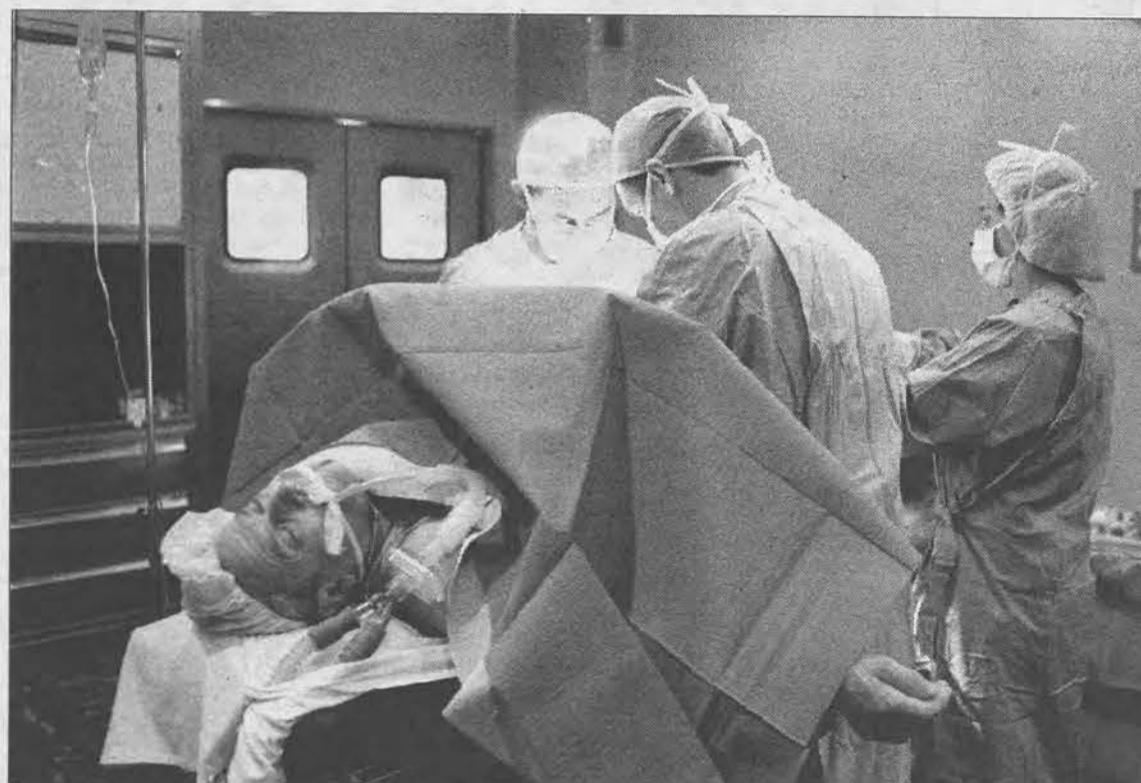
do sector privado ao público. A investigación, que comezou hai máis de dous meses através do servizo de Inspección Médica, xurdio diante da constatación de que numerosos pacientes de consultas privadas están saltándose as

listas de espera en determinadas especialidades cirúrxicas dos hospitais públicos grazas a sua relación con médicos que desenvolven actividade privada a parte das suas funcións no sector público.

Desfase nas operacións

A importancia desta utilización dos recursos públicos, xa que os casos atendidos por esta vía non son urxentes e prexudican aos pacientes en lista de espera, contátese ao ter en conta que os hospitais de Vigo soportan unha importante presión asistencial, de xeito que no ano 93 rexistraban listas de espera de case 6.000 persoas no caso do Xeral-Cies e de preto de 2.000 no caso do Meixoeiro. Neste contexto, á Inspección Médica preocúpalle que no primeiro só se realicen cada dia unha media de 2,99 intervencions programadas por quirófano e no segundo 3,89. Polo que atinxen ás operacións urxentes, nas que estarian incluídas as relativas aos pacientes desviados por especialistas con consultas privadas, ascenden a 7,4 por quirófano de urxencias e dia no caso do Hospital Xeral de Vigo, frente ás 3,85 que corresponden ao Hospital do Meixoeiro.

Durante o pasado ano 95, e segundo os datos feitos públicos pola Conselleria de Sanidade, o servizo de Inspección abriu un total de catorce expedientes disciplinarios a facultativos do Servizo Galego de Saúde (Sergas).♦



Xinecoloxia, Ciruxia Xeral e Traumatoloxia son as especialidades cirúrxicas onde hai máis "parasitismo" por parte da medicina privada.

A. IGLESIAS

specialidades hospitalarias.

A entrada masiva de enfermos "urxentes" recomendados por determinados especialistas durante as suas gardas incrementa notablemente a actividade ci-

rúrxica urxente e limita, por tanto, a actividade programada, incrementando ainda máis as listas de espera no sistema sanitario público. Os pacientes que non disponen de recursos, ven agravado o seu problema.

É O MOMENTO DE GALIZA

"Defendamos a nosa pesca"

**GALIZA
sairá gañando**



BLOQUE NACIONALISTA GALEGO

NARCOTRÁFICO

Santos Viña aparece no *Informe Navajas* como un dos xefes dunha banda dirixida por mados da Guardia Civil

O Gobernador de Pontevedra considera novidoso o estilo dos contrabandistas do Volga 1

■ G. LUCA DE TENA

O ministerio do Interior valora coma novo estile de delincuencia a banda organizada para o contrabando do Volga 1, apresado en Marín o pasado dia 2. Pero Xacinto Santos Viña, acusado pola Brigada de Información da Galiza de ser un dos organizadores deste envío de 36.130 toneladas de hachis, xa fora denunciado en 1989, no informe do fiscal xefe da Audiencia de Donostia Luis Navajas, como membro sobranceiro dunha rede de contrabando dirixida por mados da Guardia Civil.

O gobernador civil de Pontevedra, X. Alvarez de Paz, calificou o desembarco frustrado do Volga



Os antecedentes dos contrabandistas do Volga 1 relaciónaos con mados da Guardia Civil. Na fotografía, desembarco de hachis nun barco capturado nas rias.

1 coma "un novo estile de organización do narco-tráfico galego", ainda que a administración da Xustiza, que está a seguir desde o 83 a relacións de Santos Viña co mundo contrabandista, ten elementos abondo para saber que non é nova a participación do detido noutros desembarcos. O delegado de Inte-

rior precisou que esta banda era *conxuntural* e se constituía para unha descarga concreta, pero no País Basco aparecía directamente relacionada con mados da loita anti-terrorista nas declaracions do *Informe Navajas*.

No sumário do fiscal Navajas os contrabandistas Ayerbe e

Arruti, denunciaban en Febreiro de 1989, a Xacinto Santos ao que identificaban como sócio de José Manuel Olarte Urreizti, alias *plomos*, confidente policial e traficante; co coronel Ayuso e con José António Santamaría, o ex-xogador do Real Sociedade, implicado repetidamente no sumário como narco-traficante e membro coñecido da rede paralela de Interior. Olarte e Santamaría morreron en senlllos atentados atribuidos a ETA. Os interrogados polo fiscal Navajas configuran unha rede de tráfico de drogas que ten como nexo comun a mados da Guardia Civil.

Noutro interrogatório da mesma data, o traficante Jesús Mendieita inclue nesta organización delincente a Plácido Pereira, a Llavona *El Sastre*, a un mando da Guardia Civil coñecido polo alcume de *El Manote*, a un portugués de apelido Piris e a Pio Cabanillas Gallas, que era subsecretario do ministerio de Información y Turismo con Fraga e ministro de Cultura no primeiro governo da Monarquía. Mendieita precisa que Cabanillas só quería os cartos para o partido e

que todos os problemas do comércio de coca e hachis solucionábanse cunha chamada a un alto mando da Guardia Civil en Madrid, identificado co nome de Javier.

Os actores da banda son de vello coñecidos polo ministerio do Interior que agora apresenta o golpe frustrado coma unha inflexión da estratéxia do matute na Galiza. O Gobernador Civil de Pontevedra non explica como un barco deste desprazamento atracou con aparente confianza plena no porto de Marín, mentres os actores principais da banda se identificaban aos vixientes do peirao no que estaba atracado o Volga 1 coma armadores e consignatarios da carga.

Contradecindo a sorpresa de Alvarez de Paz, gobernador de Pontevedra, un funcionario da loita contra o narco-tráfico reconeceu aos informadores na roda de prensa en que se daba conta do apresamento do Volga 1, que esta mesma banda tiña introducido un volume *incalculable* de droga pola costa durante os últimos anos.♦

A NOSA NATUREZA

- 1.- Orixe e evolución (I)
- 2.- Orixe e evolución (II)
- 3.- O mundo vexetal (I)
- 4.- O mundo vexetal (II)
- 5.- O mundo vexetal (III)
- 6.- Fungos e cogumelos
- 7.- Protozoos e Moluscos
- 8.- Crustáceos
- 9.- Insectos (I)
- 10.- Insectos (II)
- 11.- Insectos (III)
- 12.- Peixes (I)
- 13.- Peixes (II)
- 14.- Anfibios e reptís
- 15.- Aves (I)
- 16.- Aves (II)
- 17.- Aves (III)
- 18.- Mamíferos (I)
- 19.- Mamíferos (II)
- 20.- Mamíferos (III)

Unha apaixonante viaxe pola natureza, da man de Carlos Silvar, nunha colección de 20 volumes a toda-cor, 32 páxinas, capa dura, e un prezo estupendo 500 pta!! Dous números cada dous meses.

Á VENDA NA PRIMEIRA SEMANA DE XANEIRO

EDICIONES
A NOSA TERRA



¡Ola amigos! Quéra
nun máis nun menos

Consegue o 20 % de desconto subscribindote: dous volumes por 800 pta.

Remitir a A NOSA TERRA unha vez cuberto en maiúsculas: APARTADO DE CORREOS 1.371 - 36200 VIGO. Máis información no teléfono (986) 43 38 30.

Nome Apelidos C.P.
Endereço Poboación Provincia
Teléfono
Apelidos C.P.
PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

BANCO/CAIXA DE AFORROS CONTA/LIBRETA NÚMERO⁽¹⁾ PROVINCIA
TITULAR DA CONTA OU LIBRETA POBOACIÓN
Nº SUCURSAL ATENTAMENTE (SINATURA)
Sérvense tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A Nosa Terra).

DATA

A.N.N. INFANTIL

(1) Pregámoslle incluir todos os números da conta

DESMANTELAMENTO INDUSTRIAL

A CIG en contra, pero o INI tratará de convencer a CCOO e UGT

O Xoves 11 estúdase o expediente de rescisión de emprego en Santa Bárbara

■ H.V.

O Mércore 10, unha semana despois de que a policía disolveva violentemente unha manifestación dos traballadores de Santa Bárbara que trataban de reunirse co alcalde da Coruña, o tenente de alcalde, Xabier Losada, recibiu a unha representación dos representantes de CCOO e UGT, pero seguiu sen monstrar resultados do seu proclamado apoio á continuidade da Fábrica de Armas. A CIG quedou fora para non entrar no xogo de Francisco Vázquez de elixir aos membros do Comité que se reúnen con el, como sucedeu o dia anterior aos incidentes.

CCOO e UGT cren que Mariano Casado, presidente de Santa Bárbara, actuou de má fe no seguimento dos acordos INI-Teneo de 1994, cuxa prórroga asinaron eses dos sindicatos o pasado Novembro, e que a empresa de armas aproveitou para levar adiante o seu plano privatizador, apresentando un expediente de extinción de contratos para 189 dos 253 traballadores. A CIG estima que asinar esa prórroga e permitir a análise do proxecto dos discos duros, impedindo a intervención dunha arbitaxe, foi dar mans libres a Casado.

Mariano Casado xa anunciara no Senado a intención do INI de deixar en tres as nove fábricas do grupo. Nese plano, mália non facer mención expresa, a primeira factoría en ser eliminada seria a da Coruña. A carga de traballo de armamento lixeiro para os próximos anos cifrase en 60.000 fusis Cetme e 3.000

ametralladoras, ademais do novo Cetme, que estará na rua no 97. "Queremos o mantenimento da actividade segundo o primeiro punto dos acordos do 94, xa que a producción e a demanda non desaparecen, únicamente queren trasladalas -dixo o delegado sindical da CIG, Xabier Rioboo-; pois ben, exiximos que

esa producción continue aquí e que non vaia a Trubia, xa que na Coruña hai tecnoloxía e capacidade profesional para desenvolver esa actividade".

Reunión en Madrid

As partes, sindicatos e patronal, reunense de novo o Xoves 11 no

marco da Comisión de Conflitos do Acordo para as Empresas do INI-Teneo. A extinción de contratos centrará a reunión. Esta vez prevese unha posición unánime e en contra por parte de todos os sindicatos, co que o conflito terá que ir á Comisión de Arbitaxe dos Acordos INI-Teneo, que será a primeira vez que actue. De todos xeitos, témese que a empresa chiske o olllo a CCOO e á UGT e tente unha solución de compromiso para de novo ter as mans libres para seguir o seu plano. Ainda que as seccións sindicais de CCOO e UGT en Santa Bárbara están contra o proxecto dos discos duros. Carlos Romero, secretario federal de siderometalúrxica da UGT, ten manifestado o seu decidido apoio á chamada diversificación externa e forma parte da mesa de negociación.

Parellamente, mentres o grupo Santa Bárbara reduce a sua actividad, o Ministerio de Defensa ven de asinar con Israel un contrato de adquisición de material militar por valor de tres mil millóns de pesetas. Para o secretario do metal da CIG, Miguel Malvido, "os pedimentos agora van para Israel, pero cando estexa liquidada a fábrica da Coruña, voltarán para Santa Bárbara ou para as empresas privadas". ♦

A CIG non apoiou os acordos que permitiron ao INI iniciar os despedimentos na Fábrica da Coruña

Os acordos sindicais de Madrid de Novembro de 1994, nos que participaron a Comisión de Conflitos do INI, a Dirección de Santa Bárbara e os tres sindicatos (UGT, CCOO e CIG) significaron a elaboración dun plano para o grupo que garantía a supervivencia da Fábrica da Coruña. O texto acadado reconece unha situación delicada do grupo e asume a necesidade de fazer prexubilacións, tamén abre as portas das baixas incentivadas. Outro dos puntos acordados é pedir ao INI que busque saídas industriais: diversificación de producción (entrar noutros sectores distintos do armamento) e a revisión á

alza dos contratos de defensa. Había un quinto punto, que a CIG desbotaba, que era a hora de trás para a diversificación externa, é dicir, a liquidación de parte da empresa e o desvío dos traballadores á empresa privada. Esa via —que ten carácter excepcional— abría o camiño para o proxecto dos discos duros de ordenador.

Cinco meses despois de asinar eses acordos, en Xuño de 1995, a CIG denuncia o seu incumprimento. O INI só impulsa a diversificación externa, con proxectos calificados pola CIG como pantasma, e as prexubilacións. CCOO, UGT e INI non

comparten a postura da CIG.

En Outubro de 1995 tiña que facerse un balanzo dos acordos e ver de prorrogalos. A revisión prodúcese en Novembro e na reunión só a dirección de Santa Bárbara dá un aprobado á xestión dos acordos. CCOO e UGT inicialmente non aprobaron a prórroga e a CIG, tamén. Pero despois CCOO e UGT mudan de posición e asinan. A oposición da CIG, si é reflectida ao non asinar, mais non aparece o por que. Tres días despois, Santa Bárbara presenta o expediente de extinción de emprego, preparado con anterioridade. ♦



ELEIÇÕES EM PORTUGAL

A direita portuguesa fai-se a vítima ante a denúncia de corrupção

Cavaco acurta distâncias na campanha

■ GONÇALO NUNO DE FARIA

O próximo Domingo, 14 de Janeiro, os cerca de 8 milhões e 800 mil de portugueses recenseados vão eleger o sucessor de Mário Soares na Presidência da República, cujo mandato termina no próximo mês de Março. Nestas eleições não podem votar os 200 mil emigrantes recenseados nos respectivos países de acolhimento.

Apresentaram-se, inicialmente, quatro candidatos: Jorge Sampaio, ex presidente da Câmara Municipal de Lisboa e apoiado pelo Partido Socialista, Alberto Matos, candidato da Esquerda pela UDP, Cavaco Silva, ex primeiro ministro e apoiado pelo Partido Social Democrata, e Jerónimo de Sousa, candidato do Partido Comunista Português.

Com a desistência dos candidatos da UDP e do PCP o duelo travou-se, nos últimos dias de uma campanha eleitoral iniciada oficialmente em 31 de Dezembro, entre Jorge Sampaio e Cavaco Silva.

Partindo como favorito absoluto destas eleições —todas as sondagens foram apontando nesse sentido— o advogado Jorge Sampaio deixou de estar tão certo desse favoritismo para o final da campanha, já que se viu confrontado com situações total e completamente estranhas ao que

se podia esperar de um confronto normal entre perspectivas e conceitos diferentes, visando, fundamentalmente, o esclarecimento dos portugueses, ou seja, os seus apelos à ética e moralização da acção política como factores de aglutinação e aproximação dos portugueses —opção lógica ao descalabro em que a governação cavaquista deixou o país nesse (e outros) particular— esbarrou com casos espúrios por parte da candidatura do seu oponente.

Dos desvios da TAP ao fogo-posto do Barreiro

Cavaco Silva, que havia desistido de governar o país e liderar o seu PSD —o que terá concorrido para a vitória do PS nas eleições do passado Outubro—, decidiu candidatar-se a estas eleições, depois de hesitações imensas e que ficaram conhecidas em Portugal pelo *tabu cavaquista*, em situações bastante desvantajosas em relação a Jorge Sampaio.

Dai que tenha privilegiado, e logo de início ou em pre-campanha, o ataque cerrado ao *passado esquerdistas* de Sampaio, explorando os traumas que os excessos da Revolução dos Cravos provocaram (e ainda perduram alguns) em parte da sociedade portuguesa, como também o fervor católico da religião dominante em Portugal.

Depois, e ainda em pre-campanha, denunciou até à exaustão o facto de Sampaio se coligar ao PCP, já que o seu candidato —



Jorge Sampaio, candidato socialista.

Jerónimo de Sousa, operário metalúrgico e uma verdadeira revelação— estava ali para desistir em favor de Sampaio.

A despeito desta estratégia de campanha ter produzido alguns efeitos, no que respeita a uma melhor mobilização de pessoas, graças, também, ao impacto dos diversos debates televisivos, o certo é que não surtiu o efeito desejado: alteração das sondagens, que permaneciam altamente favoráveis a Jorge Sampaio.

Até que a 22 de Dezembro —8 dias antes do início oficial da campanha— surge a bomba: um semanário denuncia financiamentos ao PSD e com extensões à campanha de Cavaco

Silva, através de comissões ilegais— recebidas com a aquisição de aviões para a Transportadora Aérea Portuguesa-TAP, um negócio a envolver 20 mil milhões de escudos.

A acusação, que não está provada, já que há investigações em curso, acabou por constituir o balão de oxigénio à candidatura de Cavaco Silva, cujos colaboradores logo perceberam que tinham tudo a ganhar com a dramatização do caso, agarrando a oportunidade para executarem uma reviravolta na situação e partirem para a campanha oficial com outros cenários.

Dramatizar ao máximo foi a estratégia seguida, chegando-se ao ponto de ventilar a hipótese de exigir ao Governo e Presidente da República o adiamento das eleições presidenciais até esclarecimento total, por parte da Polícia Judiciária, das suspeitas lançadas pelo semanário de Lisboa.

Seria uma hipótese de se ganhar tempo, já que o próprio Cavaco Silva havia admitido que se as eleições fossem um a dois meses mais tarde as ganharia.

Com a vitimização em crescendo começam a operar-se alterações nas sondagens e a diminuir o fosso existente entre Sampaio e Cavaco.

Continuando a fazer da candidatura de Jerónimo de Sousa, PCP, o seu cavalo de batalha, alegando que se encontra sózinho

ho a lutar contra dois opositores —Jerónimo de Sousa sempre afirmou que era candidato para derrotar Cavaco e a Direita— o ex primeiro ministro faz da sua experiência governativa —que Sampaio não tem—, e do conhecimento dos “dossiers” e relacionamento internacionais, factores determinantes para os portugueses optarem pela sua candidatura, o único dos candidatos capaz de colaborar e ajudar o Governo —mesmo que socialista...— nos momentos necessários.

Não se inibiu, tampouco —outra das suas atitudes que muito surpreenderam— de prestar grandes elogios e laudas a Mário Soares, a quem Cavaco Silva acusou, inconsistentemente, e quando 1º Ministro, como o mentor das forças de bloqueio à (sua) governação.

Mais ou menos a meio da campanha eleitoral surge outro caso que serviu ao ex líder do PSD para reforçar o argumento que vem esgrimindo desde a pre-campanha, ou seja, evitar a concentração dos Poderes no poder socialista: Parlamento (maioria relativa), Governo (que é) e Presidência da República (que pode vir a ser). Foi no Barreiro, sul de Lisboa e zona marcadamente comunista, onde a caravana de Cavaco Silva foi impedida, praticamente, de realizar uma ação de propaganda.

Há muitas interpretações sobre a veracidade desta ocorrência. E vários analistas não hesitam em classificar o acto como *acção de fogo-posto*, isto é, provocação montada pelas próprias estruturas de apoio a Cavaco Silva.♦

ENSINO

CONTRASTES

A EDUCACIÓN QUE NOS ESPERA NAS TERRAS DE SANABRIA

FELIPE LUBIAN

Sanabria é unha terra de contrastes, espetada entre Portugal, Galiza e León, Galiza e León polo Penedo dos Tres Reinos.

Empoleirarse no horizonte, que aquí sempre está no cumio, e sentarse a cavar, é unha sana práctica inimiga das presas, pero amiga da serenidade do xuizo e o acougo do ánimo.

Desde a Portela da Canda, que é horizonte, observei este día duas políticas educativas totalmente diverxentes, dun lado e doutro, como si estivéramos a falar dunha testa peiteada coa raia ó medio, e eu estivera sentado no centro da crencha.

Cara ó nacente vese a política educativa da esquerda con nitidez. Cara ó poente, unha feble escuridá deixa albiscar, ó través do luscofuso, a política educativa da dereita.

Había en Sanabria dous colexios privados que impartían o bacharelato, cando o Estado tiña abandonada esa tarefa na bisbarra.

Ó mediar a década dos oitenta, a mingua de poboación imparable desde a mitade do século motivou o abandono da empresa privada que se viña adicando a ensinar o bacharelato. Era a Igrexa.

Ese oco é ocupado sen demora pola políti-

ca educativa do goberno socialista. Crea primeiramente unha extensión de bacharelato dependente dun instituto de Benavente. Merca despois un dos colexios á Igrexa, arránxase adequadamente, e así nace un instituto público que alberga hoxe de balde a medio millo de xabreses e carballeiros estudantes de secundaria e bacharelato.

Ó mesmo tempo, os Agrupados (CRA), entes desconocidos en Galiza malia o esplanamento da poboación, evitan a desaparición da escola pública daqueles lugares da bisbarra que inda a conservaban, ou retardan a sua desaparición inevitable noutras, sempre cunha boa dotación de recursos, e unha axeitada atención ós nenos de cada aldea. Incluso abriríronse escolas que xa foran pechadas, como a de Barxacova ou a de Muelas de los Caballeros.

Tamén se arranjan edificios escolares, e mesmo se fan escolas novas nese perío-

do en Sanabria, sen esquecemos do acondicionamento da Escola Fogar e a creación, na mesma, da Residencia para alumnos de Secundaria.

Mentres tanto, ¿qué foi o que aconteceu na outra banda do simétrico peiteado?

Desde o ano 1989, cando a dereita gobernante en Galiza asume a competencia en educación, a Escola Pública deste territorio comeza a esmorecer a custa do Ensino Privado.

No período transcorrido ata 1995, o goberno da dereita na Xunta ten mantido conxelado o orzamento destinado ó Ensino Público. Así, por exemplo, nun comedor escolar galego, a asignación alumno/día era de cento sesenta e sete pesetas, cando no territorio

xestionado polo goberno socialista alcanzaba as trescentas cinco. Claro que, en Galiza, as angulas están más baratas.

E mentres o Ensino Público esmorece

nas mans da dereita, no mesmo período, o Ensino Privado galego ve duplicadas as subvencións públicas da Xunta. Aquelas sete mil cincocentos millóns de 1989 andaban xa polos quince mil en 1994.

Por eso baila de contento don Felisindo, crego de aldea, pero con máis mando que os delegados provinciais.

E a Igrexa enteira, agás Dígo de Vilardelvós. E os ricos tamén, que son os que levan os fillos ós colexios privados. E aqueles empresarios do ensino, altos cargos da dereita. Viven os orzamentos públicos e o Ensino Privado, é o tema da peza de baile.

Os pobres non se decantan. Hai que ter moi boa vista para albiscar na permanente brétema do poente.

Como as competencias no Ensino están xa de cheo no proceso de transferencia á Junta de Castilla y León, e o goberno da comunidade deixa 1999 é da dereita tamén, pronto imos ter tódolos xabres ocasion de avaliar estes e outros contrastes sen necesidade de busca-lo horizonte.

Pero eu continuarei na sua procura.♦

FELIPE LUBIAN, é alcalde da localidade de Lubian e procurador nas Cortes de Castela-León.

Promocións Culturais Galegas S.A.
EDITORA DE
A NOSA TERRA

AMPLIACIÓN DE CAPITAL

Do 15 de Decembro de 1995 até o 31 de Xaneiro de 1996

52.510.000

Un periódico para un país

Galiza ten futuro e os medios de comunicación propios tamén.

Co apoio xa de máis de 600 accionistas.

Cunha longa historia, con instalacións propias e unha editorial en marcha.

Coa tua participación cada dia.

Se vostede desexa ser ACCIONISTA pode ingresar o diñeiro da seguinte forma:

■ CONTADO:

Mediante cheque emitido a favor de
A NOSA TERRA

Mediante ingreso nas contas

2091-0501-61-3040038976 de Caixa

Galicia ou

40233801 de Caixa Vigo O.P. todas elas de
Vigo, especificando "Ampliación Capital Social
Promocións Culturais Galegas S.A. 5/1995" e
nome, endereço e NIF de quen o fai.

■ DOMICILIACION DO PAGAMENTO

ATÉ 6 MESES.

Contra o ingreso emitirase resgado provisório
até a entrega dos títulos.

Prezo de cada acción: 5.000 pta.

Os novos accionistas pagarán unha prima de
5.000 pta. polo que o prezo final de cada acción
será de 10.000 pta.

Pode recabar maior información no teléfono
(986) 43 38 30 ou ben nas oficinas de

A NOSA TERRA, sitas
na Rua do Príncipe 22 baixo, de Vigo.

BOLETIN DE SUSCRICIÓN DE ACCIÓNS

Sr. Director

Róolle que a partir desta data se sirvan atender con cargo á miña conta corrente/de aforro Nº os documentos
de cobro que serán apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. en conceito de compra de acciós da seguinte forma: mensalidades de pta.

Titular da conta

Nome

Apelidos

Profisión

Endereço

C.P.

Província

Teléfono

Cidade

N.I.F.

Banco/Caixa

Axéncia Nº

Localidade

Provincia

Endereço

Asinatura do interesado:

199...

CAPITALISMO NO SUL

O secretario do Congreso dos Traballadores Arxentinos explica, 20 anos despois, as razóns do golpe militar

Víctor di Gennaro

'O ultroliberalismo de Menem só se puido impo co xenocídio prévio de miles de sindicalistas'

É o secretario xeneral dunha central con máis de 650.000 afiliados. Vítor di Gennaro foi un dos facedores principais deste sindicato que rompe coa hexemonia compracente da CGT, a central que despois de facerlle catorce folgas xerais a Alfonsin,

levou no colo a Menem durante estes nove anos de axuste neoliberal sen apenas abrir a boca. O presidente arxentino pagalles non recoñecendo ao CTA, apesar das presións internacionais e a solidariedade de sindicatos de todo o mundo.

■ XAN CARBALLA

Que representa o Congreso dos Traballadores Arxentinos dentro do movemento sindical arxentino?

Para entender a proposta dunha nova central hai que saber as mudanzas profundas que sucederon na Arxentina. Hai un 20% dos metalúrxicos ou o 15% dos téxteis que había 20 anos atrás; o sector marítimo-portuario foi na práctica desmantelado, desarmaron os estaleiros... hoxe hai sectores de traballadores que xa non existen. Por outro bando a terciarización da economía e o flaxelo da precarización no emprego fan que a nova clase traballadora non esté sindicada, e por tanto carezan de obra social [na Arxentina os sindicatos levan a denominada Obra Social, equivalente á Seguridade Social de acó]. Ao perder poder a clase traballadora —sen pleno emprego non convénio colectivo— algúns sindicatos convertérónse en empresas e participaron nas privatizaciones. Foi o que sucedeu coa CGT. A división no sindicalismo arxentino non é duros e brandos, ne-gociadores e combativos. Sucedeu que mudaron a esencia de sindicalismo e convertéróno en empresa.

Pensamos que debe haber un novo sindicalismo de afiliación; no que as eleccións sexan directas e non por delegación; con autonomía do estado, dos grupos económicos e dos partidos, o que non quer dicir apolítico. O Congreso dos Traballadores Arxentinos constituiuse o 14 de Novembro de 1992, e en Xuño de 1995 fixéronse as primeiras eleccións directas. Hoxe temos 650.000 afiliados. O desafío noso é organizar aos traballadores, atendendo especialmente a sectores non tradicionais (desocupados, xuillados...). Enfrentar a política do sálvese quem poida con unidade e solidariedade.

Como plantean esa loita contra a burocratización?

O único xeito é abrir canles de participación aos traballadores.

Non se resolven os problemas só con dirixentes non burocráticos e combativos, son mellores se están controlados desde abajo. O que está sucedendo é que diante da crise hai miles de sindicalistas perseguidos e procesados, e o ano pasado a policía matou en Ushuaia a Victor Choque nunha mobilización, o primeiro mártir do CTA. A nosa central non lle permiten a inscripción gremial e estase producindo unha campaña internacional, con moitas adesións. A CIG estivo presente como observadora internacional nas eleccións e logrados que a OIT (Organización Internacional do Traballo) esixa ao Governo arxentino o noso recoñecemento.

Como se está sofrindo a política económica ultroliberal de Menem?

Ese é un modelo moi despiadado e entra ideoxicamente en todas partes. A diferéncia respecto a anos atrás é que a xente creeu que era unha opción e hoxe decaiu que o que se produce é máis acumulación de riqueza en menos mans. Pero non hai ainda forza organizada para cambialo. Hai novas organizacións, no sindical o CTA ou no político o FREPASO, pero estamos nunha fase de transición. O absurdo é que nun país onde todo está por facer haxa un 20% de paro; que haxa subocupación e empregos en precario, con salarios de 25.000 ou 35.000 pesetas e sen protección social, tendo un custe de vida moi alto. Arxentina ainda é o graneiro do mundo, pola producción de trigo, e 1/3 da povoación está a pasar fame e non se resolvieron problemas fundamentais na vida das persoas.

Un golpe para dar paso ao liberalismo

Que sentido tivo, á lus do tempo pasado, o golpe militar do 24 de Marzo de 1976, do que agora se cumplen 20 anos?

Foi un xenocídio planificado. Nesa altura a guerrilla estaba politicamente derrotada, e perdera a lexitimidade que podía ter denantes de 1973. O que fixeron os militares foi

'Cando se abren as organizacións, sen prebendas, a xente síntese dona do seu protagonismo e participa masivamente'

'As Marchas Federais por toda Arxentina demostran unha conciencia popular: queremos ser nación'



mén podía estar condenada. Pero no sindicalismo pódese ser ilegal pero non clandestino e houbo que seguir para adiante combinando esa loita coa dos Dereitos Humanos, que están moi unidas. O temor ainda se nota hoxe, sobretodo nos procesos eleitorais, e produciuse unha xeneración nova difícil que chegou á indiferéncia e ao salve que quen poida. Pero é moi esperanzador que despois de 13 anos de desmemoria nacece a agrupación *Hijos* [organización dos fillos dos desaparecidos e represaliados pola Ditadura].

Que leccións tirou a esquerda de todo este proceso?

O máis importante foi que non se debe subestimar ao poder, porque chega a facer cousas atrocias, impensábeis. Quizais houbo inexuidade, por experiencias ilusionadas como décadas antes fora o peronismo. Tamén se asimilou que de nada serve o sectarismo ou a pelexa grupal, individual ou sectorial. A hora de decidir o inimigo únenu: matan a ateo e acuras. Todo isto implica respeito polo proceso democrático, entendido máis alá do simples formalismo: democratización en todos os niveis e lograr consensos das forzas populares arredor dun grande proxecto colectivo. Esta opción é a que mantén o pulso coas políticas do actual goberno arxentino.

“O desafío noso é organizar aos traballadores, atendendo especialmente a sectores non tradicionais (desocupados, xubilados...)”

O indulto aos xenófobos foi sentido como unha derrota?

A xente viu no 1983 que se podía facer cambiar a sociedade, porque os xenerais foron xulgados e presos. Para o povo, ainda co indulto, seguen sendo uns asesinos. O indulto tentou fender ás forzas populares facéndolles ver que non pagaba a pena pelear. Pero en 1994 logramos confluir todos na Praza de Maio, con columnas mobilizadas desde todos os puntos do país, de Jujuy, Ushuaia ou Misiones. Aquela Marcha demostrou unha conciencia popular: queremos ser nación. A xente non pelexa só cando está mal, tamén cando ten esperanza de construir algo diferente. Este ano a Marcha da Praza de maio, que se convoca todos os anos, tivo unha das afluencias máis grandes dos últimos anos.

Non somos todos iguais

A corrupción é apresentada como un defecto intrínseco da actividad política e sindical. Lánzase a idea de que todas as forzas son iguais.

Non me preocupa que a xente non crea nos dirixentes sindicais ou políticos que saen na televisión. Iso sería un dado de saude mental. O problema é cando dei-



Un país mobilizado. Nos últimos meses as mobilizaciones dos traballadores se suceden de contínuo por toda Arxentina, co corolario da resposta represiva. Provincias enteras, como Salta ou Rio Negro, están en práctica suspensión de pagos. Ante a falta de papel moeda e de transferencias desde o banco central, os gobiernos autónomos recorren a imprimir bonos para pagárlas aos empregados estatais, e que non son admitidos en moitos establecementos comerciais. Nas tres imaxes pódense ollar os reclamos de liberdade para o dirixente da Coordenadora de Parados, Horacio Panario, en Neuquén, e duas mobilizaciones en Bos Aires, de traballadores da sanidade frente á cámara de deputados e dos xubilados, que percorren todas as semanas o centro da capital federal.♦

xa de crer en si propia, na solidariedade, e só intenta pisar ao que está a carón.

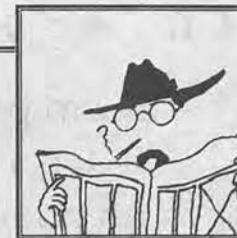
A corrupción non alcanza a todos, é mentira. A xente vai ver que hai otros sindicalistas, outros políticos e outros empresarios que queren facer as cousas de xeito diferente. Se así non for non existira o Congreso dos Traballadores Arxentinos.

O sistema danos tres opcións: integrarnos, reprimirnos ou corrompernos, e senón persiguenos con sancions, con despídos ou con procesos. Frente a iso nós temos a forza de unirmos sen sec-

tarismos e propoñendo un novo modelo. As Marchas que organizamos demostren que esa esperanza move multitudes. Por exemplo ATE [Asociación de Traballadores do Estado, xérnolo principal do CTA], non ten obra social nin convénio colectivo, pero triplicamos a afiliación, e saímos electos para 7.850 cargos, dos cales un 50% teñen menos de 35 anos. O que vexo é que cando se abren as organizações, sen prebendas, a xente síntese dona do seu protagonismo e participa masivamente.♦

‘A terciarización da economía e o flaxelo da precarización no emprego fan que a nova clase traballadora non esté sindicada’

zaciones, sen prebendas, a xente síntese dona do seu protagonismo e participa masivamente.♦



Cinco anos de vida ao mexilón

Representantes do seitor mexiloeiro aseguraron en Vilanova que o seitor pode desaparecer en cinco anos. *LA VOZ DE GALICIA* recolle na sua 1ª edición, a declaración dos empresarios. “A práctica totalidade das organizacións e asociacións deron conta en Vilanova dun escrito que remitirán a Fraga no que lle reclaman que poña orde na Xunta e lembranlle que as ideas políticas dos produtores de mexilón están más próximas do seu partido ca do grupo ao que os comparara. Os mexiloeiros lembraron que levan un mes a esperar que o presidente da Xunta os reciba e súlligan que foi a falla de coordinación no seo do goberno autonómico o que os levou *onde nunca quixeron*. O seitor mostra o seu disgusto “polo grupo ao que nos comparara ao calificarnos de banda armada e terrorista. Os mexiloeiros ven intereses agachados na firmeza coa que a Xunta mantén as doce horas como tempo idóneo para o bio-ensaio do rato. O presidente de PROMEGA, Antón Xuncal dixo que ou eran os intereses privados ou a ineptitude dos dirixentes da Xunta, e prefiro que sexa o primeiro”.♦

Vinte anos: tanto e tan pouco

O xornalista Manuel Blanco Chivite, un dos condeados a morte en Setembro do 75, escreve en *MOTIVOS DE ACTUALIDAD* sobre o XX aniversario dos fusilamentos. “Vinte longos anos. Moito tempo, si, ainda que non tanto. Ainda arrodeados polas mesmas caras: por exemplo a do Rei Juan Carlos, o mesmo que mirabamos nas Cortes franquistas recibindo de mans do Díador o título de príncipe herdeiro. O mesmo da foto xunto ao mesmo personaxe naquela primeira de Outubro de 1975 no que a mesma manda fascista reinvindica e celebra a derradeira orxia de sangue do xeneral sanguíneo, a dos fusilamientos do 27 de Setembro. Os franquistas fixéransen demócratas sen deixaren de ser fascistas (non o precisaron) e os demócratas daquela (moitos deles ao percibiren o arreendo do poder e a riqueza), viráranse franquistas sen deixaren de ser demócratas. O PP e o PSOE-GAL (partido que non só engordou aos seus dirixentes senón tamén ás suas siglas) ilustran ben a frase. Xa non vivimos o franquismo, por suposto. Ningún o dubida e moito menos os que loitamos contra el. O problema, despois de vinte anos, é como un Governo de siglas confusas (faise chamar socialista e obreiro), depois dunha longa viaxe achegáriños de volta ás abraiantes proximidades do punto de partida. (...) Ainda se morre por tortura en España, ainda reventa un no paro (un e dous e tres millóns), e ainda o cidadán carece por completo de meios de control dun Estado ao que mantén co seu dñeiro. Coma con Franco, ter un alto cargo político neste Estado significa riqueza e impunitudade para delinquir”.♦

Condea engadida e dispersión

Na sección *Punto Final* do diario *EGIN* Montxo López de Bengoa escreve unhas ladañas: “Ao bispo de Vitoria/aquí lle vimos pregar/ que nos bote unha regueifa/ no canto de predicar./ Clinton é especialista/ no de governar a paz/ pero nos USA e na Habana/ non está por madrugar./ Unha condea engadida/ significa a dispersión/ falamos de algo ilegal/ evos algo de caixón./ Da cadea non saíredes/ béralle o Aznar aos presos/ se cadrá o señor bigodes/ querérona dar con queixo./ Navarra é Euskalerria/ Euskalerria é Navarra/ dixérono don Telesforo/ tamén don Santos Azkarra./ Ainda que queiran calalo/ *El País* e o *ABC*/ o 95 trouxo/ o referendo en Quebec./ Na Italia non vos dan nada/ pola bomba nuclear/ nesta que preside Europa/ vaille boa ao Jacques Chirac./ En Donostia os que defenden/ a Plataforma Kursaal/ é que viven na Zurriola/ e temen non ver o mar./ Antes de facer o encoro/ terían que demonstrar/ que o regadio existente/ non se pode mellorar./ Aquí chega a despedida/ e a botamos en Aoiz/ que lle valla aos nosos presos/ polo encoro de Itoiz”.♦



DANZIGER / CHRISTIAN SCIENCE MONITOR



Vivimos no mellor
dos mundos posíbeis
(Felipe González)

A Alfredo Conde pareceulle mal a reseña que lle dedica o *Dicionário de Autores da literatura galega*, recentemente publicado. "As novelas de Conde —dise na mesma— caracterízanse por unha estrutura dual, que semiotiza no plano textual unha serie de oposiciones simbólicas que son os alicerces da diáxese narrativa". Con eses **palabréns** non é raro que se alporizase.

José Luis Pérez ten 22 anos e recibiu o último prémio do ano 95 de *Bolsa en acción*, que patrocina o diario *Expansión*. "Sempre me interesou o mundo das empresas e por iso sigo de perto o que ocorre nos **mercados**", explica. Xa saben os mozos e mozas en paro como convertirse en persoas de proveito.

Euro-News, cadea de noticias europea, ofrece programas en todos os idiomas, quitado o portugués. Nen o reintegracionismo salva!

La Voz de Galicia arremete, dia si, dia tamén, aos **nacionalistas**. A ver

Se ao povo galego o deixasen pensar por si mesmo, a vostede, Señor Fraga, o votarian para Presidente da Xunta, senón que o botarian a patadas de Galiza e mostrarialle o más fon-

A pouco que ao noso povo se lle deixe pensar, terá que perguntarse se non é curioso e mesmo clasificador o feito de que dous persoiros como o señor Fraga —que praticou e compartiu a fondo un dos más brutais e devastadores terrorismos de estado que se lembran— e o señor Vázquez (Eximio Alcalde de La Coruña) —membro destacado dun partido político que tamén, e moi recentemente, praticou este mesmo terrorismo e incluso a apoloia dos terroristas (homenaxe a Barrionuevo)— estefian de acordo en tachar, de xeito gratuito, ao BNG de terrorista.

A xulgá polos seus pasados e as suas simpatías por certas prácticas políticas, (como ben se pode de ver non é posibel, chegar ao límite da proba da evidencia sen rematar caindo na perogrullada), se o BNG praticase o terrorismo, mais ben parece que ámbos os dous persoiros o aplaudirían.

Non é ese suposto terrorismo do BNG, que eles ben saben que non é certo, o que lles preocupa. O que os trae preocupados e o medre —eles manexan inquiéritos— dunha ideoloxía política que rexitan con ódio, por ser todo o contrario do que eles dous teñen que defender pra "gafiar o pan". O BNG está a defender a Galiza dos ataques dun capitalismo multinacional inhumán, explotador da nosas riquezas e represor das nosas liberdades. Ese mesmo capitalismo salvaxe cujas consignas teñen que obedecer e defender como os seus fiéis lacaios que son.

Franquismo e GAL son dous xeitos de terrorismo ante os que os señores Fraga e Vázquez calaron e, cando foi preciso, defenderon. Por que ian agora rexitar erabexados o do BNG se fose certo?. Non, o seu non é rexixitamento de negun terrorismo, é medo ao posibel inicio do despertar dun povo, é medo ao BNG. E atácano cas únicas armas que teñen: calúmnia e difamación apoizada na ignorancia e desinformación a que teñen sometido ao povo galego.

Manter un povo na desinformación e a ignorancia e telo condenar a non poder pensar por si mesmo, porque un povo que pensa por si mesmo, remata arrincando máscaras, áinda en pleno carnaval. É buscando a quen non deixa pensar os povos como se atopan os enmascarados, os farsantes.

Se ao povo galego o deixasen pensar por si mesmo, a vostede, Señor Fraga, o votarian para Presidente da Xunta, senón que o botarian a patadas de Galiza e mostrarialle o más fon-

AOS MEUS ANOS

NANINA SANTOS

Teño unha irmá —entre as muitas que somos— que se avergoña de min porque sigo escrebendo, sen pudor nen recato, carta aos Reis Magos. Cando me ve en tal trance dime: "Aos teus anos...!"

Pero a min non só non me avergoña senón que me gusta e góstame saborear a máxica desa festa e rememorar a ilusión, a fantasia e a alucinación que me producia ano tras ano a chegada dos Reis cargados de agasallos. Uns Reis, verdadeiros magos, que entraban en casas pechadas, habitacións pechadas a cal e canto, bebian os copiños de porto que lles deixabamos para aliviar a canseira e alegrar a viaxe e o esforzo. Comian as anoces e as laranxas (deixando as cascás e as mondadas moi educadamente) e facían abreviar aos seus camelos nas augas que para eles dispuñamos. Mesmo deixaron as pegadas no serrín que os irmáns mais vello botaron nos arredores da casa cando andaban coa desconfianza.

Ilusión esta que conservei até as vísperas de facer os 11 anos.

Daquelas entereime que a min, que me trouxeran os Reis porque os meus pais lle pediran unha nena, efectivamente me trouxeran os reis. Xa non magos porén si rei e raiña para min e no meu corazón.♦

do desprécio por todo canto foi, sen máscara, e por todo canto segue a ser con ela. E a vostede, Señor Vázquez, non o elexirían nen para pedáneo de Parróquia —con perdón dos Pedáneos—. E non lle podemos dizer o porque disto, dado que cando se está a falar de personaxes da sua catadura moral, hai que autolimitar a liberdade de expresión.♦

CONSELLO LOCAL DO BNG
(SARRIA)

Resposta a "Nuevas Generaciones" de Lugo

A passada quinta-feria (21 de Decembro) publicou-se nos medios de comunicación una información na qual *Novas generacións* de Lugo lanzava falsas insinuaciones e acusacións contra os Comités Abertos da Facultade do Campus de Lugo.

A gente que não conheça bem a ideología dos CAF pode fazerse uma idea equivocada do trabalho que desenvolvemos. Para eles van adicados estes puntos:

1.— Os CAF de Lugo somos uma organización estudiantil nacionalista autónoma e soberana. Pelo tanto é falso que o BNG ou qualquer outro partido esteja detrás nossa tal como dicía NNGG do PP.

2.— Os CAF desenvolvemos o nosso trabalho en varios niveis:



— Participamos dos órganos de governo da Universidade. Neles defendemos os intereses dos nossos compañeiros universitarios. Por certo, nos doce anos de existencia, somos ano tras ano sempre a lista mais votada: síntoma de que a maioria dos votantes valoran e aprovan a nossa labura.

— Organizamos actividades culturais na cidade de Lugo, una cidade morta culturalmente pela ineficacia do Concello e a Deputación de Lugo, ambos governados pelo PP desde tempos inmemoriais. Se cobra o que lhe molesta de nós a Francisco Cacharro (filho) e ao "senor" Lamás, responsável de

NNGG do Concello de Juventude en Lugo, é que uma asociación de universitarios nacionalistas organicem mais actividades culturais que as instituciones governadas pelo seu partido

Neste ano 95 que acabou os CAF de Lugo organizamos as seguintes actividades: Jornadas sobre agricultura galega, ciclo de charlas sobre agroecología; IV campionato de xadrez do Campus de Lugo; Cursos de baile de salão; charlas sobre música; I Jornadas socioeconómicas galegas; Edición dun boletín informativo a nivel do Campus; I ciclo de charlas sobre conflitos bélicos; II Jornadas sobre Nacionalismo galego.

Todo isto foi feito com "quatro pesos" obtidos a través da autofinanciación, ja que os organismos do PP non nos conceden os subsidios que serían ne-

cessarios para desenvolver as nossas actividades culturais. Prefirem subsidiar concursos de beleza e caravanas de mulheres.

3.— Os CAF nunca empregamos a violencia, ao contrario de NNGG, os quais empregan a violencia que produz a manipulación, a mentira, e o engano. Dimos de nós que temos contactos com grupos radicais. O motivo desta afirmación é o facto de ter conviado a Antón Arias Curto e a Pepe Rei ás II Jornadas de Nacionalismo. Temos que dizer-lhes a estos "rapaces" que também temos conviado ao PP, a NNGG e a Jóvenes Agricultores ás nossas actividades culturais e não por isso nos tacham de direitas.

Todos as/os nossas/os convidadas/os foron-no acolhendo-nos ao direito á liberdade de expressão recolhido na Constitución española.♦

CAF (LUGO)

O espanholismo ataca!

Primeiro fórum dous ou trés "jornalistas" em conexom com os medios policiais quem alarmaron do perigo que segundo eles supunha a AMI; seguiu umha serie de acusacións de terrorismo e acabou o tema nas mans de David Balsa (J.J.S.), que o levou a Madrid, via pergunta parlamentaria de un senador do PSOE, atendida polo seu corregionalista Bellido, quem respondeu sem darlle ao asunto máis importancia da que tinha é dizer, nengunha que nom seja o puro alarmismo.

Esta vez, e com as elecções á volta, som Francisco Vázquez e tudo o PP (cachorros das NN.GG. incluidos) quem ataca. O objectivo é case tudo o arco nacionalista galego que quedava: seca desta vez tenhem indicios (igual que dizian te-los antes com AMI) de que o BNG agocha escuros e teimosos independentistas na casa da UPG; que a CIG é o seu braço ejecutor na rua; que os CAF alentam a violencia organizada... e todos eles movidos (como también digérion de AMI) por umha serie de organizações de Euskal Herria que nom acabo de ver qual seria o seu interesse pola facerem tal cousa.

Onde están esses indicios? nom o dim. U-lo apcio vasco? nom ha tal apoio. Qual é o perigo? nem-gum. Eles dim que os movementos nacionalistas generan violencia na Galiza, mas nom é certo. Eles som quem cream a violencia: quem nos ataca? Quem nos deixa sem trabalho? Quem inventou a pranta de Guijar? Quem amarra a frota? Quem parou aos mejillhoeiros? Eles! Sempre Eles. As reaçons de protesta espontánea nascem ái. O feito de que á hora de organizar as protestas, o povo se intre ao arco nacionalista é lógico: juntam-se com o adversario de quem maltrata a esse povo.

Se algo positivo ha que sacar dumha situación assim será que vejamos qual é o inimigo comum, o inimigo da Galiza

Por que atacam os espanholistas? Porque por definiçom so-



mos os seus adversários. Non fam distinções, é un ataque ao galeguismo. Se algo positivo ha que sacar dumha situación assim, que nos afecta a todos e tu das, iso será que vejamos nos tambem qual é o inimigo comum, o inimigo da Galiza. se na solidariedade desde a que nos afecta, logramos sacar um criterio comum de rexeitamento a quem lanza eses berros, teremos dando a volta ao tema e o galeguismo sairá reforçado. Adversários som quem non respecta os direitos dos povos: PP, PSOE... os seus meios coercitivos e propagandísticos, en fin, os espanholistas que malia serem galegos, renegan em favor da "categoria" de españoles de terceira. Galiza non é Espanha!, por certo, tam poco é Euskadi. Temos qualidade e cerebro próprio e non precisamos da ingerencia dos primeiros nem de tutela dos segundos.

Na terra, a 30 de Dezembro de 1995.

IRENE MARTIN ALONSO

Es tu, es tu,
Jaime Barreiro

A leitura da última infantilada de Jaime Barreiro no Senado, recordou-me aquela canção: "es tu, es tu...", e também me lembrou que o espírito provocador-chavatil que está amosando responde a umha conduta, a umha falta de ética que já vem de mui antigo, da negra noite franquista.

Nunca esquecerei o medo que nos metia Barreiro no corpo cando nos transmitia as suas confidencias com um polícia amigo do seu pai, alá polos anos setenta cando estudavamos na Universidade. Sempre metendo medo, sempre assustando, sempre fazendo de correia de transmisión de um anónimo polícia franquista, que era muito importante na política política. Nós non eramos mais que inocentes, e também inofensivos, jovens encoidados de alegria e de espírito de luta, que participavam, e organizavam todo o que consideravamos podia ajudar a derribar o franquismo, superando os medos e fazendo ouvidos sordos aos conselhos do futuro senado do PSOE.

De Barreiro só lembro a sua figura tenebrosa, pero también umha fonda tristura porque tenha que ser um galego quem se preste a realizar essa labor policial.

A Barreiro, e a todos os espanholistas que nos querem gelar o corazón digolhes: metede a soberbia no cù, e negociade com ETA e com quem faga falta para que os povos oprimidos e expoliados por vós recuperemos a liberdade. Nom vos sentedes culpáveis pola sangue que se esta a derramar, más sodes vós os únicos culpáveis.

Algúm dia esse sangue vai-vos pedir contas polas inúteis vidas sacrificadas em beneficio da vossa estúpida soberbia e dos

Nunca
esquecerei o
medo que nos
metia Barreiro
no corpo cando
nos transmitia
as suas
confidencias
com um polícia
amigo



vossos corruptos intereses, e vai-vos gelar o vosso podre coração. Que assim seja.♦

ISIDORO PADIM CORTEGOZO
(BURELA)

Sobre a oferenda ao Apóstolo

Non me parece razonabel, nen argumentabel, nen decente, nen edificante un acto como o que estou vendo na TVG esta mañá de Sábado, onde os oficiais eclesiásticos, militares e civís con mando en praça fan un paripé mútuo baixo o pretexto da oferenda ao Apóstolo (que mira con ollos ainda más sorprendidos) e chámantele oferenda inaciuonal! co maior desprezo posibel a Galiza.

É unha ultraxe aos cristiáns nacionais (os leitores de ANT xa saben que o noso número non é nen de tres, nin de tres mil, pola información sobre a "romaxe de crences galegos"). E científica, cultural e politicamente inxustificable.

Tamén me ofende como cristián republicano o feito de haber un delegado réxio con igual protagonismo que o bispo (prescindindo da democracia de ámbas eleccións), e que a "igrexa oficial", ou sexa a xerarquia e os grupos de poder, mantéña unha suxección sumisa ao monarca posto por Franco.

Se visen isto os italianos, para os que república ten sido por décadas sinónimo de democracia e liberdade, chorarán ou iránse de nós.

O de menos é que o delegado réxio (hoxe Fraga) pláxio a expresión do BNG ao referirse a España como "proyecto común". Demostra tódous os días a súa altura intelectual e moral, como no discurso do 150 aniversario do Instituto Xelmírez,

É unha ultraxe
aos cristiáns
nacionalistas

onde invoca os valores que hai que transmitir á xuventude, mentras fóra a policía xogaba a meter medo nuns rapaces do Instituto que denunciaban a farsa dos inimigos do ensino público. As coordenadas complétañas coas ca-

lumnias á CIG, ao BNG, e a asinatura de várias penas de morte. Ah, esquecía á familia, que lástima que o meu concepto non sexa o del, onde manda o paternofamilias, traballe a muller e recemos todos o rosario.

Tampouco se nos esqueza a imaxe do anterior delegado réxio, o rector Darío Villanueva, pasando revista ás tropas no Obradoiro este verán.

Non é extraño despois que os grupos prescritos de Salón Internacional Do Estudante fosen, entre outros, Estudiantes Antimilitaristas e Cristiáns na Facultade, aos cales pertenzo.

Hai días un compaño meu de Galiza Nova alcumoume de "catequista". Sereíno, pero hai certas cousas coas que non comungo.♦

CÉSAR SALGADO GARCIA
(A CORUÑA)

Iniciativa contra a Incineración

O Colectivo Areeiro de Coruxo quere manifestar-se publicamente a favor dunha alternativa sustentable de tratamento dos Residuos Sólidos Urbanos, unha alternativa que se basee nos principios da redución, a reutilización e a reciclaxe.

O Plan de Residuos Sólidos Urbanos da Xunta de Galiza non é defendible desde o punto de vista do interese ecolóxico ou social; nin tan sequera desde o puramente económico. A incineración non poder ser nunca unha solución válida ao tratamento dos residuos, e isto deve-se a duas razóns fundamentais: por un lado, a incineración supon un grave risco ecolóxico por motivo da emisión de diversos contaminantes, entre os cais destaca pola especial ameaza que suponen para a saude humana e ambiental os compostos organoclorados, compostos de carácter acumulativo nos seres vivos e que se relacionan entre outras doenças co temido cancro; por outro lado, a incineración resulta incompatible coa política conservacionista do triple R, por tanto non lle interesa a redución do volume total de refugallos mediante a minimización dos mesmos ou o

emprego de envases retornables, nin muito menos a recicla xe de materiais que, como os restos orgánicos ou o papel, poderían ser reprocesados e convertidos en novos bens de consumo, con todo o que isto representaría canto á conservación de materias primas, agua e enerxia.

Resulta ilóxico que, dentro dun marco lexislativo cada vez máis restrictivo en matéria de emisiones contaminantes, a Xunta optara pola incineración; o control e depuración destas emisiones (sempre relativa), se se quere adecuar á legislación europea implicará por forza un enorme investimento público, pero non sequera desse modo se garantiría a inocuidade dos fumes.

Tampouco conllevaría a eliminación dos vertedeiros, pois se ben é certo que diminuiría o volume total de resíduos, tamén o é que as cinzas que se producirían serían altamente tóxicas, polo que requerirían dun tratamento mui cuidadoso.

É o da Xunta un Plan que xa na-

quen defende a esta empresa galega o dia que lle chegue a OPA do grupo Correo que comanda El Correo Español—El Pueblo Vasco.

O periódico antes citado esquece as suas orixes liberal-federalistas e purga aos colaboradores sospeitosos de bloquismo e, coa arte sibilina dos magos de cabaret, demanda un nacionalismo "sen ruralismos", "nen reducionistas loitas de clases" (que Ilo digan a Coren e Leyma, por unha parte e a Ramilo e más aos redactores da reforma laboral pola outra). Un nacionalismo de Marco Panella ou de Benetton, moderno, ecolóxico e sen aspiracións de poder. Un nacionalismo sen nacionalistas, puaf! que feden a país!

El busca piso e traballo. Non escoita teorías, non discursos políticos. Nen de esquerdas, nen de dereitas, nen nacionalistas, nin dos outros. O seu drama é demasiado agudo e inmediato como para que se permita o luxo de reflexionar. Garda no peito unha rágua que calqueira dia lle





salta para fora, como unha galerna.

Enrique López

Veiga, ex-conselleiro de Pesca, avisa de que a situación de radicalismo que vive Galiza está a causar alarma en Bruxelas e a dar unha má imaxe do país, o que espantaria aos posibles investidores. Non se comprende que se espaventen de que en Galiza douscentos mexilloeiros abaneen o balado da Xunta e, en cambio, non fuxan de Francia, despois de mes e medio co país patas arriba. Mais ben, López Veiga ten medo de que o PP perda a maioria absoluta e os doce millóns de salário anual que recibe como alto funcionario da UE.

Radio Nacional dedica un dos seus programas musicais a especular sobre as orixes da letra da célebre canción *Guantanamera*. Será cubana? Terá aportacións populares caribeñas? Quizá haxa que atribuir cada estrofa a unha época distinta. Terá unha orixe colectiva? Latinoamericana? Tanto esforzo para ignorar que se trata dun poema, logo musicado, do patriota cubano José Martí.♦

ceu con problemas, como o demostran os confrontamentos sociais que está a xerar; é un Plan que usa do engano, ao denominar "Plantas de Reciclaje" a unhas instalacións nas que toda a reciclaxe que se poida realizar será forzosamente testemuñal, por desbotar a recollida selectiva en orixe dos residuos e a participación dos cidadáns, e que desde logo non poderán tocar nen os restos orgánicos, nen o papel e cartón, os que sumados xa supoñen eles sós o 75% do total de residuos sólidos urbanos.

Non era de extrañar que este megalómano proxecto, no que vemos condensada toda a ignorancia e prepoténcia dos xestores da cousa pública, sofrerá como sofrerá a condeña unánime dos grupos ecoloxistas, as asociacións culturais e viciñais e diversos colectivos políticos e sindicais.

Nós tamén nos queremos sumar a esta resposta popular, e apoiar a "Iniciativa Lexislativa Popular contra a Incineración e pola Reducción, a Reutilización e Reciclaje" promovida por organizacións sociais galegas.♦

COLECTIVO AREEIRO
(CORUXO-VIGO)

Quando uma universidade galega?

Num país sem normalizar, como é a Galiza, a universidade tamén nom podia ser "normal". Em plena universidade "galega" vemos o predominio do español e o uso do galego reducido a testemuñal e fossilizado, enquistado numa ortografía alheia á sua auténtica essencia e tradição histórica.

Num país sem normalizar, todos os aspectos que poden meliorar a nossa condición como estudiantes: acceso económico á universidade, qualidade do ensino, o debate e a formación de

nos frea nas listas de desemprego durante 5 anos e non nos pode dar una saída quando acabamos, criando para nós contratos lixo e precariedade laboral.

Todo isto é debido á situación que sofre o noso povo desde há 500 anos; as complexas consecuencias económicas, sociais, psicológicas... tem a sua base na nossa colonización polo estado español, onde impera o "livre mercado", e a negación de um direito reconhecido mundialmente mas que nos é sistematicamente proibido: a *autodeterminación*.

A nivel político, carecemos de um poder real nas institucións que nos governan: o parlamento español e a sua sucursal, o parlamento autonómico, que representan os seus intereses e non os nossos.

A consecuencia disto, a nossa economía foi e segue a ser desmantelada, e mais parece que nos queiram convertir en "república eucaliptira" que malviva do turismo, que em uma nação que poda ofrecer um futuro digno aos seus e ás suas habitantes.

A nível cultural vemos perder o noso patrimonio, manipular a nossa historia, e diglossia e esmorecimento para a nossa lingua, um dos máximos símbolos de identidade.

Tudo isto nom acontecería de termos un estado próprio, de sermos independentes. *Independencia* nom significa separatismo, senon a posibilidade de relacionar-nos em pé de igualdade e como o que somos: povo galego, non español. Que se nos conheça assim polo mundo inteiro e se nos respeite, sem massacrarnos a nossa economía nem a nossa identidade. Em definitivo: *sermos livres*.♦

EI

(ESTUDANTES INDEPENDENTISTAS)

A esposa de Ánxel Casal

Nunca me gustou en exceso pasarlle revista á historia. Nen polo feito revanchista, nem por eu ser home de moitas políticas, áinda que o home é un animal político e canto faga, realice ou execute adopta, velis nolis, feito político. Dénxeme situar nunha posición cómoda e falar cabalmente: a queima dos templos por parte de algúns homes de esquerda semella un feito tan aborrecible coma os "paseos". Borremos o mal vezo da politiquería que moitas veces conduce á negación da historia e sexamos homes políticos, dialongantes, firmes nas conviccións pero flexíbeis. Discutamos, con ben distinto ton de voz se for mester, pero ao fin fágase a luz sobre a vella Sephard como dixerá o patrón Espiú.

A estas alturas descoñezo áinda os "porqués" do paseo a Casal. Si sei ou adivíño, porque semellan más claras, as "razóns" de porque fusilaron a Bóveda na Caeira en Pontevedra. Bóveda era o motor, o sangue mesmo, trabe sustentadora dun proceso de recuperación histórica posto

en marcha despois de moitos séculos. Un povo que deseja atinguir a maioría de idade democrática nun tempo perigoso. A mínima faísca podería prender no campo coma se fose estopa. Mais, o Casal home, tiña unha significación política sustancialmente diferente. Eu, os únicos excesos que vexo na personalidade de Ánxel Casal son:

a) ser un bo marxista. Punto.
b) ser editor de libros nun país e nun Estado no que onte coma hoy a cultura (refírome á verdadeira e non a esa cerimónia da confusión actual que practican Deputacións e outras institucións) vese como perversión ou, cando menos, susceptibel de dúbida. (A responsábel, por certo, de que Casal editara libros en *Nós* foi a súa esposa María Miramontes quen economicamente sostiña coa súa aguila de modista fina a pequena empresa familiar). Os verdugos, nest caso e como diría o profesor Alonso Montero, equivocáronse de vítima.

c) ser un pouco falangueiro, un pouco coñeiro, cun non sei qué de sana irreverencia e non só con descoñecidos senón cos

achedados, cos do bando republicano (non sei se coñecen a anécdota que a min me referiu Piñeiro e que agora se pode contar. Cando o mozo Carballo Calero entrega un libro en *Nós*, non sei se o Vieiros ou O silencio axonellado o inefábel Casal dixerá en público algo así: "Aquí temos un libro feito a puro huevo". Casal falara en público e coido que sentiría mágoa de que o propio Carballo non estivese presente. Era a súa maneira de querer! Bótase de ver unha personalidade leda, vital e un pouco irreverente, nun país e nun Estado demasiado sério e tráxico. O tempo demostrouno con amplitude. O de que Casal fose un chisco falangueiro ate me agrada nun país, o noso, tan chuvioso, monótono, grisallo e cunha perenne procesión de "caladiños". Uns por inércia histórica; outros por aproveitados. O de Casal non semella senón un exercicio terapéutico colectivo

que, se cadra, lle custou a morte. Se hoxe existe o libro galego é, en boa medida, grazas ás mans traballadoras e habelenciosas daquela muller.

Se hoxe existe o libro galego é, en boa medida, grazas ás mans traballadoras e habelenciosas daquela muller.

Este traballío, de todos xeitos, desvouseme sen querer. O que quisen significar foi o papel histórico ou intra-histórico de María Miramontes que tivo que buscar achego amoroso anos despois en Arxentina. Todo un símbolo. Fixense que se hoxe existe o libro galego é, en boa medida grazas, ás mans traballadoras e habelenciosas (aos ollos sufridos) daquela muller. Coas ganancias do seu oficio de costurera fina editáronse algúns dos libros áinda hoxe más importantes neste país. Esta éllas unha historia de bágoas e ternura que o tempo apagou para desvir o ódio cara o perdón. E a esta triste historia, como a un conto, acáelle a fermosa cantiga popular que eu oídos dos lábios de miña nai cosendo na ventá do norte. Vaia ela na honra do egrégio galeguista, se el me permitir cos meus ollos chantados nos tan fermosos da súa dona moza:

"Costureiriña bonita,
tecelana regalada,
éntrech o sol pola porta
e o luar pola ventana".♦

MANUEL XOSÉ NEIRA

É o máis importante documentalista cubano, criador dos Noticieiros do ICAIC

Santiago Álvarez

'O documental ten que emocionar á xente se quer ter utilidade'

É unha das figuras maiores do cinema latinoamericano. Implicado coa loita que derrubou a Batista, foi director do noticiero do Instituto Cubano de Cine (ICAIC), onde realizou centos de noticieros e unha manchea de documentais. Considera que a marxinación do documental no centenario do cine é un erro imperdoábel.

■ OSCAR LOSADA

Vostede principiou serodiamente (40 anos) a actividade de documentalista.

Foi por necesidade. Desde os 16 anos tiña un programa de rádio que dirixia e presentaba. Estaba de clasificador de música nunha emisora e pasei á clandestinidade

con Batista. Co trunfo revolucionario nomearon a Alfredo Guevara, meu amigo, á frente do ICAIC e propúxome trasladarme. Tiña unha grande vocación xornalística e decidin plasmala através do cine. Cando comecei non sabía ren, pero era moi tentadora a proposta. O ICAIC mercou moitas equipas e comecei botando unha man nas montaxes.

E xornalista e cineasta metade por metade?

Deu no cravo e con ambas bagaxes fumos a Hanoi, por exemplo, para comentar a agresión americana ao Vietnam. Levabamos unha cámara de 16 mm e unha película de 3 minutos. Con esa risa de equipa chegamos aló e reflectimos o bombardeo da cidade.

No 1965 realizou *Now, con fotos fixas e unha canción de Lena Horne*, considerado o primeiro video-clip da historia. Que opina deste estilo tan espallado e a suposta perversión narrativa aplicada ao cinema?

O video-clip foi un formato especial de amosar a imaxe. Nel as imaxes fixas non funcionan, hai que *move-las* para que collan o ritmo preciso, acompañadas coa música. Esa ensamblaxe é a que lle dá ou tira calidade ao video-clip. No 1965 decatéme de que á imaxe e ao son se lles podía tirar maior productividade do que se facía entón.

A música considérra fundamental no documental. Fixo un traballo de moito sona con Víctor Jara.

Un povo que non canta nem baila está desfeito. Eu era moi amigo de Víctor Jara e cando estivo en Cuba fixemos ese documental no que el canta *Te recuerdo a Amanda*.

A forza da emoción

Fixo duas incursións na ficción, pero asentou definitivamente no documental.

Non me gosta que me contén a historia, prefiro vivila. Os traballos que dirixin de ficción foi para demostrar que podía facelo, pero no documental hai elementos que podía empregar con más força que na ficción. O documental é moitas veces considerado de segunda división. Esa xerarquización realizouse case sen querer. Pero no documental teño, por exemplo, a posibilidade de non empregar maquillaxe, de amosar a realidade como é. Iso fai que o cineasta se implique nela realidade con azos para que perviva no futuro.

Estamos a celebrar o centenario da creación do cinema e facémolo sen contar cos documentais. É absurdo porque foi o primeiro medio audiovisual que conseguiu emocionar á xente diante dunha pantalla.

Hai algúna clave para facer un bo documental ou depende de quen esteña detrás da cámara?

Non creo nas claves misteriosas. Os únicos misterios son un Víctor Jara cantando co corazón e projectándose de tal xeito no receptor que se opera unha emoción espec-

cial. Se non consegues emocionarte co que fas adícate a outra cousa.

Vostede ten tratado con figuras como Ho Chi Minh, o Che ou Fidel Castro. Como combina ese coñecemento persoal co documental sen caer na haxigrafía?

Son subxectivo en todos os aspectos do meu traballo. O subxectivismo está en nós desde acordamos até deixarnos. Can-

do un está fronte a un líder de grande carisma, ten que porse ao nível do propósito humanista que se desprende da vida, por exemplo, de Ho Chi Minh. Fixen un documental do seu entorno e puxen música do grupo *Iron Butterfly* de fondo. No ICAIC dicianme que estaba tolo. Cando usas elementos contraditorios cores grandes riscos, pero se estás seguro esas paradoxas non importan.

Nun documental tes que ser sincero, para que non haxa dúbidas na comprensión dos espectadores.

Nunca tiven pexas no traballo

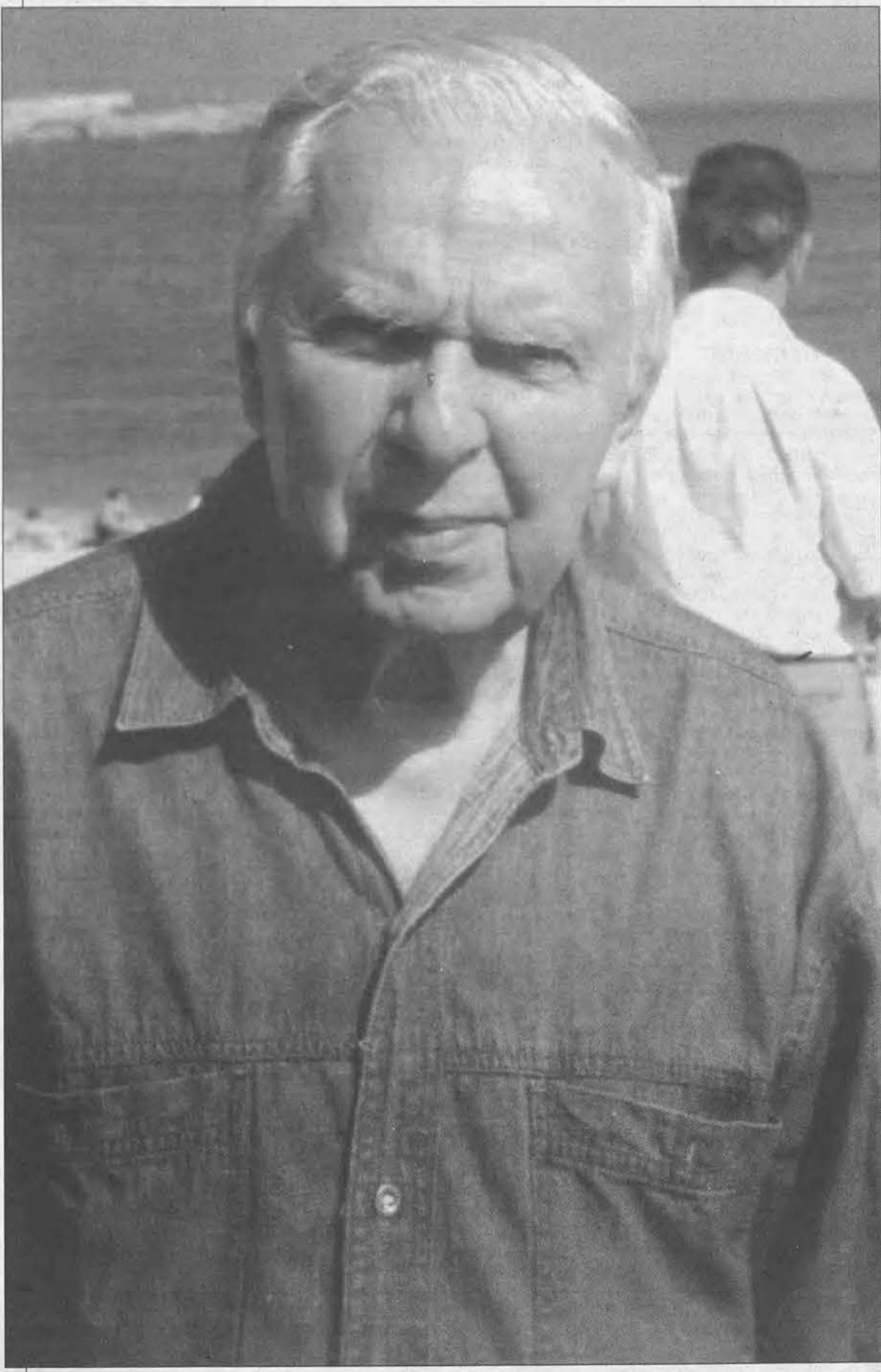
Fresa e chocolate foi considerada crítica e réxime. Hai máis campo para a crítica hoxendía?

O cinema cubano foi sempre crítico. O que aconteceu co filme de Alea é que tocou un tema que fora tabu na illa. Tomás xa realizara obras críticas como *A derradeira cea* ou *Memórias do subdesenrolado*. Os documentais sobre Cuba son todos críticos, o que pasa é que non coñecidos fóra. Xa reciben motas chamadas queixándose polo contido de certos noticieros cos que non estaban deacordo. Pero nunca fun censurado por ningún funcionario do ICAIC e se o tentou non lle fixen caso.

Nun documental tes que ser sincero, para que non haxa dúbidas na comprensión dos espectadores"

Dixo cando veu á Galiza que era posibel que houbese presos políticos en Cuba e que o réxime tamén cometía errores.

Fixen catro noticieros verbo do problema da embajada do Peru, no que asesinaron ao policial que estaba nela. Hai xente que está no cárcere por facer distúrbios e rachar bens públicos, non por estar en desacordo con Fidel. Para un país revolucionario non é doado sobreviver. En Cuba non houbo nengún preso torturado, e Gutiérrez Menoyo, que estivo preso, agora fala con Fidel para lle dar unha solución política ao meu país. ♦



7 DIAS

■ Xornada de rock en Culleredo

A partir das seis da tarde do vindeiro Sábado 13 de Xaneiro, no concello de Culleredo haberá unha xornada musical organizada pola asociación *Kañacore*. Catro grupos que fuxen dos poucos circuitos musicais existentes no país estarán no edificio de servizos múltiples na Acea da Ma, do Burgo de Culleredo. Son *Néboa*, de Vigo, *Pola Corda*, de Mera, *Eutanásia Activa*, do Ferrol e *Zenzar*; de Cerceda. Rock, *hardcore* e *ska* por cincocentas pesetas e, ademais, postos de venda de publicacións musicais e maquetas.♦

■ Protecciónismo musical nas rádios da Franxa

A invasión de música norteamericana nas emisoras de rádio da Franxa provocou que, a partir de primeiros deste ano, entrara en vigor unha normativa protecciónista: deberase emitir, ao menos, un 40% de música francesa. O Consello Superior do Audiovisual será o encargado de controlar que a lei se cumpra. As emisoras da rede pública teñen marcado un mínimo dun 60% de música propia e as xeralistas emiten unha porcentaxe importante da mesma. Pero son as de Frecuencia Modulada, especializadas en música xuvenil, as que máis importan música, preferentemente de Estados Unidos. De calquer xeito, as radio-fórmulas na Franxa xa estaban emitindo unha alta porcentaxe de rock en

■ Ciclo de audiovisual no CGAC

Cun ciclo de cinema e outro de videocriación, o Centro Galego de Artes da Imaxe marca a súa programación para a primeira metade do ano. *Pegadas de luz, 100 anos de cine español* é un percorrido por diversos títulos feitos dentro do Estado durante o franquismo; a última película, *Furtivos*, foi rodada en 1975 e será proxectada o 28 de Maio. Antes desta, o ciclo arranca cunha fita do ano 1930, *La aldea maldita*, de Florián Rey e prosegue con títulos cos que a Asociación *Cen Anos de Cine* quer facer unha reconsideración da filmografía española. *Bienvenido, Mr. Marshall*, *Segundo López, Cielo negro*, *Muerte de un ciclista*, *Viridiana*, *El verdugo* ou *La caza* son algunas das películas que se proxectarán.

En canto á videocriación, a mostra itinerante que pasa polo Coruña conta con oito apartados. *Sinais*

francés. No 40% establecido, entra a música en lenguas minorizadas como o galego ou o eusker.♦

■ O galego no centro comercial *Area Central*

O grupo de establecimentos comerciais integrados en *Area Central*, en Santiago de Compostela, caratizouse, desde a sua apertura, polo uso do galego na rotulación e nas suas relacións. Por esta razón, a *Mesa pola Normalización Lingüística* felicitou aos comerciantes polo proceso de galeguización. Asimismo, o hipermercado *Jumbo*, integrado nesta área e de propiedade portuguesa, tamén recibiu os parabéns da *Mesa* por ser o galego o vehículo de comunicación utilizado, tanto nos rótulos, como polo persoal que ali traballa. É reseñable tamén que sexa a única grande superficie na Galiza que manteña esa consideración co idioma. A *Mesa* cre necesaria que a Dirección de Política Lingüística contacte cos responsables do hipermercado ante a posibilidade de que se abra outro desta cadea na zona Sul da Galiza coa finalidade de que o idioma galego siga sendo utilizado.

Por outra parte, ao non existir reticencias por parte dos compradores polo uso do idioma, a *Mesa pola Normalización Lingüística* coida que se comproban os datos do estudo de publicidade do Consello da Cultura. Este trabalho indica que o 84% dos galegos prefieren a publicidade en galego e que a tres de cada catro compradores lles agrada que os dependentes das comércios falen en galego.♦

■ As conferéncias da Casa de Galicia chegan ao Parlamento

Xosé Xiráldez Maneiro, deputado do PSOE, criticou no Parlamento as conferéncias programadas na Casa de Galicia en Madrid, concretando a sua protesta na que deu Pitita Ridruejo o pasado 14 de Decembro. A pergunta do deputado referíase a que tipo de aportación ao prestixio do país se acadaba con charlas deste tipo. Para o grupo socialista, este acto "promociona decididamente a cultura milagreira do povo galego". A conferencia de Pitita Ridruejo versaba sobre os misterios de Fátima e a relación destes coa Galiza.♦



El espíritu de la colmena, de Víctor Erice.

de vídeo. *Aspectos da videocriación española dos últimos años* pretende compilar as tendencias dos últimos anos neste terreno dentro do Estado e se desenvolverá os días 26 e 27 de Xaneiro, 2, 3, 9, 10, 16, 17, 23 e 24 de Febreiro. No apartado *Dereito á réplica* proxectarase o vídeo *O gato que está triste e azul*, do galego Xurxo Estévez.♦

■ Un libro de homenaxe a Trapero Pardo

Xosé de Cora, director xeral do xornal *El Progreso*, rende homenaxe ao recentemente falecido Xosé Trapero Pardo. O libro *Peludez despede a Trapacero* apresentouse o Mércores 10 en Lugo e se distribuirá xunto co periódico. É unha compilación de personaxe *Peludez* no último ano de vida do seu autor e, ademais, inclue, o primeiro debuxo que se fixo del. *Peludez* xa contaba con trinta anos desde a sua criación.♦

■ Denuncian a política cultural do PP en Vigo

Segundo o BNG de Vigo, a área de cultura do concello vigués sofre unha ausencia de iniciativas. A concelleira Ana Gandón calificou os presupostos para cultura como "regresivos e antisociais" e sinalou que non hai partidas específicas para a *Fotobiennal* e para o Festival de video, en contra do que acontecia nos últimos anos. As críticas tamén apontaron á desaparición de tres convénios: coa Federación de Viciños, co Cineclub Lumière e coas Peñas

Recreativas, e a reducción dos cartos para as bandas populares.

Por outra parte segue sen saberse nada do futuro de proxectos tan importantes como o Museu do Mar ou o de Arte Contemporáneo. Este último semella que non avanzará se non se subvenciona desde o Ministerio de Cultura. Mentres tanto, os fondos más importantes de pintura na Galiza continúan no Museu de Castelos, nun lugar inapropiado e co descoñecimento da maioria dos veciños da cidade.♦

■ Nación Reixa apreséntase na Galiza

O Xoves 11 de Xaneiro *Nación Reixa* dá a coñecer a súa xira polo país despois de ter ofrecido actuacións noutros sitios do Estado como o País Basco. Ali participaron os seus dous membros, Antón Reixa e Kaki Arkarazo, nun festival pola liberdade de expresión onde, xunto con grupos do Estado e de fóra, solidarizáronse cos bascos de *Negu Gorriak* a raíz da sentenza condenatoria pola que deben pagar quince millóns ao recién nomeado xeneral Rodríguez Galindo. Neste festival, o novo proxecto de Reixa presentouse ante perto de dez mil persoas. Agora a xira galega, que inclue varias cidades, probará a aceptación do público do país da nova vixaxe na carreira musical do ex *Resentido*, que se deixá seducir polas novas tendencias como o acid-jazz. O título deste primeiro traballo do duo Reixa-Arkarazo é *Alivio rápido*.♦

■ Prémio de xornalismo Aurelio Carracedo

Chega á súa VIII edición, convocado pola Deputación de Ourense. Hai tres apartados: prensa escrita, medios audiovisuais e fotografía. Os orixinais deberán ser enviados antes do 15 de Febreiro e estar publicados antes do 31 de Xaneiro. O gañador de cada modalidade percibirá catrocientas mil pesetas. Como xa é costume, valóraserá a presentación e realización dos traballos en lingua galega.♦

TESOURAS E FOTOS

LOIS DÍEZUEZ

Non é só con eses endiañados políticos nacionais que andan sempre coa gorxa esfolada polo berro, e a mandar cada mañá FAS aos vascos para pedir instruccións, e a quemar os montes e a afundir os barcos, e a cortar todos os eucaliptos que se lle poñan por diante, e a chamarlle a Fraga feo, dinosauro e carcamal; non é só con eses, digo, cos que a Santa Inquisición dos Meios de Comunicación (SIMC) utiliza a censura. Tamén hai outra xente má que a incomoda. Son os escritores. Son as escritoras. Eu crio que esta xente apeña tiña incidencia social. Que non a rascaban por aí, querer dicer. Pero mira ti o que son as cousas e as surpresas que levamos se non estamos atentos ao que ocorre cada dia. Pode ser que os do SIMC (que cobran cada mes neas ventanillas que para o efecto puxeron os que reparten os nosos cartos), posuen un Programa informatizado para escritores e escritoras segundo o cal só teñen via libre a estes meios os que botan leituras interminábeis de modernísimos poemas que non entende nen diós, ou que falan da linda paisaxe verde até dormir-nos, ou que cantan o heroísmo viril

dos nosos gobernantes, ou que escriben nos confortábeis cuartos da Consellería de Cultura os artigos ou traballos cuio esquema atopan na orde telefónica de cada dia. O artigo, pois, entra polo teléfono, dá-se-lle a un clicl, e o dia seguinte xa todos o podemos ler.

Pero se os escritores, no canto de sérios e cultísimos críticos formados nas igrexas da espadaeacruzepelotaris profesores e paisais defamiliaeditores lambeçuse visitadoras e adomílioopolíticocorrespondente; no canto diso, digo, son todos inconscientes o tolos os rebeldes o borrallóns e lles dá por dicer cousas contra certos xornais (buscademe tan só un xusto, tan só un, e non queimarei a cidade) e certas rádios e certas TV de ventanilla xuntística ou achegadas familiarmente por via sanguínea á mesma, daquela o artigo ou traballo entra pola máquina de marras e non sai ao outro dia no meio. Así, limpamente, ordenadamente, desaparece sen que ninguén o note.

Pero iso é vello, queridos. Iso xa pasaba co Cabalo de Ferrol, diredes-me. Pois claro!

Pero... SUR-PRE-SA! O último FAS da Consellería Especializada nos Meios de Comunicación avisou de que había que modernizar o Programa. Que de cando en vez pasase algun artigo dos rebeldes, "pero medido eh?", e estudiado na letra, formato e posición que había levar na plana para que, aínda aparecendo, non se notase. Que iso si, pero ATENCIÓN aos novos criterios. Que comprobado que a xente lia menos cada dia e que cada dia miraba máis as estampas e, como moito, os titulares, que comezase a sega de cabezas nas fotos que se poñían. Dito e feito (a ventanilla, a ventanilla...). Ha-ha-ha. Algun xornal pasou-se de listo. Mandou os emisarios correspondentes ao acto cultural do berrallouzas (na linguaxe deles, claro). O escritor despachou-se a gosto contra censuradores, tesoureiros e vingativos (*Vinganza!*, *Vinganza!*, berraba barbaramente Carlos Blanco na sua preciosísima e envexada obra de café-teatro) apocalípticos con sona de críticos avanzados e, ao dia seguinte, desapareceu da foto con que se ilustraba a crónica do acto. Bo, non desapare-

ceu de todo porque ainda se lle via medio ombro incrustado no dooutro contertúlio.

E na segunda ocasión que falou e volvے repetir o do tufo irrespirábel con que a censura estaba anegando a cidade, e como se atopaba no meio de outros catro contertúlios e xa non lle podían seguir a cabeza sen que se notase, o que fixeron os especialistas da tesoura roedora, fou superponer un floreiro con grandes rosas para lle tapar a cara. Ha-ha-ha. O crítico escritor morria co riso. Fixo cópias e mandou-as aos amigos e á Consellería cunha curta nota: "Detallen mellor as instrucións".

E aquí seguimos, nesta Terra Brava de medieval virrei. Serán, meus amigos e amigas, as fotos esas, para o futuro, claros dados de escurecidos e cobardes tempos. Nen o conformismo nin a adulación servirán para avanzar no social, o nunca, no cultural, criáran boa literatura nin atractivos comentários. E a foto, ao fin e ao cabo, é hoxe unha anécdota dentro das grandes barbaridades e mentiras que temos que aturar.♦

Leituras

Reivindicación histórica do movimiento obreiro

As CCOO de Galicia até 1978

Unha das eivas que mantén a nosa bibliografía histórica reférese aos estudos sobre o movemento obreiro. De feito, tentouse —tanto pola liña oficial franquista como polo galeguismo culturalista— agachar os esforzos e as traxectorias das organizacións proletarias utilizando, ben a simples censura, baseada á súa vez no esquecemento e a represión, ben o occultamento da tradición obreirista baixo a disculpa científica dunha suposta baixa industrialización do país.

Nos últimos anos foise solventando este baleiro coas aportacións de Moreno, Brey, Alonso, Castro, Torres Regueiro, Nuevo..., e sobre todo Manuel G. Probados e Dionisio Pereira, estudiosos, respectivamente, da UGT e a CRG-CNT galegas antes do 1936. O que ofreceron estes investigadores distou moito de anteriores leituras reducionistas e minorizadoras do papel representado polos sindicatos ao longo da nosa historia contemporánea.

Unha nova entrega —desta volta sobre unha organización que ten as súas orixes e desenvolvimeto principal nos derradeiros anos do franquismo— chéganos de man de Xosé Gómez Alén, cun traballo de investigación⁽¹⁾ sobre as comisións obreiras en Galicia.

Un primeiro achegamento aparece-



Xosé Gómez Alén e a capa do seu libro sobre as CCOO e a conflitividade laboral no franquismo.

ra no 1993 nun volume colectivo, *Historia de Comisiones Obreras (1958-1988)*, no que Gómez Alén fai a inicial aproximación a unha historia que agora apresenta nun formato coidadosamente académico que non lle oculta certo carácter de "história oficial". Contudo, está lonxe de visións sectárias e mesmo aporta novos dados, antes non reconecidos, e recupera algúns dos nomes malditos que estiveron na dinámica interna das comisións.

Así, na primeira parte, e dentro do percorrido que efectua nos anos posteriores á guerra civil, fálase por primeira vez, das folgas de Constructora Naval de Ferrol e Álvarez de Vigo no 1946, das que falaban vello militantes anarcosindicalistas e que estaban ausentes, pésie á súa importancia nas historias sobre o movemento obreiro no Estado.

Precisamente da década dos cuarenta ven o cambio na estratexia do PCE en relación coa loita antifranquista ao dar a orde de abandonar a guerrilla (1948) e ensaiar novos métodos baseados na incidencia nos centros de trabalho. O debate, ás veces violento, deu lugar ao triunfo das posturas obreiristas que comenzaron o seu labor en factorías que, como a Bazán ferrolá, se maniñan certa actividade de tradición comunista e anarquista.

Mesmo o partido dá a consigna de criar estruturas en cada centro de trabalho da *Oposición Sindical Obrera* (OSO) e facer entrismo nos sindicatos verticais através dos enlaces. A chegada, "destinados", de novos cadros, a introducción continua da prensa clandestina e as audições de Radio España Independiente confirmaron unha estrutura

que se aproveita, tamén, da nova lexislación laboral franquista e as posibilidades das eleccións sindicais.

Aparecen pois renovados xeitos de resistencia e axiación política ao mesmo tempo que se produce unha liberalización da política económica configurada polo Plano de Estabilización e unha serie de cambios na normativa laboral que son acompañados pola introdución pola patronal de sistemas de control do tempo de produción.

A loita contra dos esos novos métodos e pola mellora das condicións de hixiene e seguridade produce repetidos conflitos nas principais factorías navais e metalúrxicas. Con eles o PCE fraguou a dinámica impulsada por Santiago Carrión de aproveitar ao máximo as posibilidades legais e o entrismo do sindicato vertical.

Tentouse agachar o esforzo das organizacións proletarias, da tradición obreirista baixo a disculpa dunha baixa industrialización do país.

Esta aplicación da política de reconciliación nacional coincidia de cheo coas propostas das organizacións que, desde a igrexa, facían proselitismo no mundo obreiro e que, como no caso da HOAC, serían aliadas e cómplices na clandestinidad. Entre 1960 e 1963 produciríanse unha serie de feitos que, como no resto do Estado, levan á creación dos primeiros núcleos das comisións.

Por un lado, simpatizantes comunis-

conta de libros

Nova entrega de Agália

A publicación da Asociación Galega da Língua chega ao seu número corenta e dous, correspondente aos meses de verán. Nesta entrega, a revista recolle informaciones sobre a denegación de ayudas económicas da Xunta á revista e de que, por primeira vez, recebeu subvención do Ministerio de Cultura. Ademais, hai artigos sobre Fernando Pessoa, as literaturas africanas de escrita portuguesa e a lírica popular galega en Bós Aires.♦

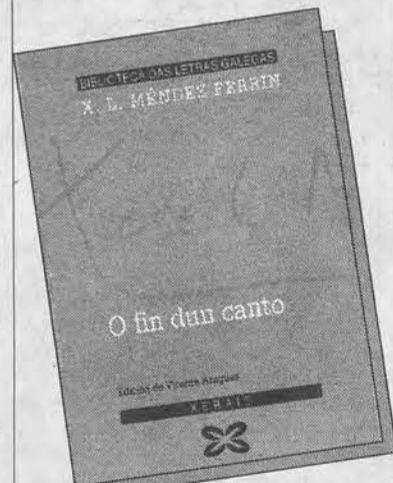
Mitos e lendas, máis que supersticións

Ediciones do Cumio presentan dous títulos do antropólogo Xosé Ramón Mariño Ferro dentro da colección *Mitos e Tradicións*. Un deles, *Lobos, lobas e lobishomes*, xira ao redor da figura deste animal e as suas múltiples encarnacións. *Aparicións e Santa Compañía* ofrece unha escolma de narracións, criadas polo povo para mitigar os efectos da morte.♦



Literatura de fantasma en Tris Tram

A editorial Tris Tram comeza a sua colección de relatos co libro *Contos de fantasma*. Nesta compilación recóllese narracións de autores clásicos do xénero e doutros que, sen selo, atrevéronse a experimentar. Walter Scott, Edgar Allan Poe, Charles Dickens, Henry James, Bram Stoker, Amelia B. Edwards ou Richard Middleton son algúns dos escritores que aparecen nesta escolma.♦

Nova edición de *O fin dun canto*

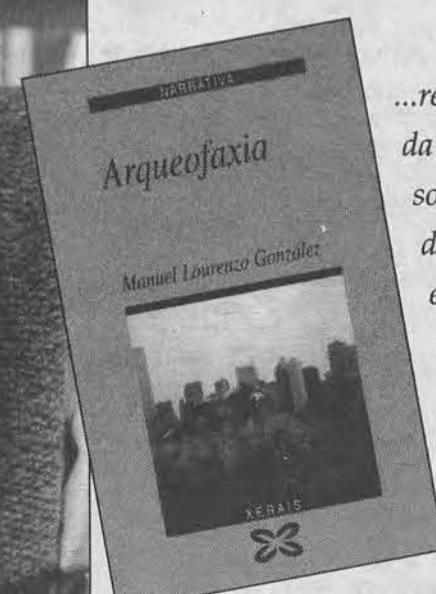
Xosé Luis Méndez Ferrín escribiu o poemario *O fin dun canto* en 1982, case á vez que o libro de relatos *Amor de Artur*. Trece anos despois a editorial Xerais publica unha nova edición do libro de poesía, da man de Vicente Araguz. O editor respeita a primeira edición desta obra, que publicara Ediciones Nós. "Os cambios verbo dela son mínimos, referidos sempre a grallas", di.♦



ARQUEOFAXIA

MANUEL LOURENZO GONZÁLEZ

Premio GARCÍA BARROS 1995



...correndo a enfoques propios da ciencia-ficción, unha reflexión sobre nós mesmos. Sobre o presente da civilización na que vivimos e sobre o presente e o futuro de Galicia...

(Agustín Fernández Paz)



Leituras

tas e anarquistas acadaron representación nas eleccións sindicais e animaron comisións negociadoras de carácter más o menos fixas e por outro, foi definitivo o importante — e ainda non suficientemente estudiado — conflito de Barreras do 1962, no que un grupo anarcosindicalista animado por Manuel Rodríguez Xanijo conseguiu pór en folga aos traballadores e que remataou con despedidos e procesados. Paralelamente renovábase con dureza o debate pola utilización dos cauces oficiais ao que as direccións exteriores de organización tradicionais como a CNT e a UGT oportúfanse firmemente.

En Vigo, sen embargo, os anarcosindicalistas estiveron na orixe das comisións obreras. Preso Xanijo no cárcere de Burgos despois do conflito de Barreras, á sua saída volta convencido da necesidade de utilizar as vias paralegas de loita sindical. A maioria do seu grupo, entre eles Waldino Varela, con incidencia en Barreras e Vulcano coincidiría a partir dese intre coa estratexia dos comunistas e en oposición a liña anarquista pura de Víctor Cáceres e Xosé Luís Quintás.

A capacidade de suxestión do partido entre os traballadores de Ferrol, Vigo e algo máis tarde, A Coruña, confirma a primeira expansión das comisións. Estas aproveitan novamente as eleccións sindicais do 1966 para dar un novo pulo organizativo que as situán nunha posición —na que contaban xa con avogados laboralistas— coa que afrontar os numerosos conflitos e folgas dos primeiros anos sesenta.

A política paternalista do Opus nos gobernos franquistas convencida de que o desenvolvimeto económico levaría a tranquilidade social chocaría cos sucesos de Granada de 1970, no que morreron tres traballadores da construcción, e o Consello de Guerra de Burgos. Unhas attitudes represivas que terán en Galiza fatal confirmación no 1972 durante os conflitos de Ferrol e Vigo —dous mortos, dúcias de encarcerados e centenares de despedidos— e que aparecen profusamente descritos no libro de Gómez Alén.

Mais tamén nese ano xurden os primeiros conflitos internos no seo

das comisións ao abandoná-las un combativo grupo de mozos obreiros que crean a *Organización Obrera* despois de deixar, tamén, o PCG. Fernando Hierro Chomón e Abelardo Collazo serían os dirixentes máis carismáticos desta opción que logo tería continuidade no PCE(R) e nos GRAPO. Outras fugas virían por parte do grupo de Citroën no que militaba Camilo Nogueira e dos anarco-sindicalistas de Xaime Garrido.

Esta crise e a represión —lémbrase o proceso dos 23 de Ferrol— leva a certa debilidade e a un debate interno ao que se suman as novas correntes esquerdistas que asoman no movemento obreiro. Contudo avánzase tanto na incidencia territorial como na capacidade informativa por medio de boletins clandestinos —alguns deles xa utilizando o galego— á vez que, sen embargo, é máis evidente o control polo PCG da coordinadora das Comisións Obreras evitando, por exemplo, mobilizaciones ante as execucións de Puig Antich e as de Setembro de 1975, convulsionada ainda a dirección

central polo atentado a Carrero Blanco. As primeiras confrontacións con novos grupos marxistas leninistas como a *Federación de Comunistas*, logo o MCE, e os trotsquistas da LCR crean tensións internas que na Coruña levan, na práctica, á existencia de duas organizacións baixo o mesmo nome.

Despois da morte do ditador e coa legalización paulatina das organizacións sindicais vívese unha recolocación das forzas con incidencia obreira. Implántase o Sindicato Obrero Galego, fracasa a reconstrucción da CNT, reaparece a UGT e na Asamblea Xeral das CCOO en Barcelona consumáñase as escisións "unitárias" que provocaron o *Partido del Trabajo de España* e a *Organización Revolucionaria de Trabajadores*.

Se ben en Galiza o *Sindicato Unitario* impulsado pola ORT non tiuvi maior incidencia, pola contra a CSUT, animada polo PTG, sentou certas bases, sobretodo na construcción, que co tempo converteríase na CTG e camiñaría logo cara o sindicalismo nacionalista.

Nas eleccións de 1978, ano no que finaliza a historia de Gómez Alén e no que oficialmente se celebra o I Congreso do Sindicato Nacional de CC.OO. de Galiza, estas resultan vencedoras coma no resto do Estado. Un ano antes, a estratexia carillista concédelle protagonismo, xunto á UGT, nos Pactos da Moncloa asinados en plena crise do sector naval galego. Logo virian o ABI (1979), o AMI (1980) e o AES (1984), acordos e compromisos que leváron á desaparición de moitas das empresas do noso tecido industrial con presenza na crónica de Gómez Alén, autor dun libro que, en boa parte, é debedor do seu labor como director do Arquivo Histórico de CC.OO. e da Fundación 10 de Marzo. Unha institución onde atopou fontes de primeira man —legados particulares e orgánicos— para documentar a loita que, con maior intensidade, se enfrentou á ditadura do xeneral Franco.♦

X.E.A.

(1) As CC.OO de Galicia e a conflictividade laboral durante o franquismo. José Gómez Alén. Xerais. 1995.

A VOZ de Terra Porrera de Lluís Llach

Esta nova produción musical de Lluís Llach e de toda a equipa que con el traballa, reforzada no que ás letras se refire pola colaboración do poeta catalán *Miquel Martí i Pol*, non somentes reúne unha calidade excepcional —que é habitual neste cantautor— senón que ten o valor engadido dunha enorme beleza que rai na perfección estética no

que ao espectáculo de posta en escena se refire, espectáculo que no mes de Decembro se puido ver en Catalunya.

Llach, nun berro seco, afirma que hai outro xeito de viver unha vida na que os silenzios, o pracer de compartir o cotián coa xente, o debalar lento dos días, o cariño enraizado no próprio, na terra que nos identifica e nos protexe son os capítulos desta existencia vital diferente onde apartir do propio seremos universais e podremos comprender, compartir e traballar no camiño da esperanza, da xustiza, da paz, da liberdade; unha terra onde a humanidade teña espazo.♦

Mais Llach aproveita esta nova aportación para facer unha reflexión sobre o mundo dando-lle, iso si, unha resposta aos problemas que a humanidade ten que abordar hoxe apartir dun espazo pequeno o que para nós sería unha aldea. Porrera, vila situada no secano de Tarragona, dura e pobre, vila materna e natal para Llach na que pasou grande parte da súa nenez, convertida hoxe en día nun dos seus fogares permanentes, e xunto co Ampurdán, os seus horizontes. Polo tanto, neste espazo as xentes, o café, a orquestra que anima o baile dos Domingos, os vellos labregos, as casas e as mulleres que nelas habitan, os camiños e mesmo o cementerio son espazos privilexiados para, remontándose no tempo e na xeografía, poder observar e reflexionar no conxunto do mundo e así falar do xenocidio dos Balcán, dos asasinatos e raptos de nenos e nenas en Rio, da miseria dos políticos que só pensan en encher os



bolsillos, ou dos medios de comunicación ao servizo do poder.

Mais Llach, nun berro seco, afirma que hai outro xeito de viver unha vida na que os silenzios, o pracer de compartir o cotián coa xente, o debalar lento dos días, o cariño enraizado no próprio, na terra que nos identifica e nos protexe son os capítulos desta existencia vital diferente onde apartir do propio seremos universais e podremos comprender, compartir e traballar no camiño da esperanza, da xustiza, da paz, da liberdade; unha terra onde a humanidade teña espazo.♦

ENCARNA OTERO

O caimán do río Tea Feito na casa

Miguel Pino, Rafa Martínez, Mon Sestelo e Xosé Cambra son os cuatro membros de *O caimán do río Tea*. Despois de cinco anos, xa tienen o seu primeiro disco na rua, titulado *Feito na casa*. A portada é unha versión propia daquel *Born in USA*, de Bruce Springsteen, con bandeira galega ao fondo e litrona na mán. Tras escutar o disco, ratificase o significado da portada: como utilizar os tópicos da terra e darlle ritmo de rock.

O tema *Estou na lavadora*, que fixeron para o Xabarín Club da

Música

TVG servía de preludio para o que garda este compacto. Unha música simples, baixo, guitarra e batería, con letras fáciles de reter, fan que os directos de *O caimán* resulten moi bailábeis. As cancións falan de vivencias de xente da vila, onde nunca hai un final feliz. O que non ten que emigrar ten que conformarse cunha vida chea de frustración e o que emigra, atopa que non hai volta a casa. O que trafica con drogas remata na cadea e o que vai a Estados Unidos a triunfar, perde a súa identidade.

Rafa Martínez é o compositor do grupo. Nas letras de *O caimán*, percébese o intento de fuxir do fácil, sen renunciar a experiencias coñecidas. Pero segue sendo difícil para os grupos galegos buscar un camiño propio que non pase polas *gheadas* simuladas e polos *carrillos* estratéxicos para rimar e facer gráncias musicais. Estes vicios están sobresaíndo máis que o próprio facer musical dos grupos de rock feito en galego. En calquier caso, o gru-

po ponteareaño perfila un camiño no que as letras cobran relevancia e onde as cancións non se fan a golpe de duas ou tres frases feitas como se pode comprobar en *Novas ou en Tempos de guerra*.



O caimán do río Tea.

conta de discos

Música para desaparecer dentro Volume III

Suma e sigue desta colección discográfica, que escolma baixo título pretencioso unha música non tan profunda como o reclamo pretende anticipar. Excesiva beleza —?— aséptica. Especulación sonora tan discreta que non chega a ser atrevida e menos ainda vanguarda.

Pero como bo caixón de xastre, entre as dezánove gravacións compiladas déixanse escutar algunas pezas

auténticas, como as de Brian Eno —músico de seu futurista—, Amancio Prada ou *Elementales*.

Disco sen sobresaltos, presto para servir de música ambiental, inda que no meio se colen esas lindezas, que no conxunto poden pasar desapercebidas como tais.♦

Celtic Twilight-2

Un total de trece composicións e outros tantos nomes dan vida a este estoutro disco compilatorio, desta vez coa música celta como pretexto, xa

Benvindo un compacto máis en galego, desta vez da banda *Sons Galiza*, e ogallá, detrás deste *Feito na casa* viñean máis para o rock non servira só para os concertos e festas populares. Os membros de *O caimán do río Tea* queren que o rock acade o valor cultural que ten nouros lugares e, para iso, eles ofrecen unha música sinxela, moi xuvenil e, sobre todo, divertida.♦

ARANTXA ESTÉVEZ

que de lexitimidade céltica pouco —ou nada— podemos afirmar verbo de nomes como os que se nos ofrecen neste C.T.-2: *Nightnoise*, Bill Douglas, Loreena McKennitt, Talita MacKinnon...

Na contracapa do disco pódese ler: "É un lugar intemporal no que as frutas, violins, harpas e gaitas tradicionais se unen a guitarras e pianos nunha paisaxe fantástica de sintetizadores e instrumentos de vento electrónicos". Menos mal que as voces femeninas aportan o que de natural poída ter a música paisaxista, xa que, polo visto, os artiluxos sonoros tamén son *celtas*.♦

X.M.E.

Xosé Manuel Rey Novoa, director de *O Correo Galego*

'O importante é que dous anos despois sigamos saindo todos os días'

■ CARMÉ VIDAL

O 6 de Xaneiro de 1994 un diario escrito íntegramente en galego viña a modificar o panorama da prensa escrita no país. Dous anos despois *O Correo Galego* segue a ser o único xornal que se edita diariamente en galego. O seu director Xosé Manuel Rey Novoa fala dun proxecto que, pese ás dificuldades, xa está consolidado e destaca o seu papel normalizador que pode ser un exemplo a seguir por outras iniciativas editoriais para facer "unha aposta decidida de cara a potenciar o galego nos meios de comunicación".

Que balance fai destes dous anos de andaina de *O Correo*?

Dous anos despois o importante é seguir estando aí. Tendo en conta as dificuldades e os esforzos que están a facer outras empresas e persoas por sair adiante e potenciar o idioma nos meios de comunicación paréceme que estar a saindo dia a dia é xa un grande feito. Sobreviver dous anos e publicar 50.000 páxinas coa dignidade coa que se está facendo, innovando todos os días con novos produtos editoriais e suplementos distintos significa facer un esforzo inmenso que non sei se Galiza o percebe pero si que o resultado está aí, todas as mañás cando o xornal sai á rua.

Estanxe a cumplir os obxectivos que a empresa marcara no comezo?

Moi pouco a pouco pero sabemos que poner un xornal novo na rua é complicado, non por ser en galego. Alguns diarios naceron e morreron en pouco tempo. Imos avanzando a modo, pero a sensación que temos é que a xente que está con nós, os subscriptores e os que nos len cada dia, disfruta moiísimo lendo as noticias en galego. Todas as novas cotiás que antes había que coñecer en castelán agora se poden ler en galego e iso ten un enorme mérito de cara á normalización lingüística. Sabemos que é un proceso lento, pero imos avanzando.

Pero con dous anos de historia pódese xa falar dun proxecto consolidado?

Estou seguro de que isto xa non morre nunca e se por calquier causa chegará a desaparecer estou convencido de que ao dia seguinte sairía á rua un novo xornal diario en galego. O exemplo do *Correo* vai facer perder o medo á xente e ás empresas para facer unha aposta decidida de cara a potenciar o galego no ámbito da comunicación. Con prudencia, porque non hai que esquecer que os costes son im-



ANDRÉS PANARO

portantes e os ingresos no comezo non son moitos, moitos más van seguir os pasos marcados polo primeiro diario en galego e por iso é tan importante o feito de seguir a traballar para que o noso xornal siga a dar exemplo de que todo se pode escriber en galego.

Cales son entón as expectativas de futuro?

De crecemento sostido, captando novos lectores, subscriptores e anunciantes. Este ano contratamos un equipo de promoción específico para o xornal en galego e pouco a pouco vai ir adiante porque é

un empeño da empresa e de todo os que nela traballan que cada vez teña más presencia entre o diarios que se editan en Galiza.

Onde pensan que está a chave dunha maior divulgación do diario en galego?

Estamos convencidos de que a clave para o trunfo do *Correo* está nos mestres e profesores deste país que poden facer un importante labor na normalización lingüística do galego. Hai mestres que están a facer exercicios didácticos co xornal e os rapaces se afeitan a el e coñecen o producto nunha clave

de absoluta normalidade. Se os ensinantes colllan como material didáctico un xornal en galego, os rapaces verán con tanta normalidade que cando comezase a mercar eles mesmos o xornal nos quiosques non terán nengún tipo de complexo para escolher un exemplar en galego. O dia que os mestres se den conta dessa responsabilidade, as cousas cambiarian.

O primeiro diario en galego naceu nunha empresa que levaba más de cen anos editado un xornal en español, como marcó esta circunstancia de orixe de *O Correo*?

A ventaxa foi que había xa unha redacción consolidada da que se seleccionaron as persoas más adecuadas para cumprir as novas tarefas encormentadas. Nunca houbo problemas, na empresa hai verdadeiros militantes do galego e *O Correo* é un orgullo para toda a redacción que traballa nesta casa. Todos sabemos que o xornal en galego está especialmente agarimado pola empresa e a xente de *El Correo* disfruta todos os días vendo o producto en galego. Hai vasos comunicantes que a mi paréceme fundamentais, ao principio todo se absorbia do castelán pero agora acontece tamén ao revés, hai seccións que funcionan moi ben en *O Correo* e nutren ao outro.

Alén da lingua, que outras diferencias existen entre os dous xornais?

Varian os criterios xornalísticos e iso pódese ver claramente nas pri-

meiras páxinas que ao remate do ano publicamos. *O Correo* prima máis os aspectos culturais e sociais mentres que *El Correo* dedica máis espazo á información local intentando cada un xogar o seu papel e gardando a propia especificidade cun distinto esforzo editorial en suplementos e promocionais. O fin é que se complementen de xeito que lendo un sexa suficiente pero que tamén quen lea un quede con ganas de ler o outro.

Que apoios recibe o xornal nestes dous primeiros anos?

Temos que destacar ante todo o papel assumido por un empresario que tivo a capacidade de arriscar dese xeito e segue a apostar por manter un xornal en

galego cada dia na rua. Fundamental é tamén o traballo en equipo, a nosa força está nesas duascentas persoas que están traballando nunha mesma dirección con enorme ilusión e unha moral que se vai sumando e fai que cada dia o xornal saia adiante. En canto ao nível institucional a axuda sempre é insuficiente pero creo que non temos que esperalo todo das institucións. Quen ten que auxiliar neste proxecto é a sociedade civil, o leitor e o anuncianta que teñen que perder todos os complexos e valorar un diario en galego como calquier soporte máis. Cando a xente presuma de levar *O Correo* debaixo do brazo, como até agora se facía con xornais escritos en castelán, será que algo importante cambiou en Galiza.♦

GALLAECIA
FULGET
SOP. SOCIO
UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA
1994-1995

PREMIO DE XORNALISMO. Prórroga para a presentación de traballos BASES PARA O PREMIO DE XORNALISMO V CENTENARIO DA UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

1 A Universidade de Santiago de Compostela crea neste ano 1995 o Premio de Xornalismo V Centenario da Universidade de Santiago de Compostela que se concederá co fin de galardoar o labor informativo dos profesionais e medios de comunicación que desenvolvan os seus traballos sobre a realidade universitaria compostelá, con motivo da celebración dos cincocentos anos da Universidade de Santiago de Compostela. Este premio está patrocinado pola empresa Construcciones J. Malvar S.A. 2 O Premio de Xornalismo V Centenario da Universidade de Santiago concederáse ó mellor traballo informativo en prensa, radio e televisión, ou a mellor serie de traballos publicados ou emitidos en calquera medio de comunicación de ámbito galego ou nacional. 3 A dotación económica do premio será de 1.000.000 de pesetas para cada una das tres modalidades de prensa, radio e televisión, e unha placa conmemorativa do premio.

4 A este premio poderán presentarse autores de calquera nacionalidade con traballos publicados ou emitidos entre os días 1 de febreiro de 1995 e 15 de febreiro de 1996, en calquera dos idiomas oficiais da Comunidade Autónoma de Galicia. 5 O prazo de recepción dos traballos rematará o día 15 de febreiro de 1996 e efectuarase na sede da Universidade de Santiago de Compostela, Secretaría de Organización do V Centenario, Casa da Concha 1, 15704 Santiago de Compostela. Teléfono: 981 58 80 44. Fax: 981 58 82 32.

6 Os concursantes deberán entregar seis copias do traballo presentado (as páxinas da publicación en que apareceron, cintas do programa de radio, ou vídeos do programa de televisión), e unha certificación do medio que o difundiu onde se faga consta la data de publicación ou emisión. 7 O xurado cualificador estará presidido polo Excmo. e Magno Sr. Rector da Universidade de Santiago de Compostela e composto por persoas de reconocido prestixio do mundo académico, xornalístico e empresarial e darase a coñecer con anterioridade a facer pública a decisión do xurado. 8 A decisión, que será inapelable, farase pública no transcurso da celebración de Santo Tomé de Aquino no mes de xaneiro de 1996. 9 Non se devolverán os orixinais presentados nin se manterá correspondencia sobre eles. 10 A participación neste premio supón a aceptación completa das presentes bases e a autorización á Universidade de Santiago de Compostela para a reproducción e difusión dos premios presentados, sen prexuízo dos dereitos que reconoce a Lei da Propriedade Intelectual.

UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA

Por fin o Camões para Saramago a proposta dos brasileiros

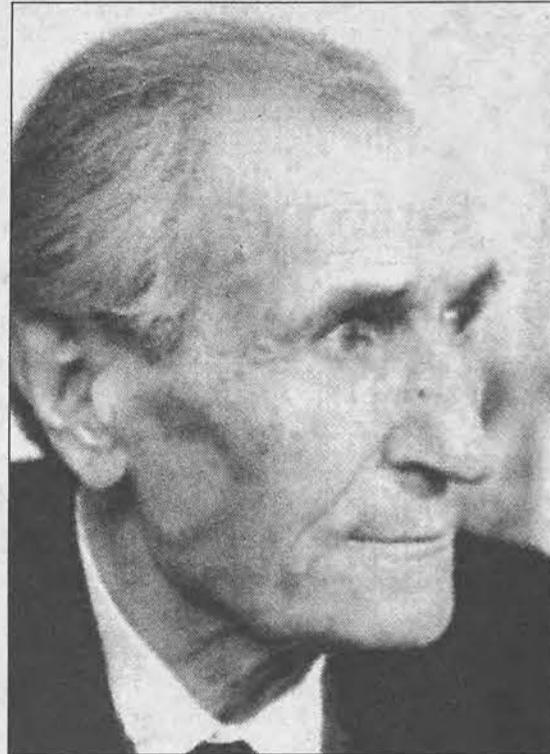
Edición compacta dos 16 Diarios de Torga

■ FERNANDO A. FERNANDES

Saramago, ese home que nestes últimos anos do século XX di que "en canto haxa un explotado no mundo teño unha razón para ser comunista", foi finalmente recoñecido no seu país, onde lle atribuíron o Prémio Camões 1995. Aconteceu en Novembro pasado, ao tempo que aparecia nas librarías o seu último libro *Ensaio sobre a cegueira*. Como nota destacabel, o feito da proposta ter sido feita, polos membros brasileiros do xurado. Tamén Eugénio de Andrade nos regala unha nova obra *O sal da Língua*, último libro de Poemas, a xuntar á sua xa grande bibliografía e que saíu simultaneamente á reedición de *As Máos e os Frutos* e ao lanzamento do volume *Fernando Pessoa. Poemas escondidos por Eugénio de Andrade* que tamén escreve a nota introdutória. Xá en Decembro sairía a 6ª edición de *O Rosto precario*.

O sal da língua apreséntanos algúns poemas cunha temática diferente á que nos tiña habituado o autor, cunha linguaxe directa e dura, sobre a realidade cotiá e imediata.

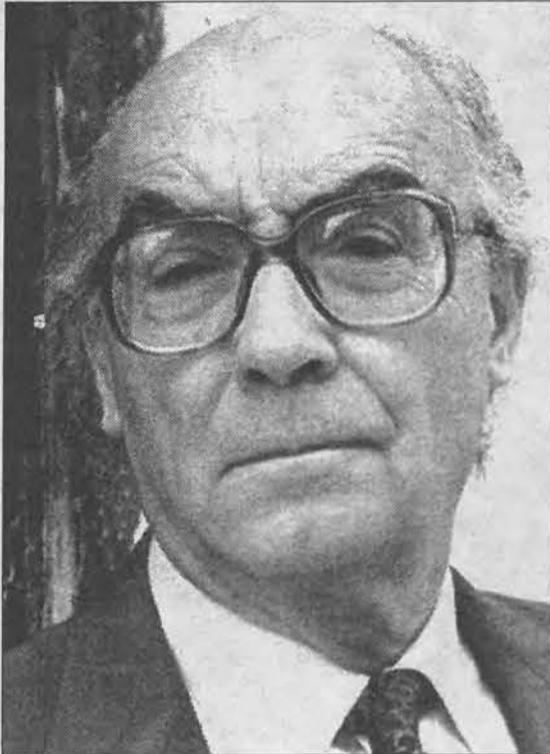
É assim:
A gente despede-se, vai-se embora amaldiçoando a terra, carrega amargura que nen o diabo aguenta; com o tempo vai esquecendo injustiças, mágoas, injúrias, morrendo por regressar ao cheiro da palha seca, ao calor animal do estábulo ao sonho do quintalório



Miguel Torga e José Saramago.

com tres alqueires dê millo ao sol
e dois pinheiros bravos
porque não há no mundo
outro lugar onde
enfim dê tanto gosto chafurdar.

E así foi que chegou aquel cincento e frio dia 30 de Novembro. Assis Pacheco non chafurdaría máis ao calor do estábulo, deixarianos soños pero non soñaría nunca mais. A noticia voou como coiteiro afiado deixando un rastro de silencio e dor. O leitor permitira que

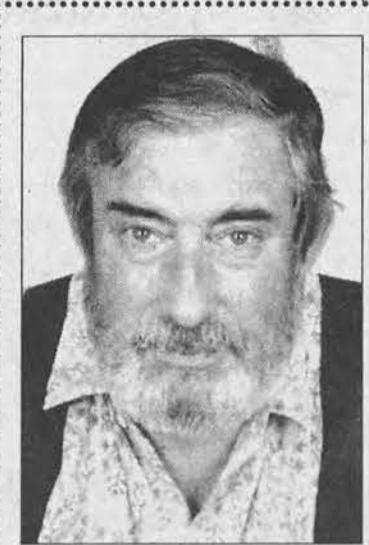


lle adique estas palabras:

Eran as nove, pero ali non estaba Apolo, nem Lisboa era o Parnaso. Eran as nove, e foron tres as que chegaron polas nove da mañá. Non estaban as musas, estaba o home, e tres sombras, que voaban, fiando-cortando, as parcas levando o amigo Fernando da vida pró nada. Eran as nove da mañá daquele trinta de Novembro, foise o corpo, queda a obra, que é o home feito eterno.

Quedan os *Traballos e paixóns de Benito Prada*, testemuño do ben facer por unha causa cada dia más urgente: un real achegamento entre a Galiza e Portugal.

Xa en Decembro viu a luz o proxecto de reunir nunha edición compacta de dous volumes os 16 *Diários de Miguel Torga*, o poeta trasmontano de quen Manuel María escribeu tan belas páxinas neste mesmo xornal. ♦



Fernando Assis Pacheco.

Último Tesão

Alombo contigo há uma porción de anos
e vou-te dizer és um chato
não tens ponta de paciencia
para a vida nem para ti próprio

já te ouvi discursos a mandar vir
já te carreguei ás costas
bebendo como um Baco de aldeia
mijando as ceroulas
és um adolescente retardado
faltou-te sempre a quarta do bom senso

vez por outra um livrinho
de versos vez por outra nada
qualquer um do teu tempo
está bastante melhor do que tu
deputado administrador de empresa
ministro da maioria
puta (alguns chegaram a isso)

só tu meu inocente brincas com a neta
açulas o cão pedindo
á familia que te ature
o tipo um dia destes morde-te
que é para aprenderes

mas aqui entre amigos
vou-te dizer también
uma coisa importante não cedas
á tentación de mudar
fica nesta pele que é tua

como é que escravias
merdalhem-se uns aos outros

o país mete dô

guarda o último tesão
para mandares meia dúzia de canalhas á
tábuia

5.6.9.7.95
Lisboa

FERNANDO ASSIS PACHECO

**SUBSCRÍBASE A
A NOSA TERRA**

Nome Apelidos

Endereço

Cod. Postal Teléfono

Povoación N.I.F.

Província País.

Suscríbome a *A Nosa Terra* (incluidos os *Cadernos de Pensamento e Cultura*)
por un ano/semestre ao prezo de:

Galiza/Estado/Portugal	9.000 pta./ano	4.500 pta./semestre
Europa	10.920	
América e resto do mundo	13.080	

a) Subscrípciones para o Estado español b) Para o resto do mundo

<input type="checkbox"/> Talón bancario adxunto	<input type="checkbox"/> Cheque bancario adxunto
<input type="checkbox"/> Reembolso (máis 130 pta.)	<input type="checkbox"/> Xiro Internacional a nome de <i>A NOSA TERRA</i> . Apartado 1371 Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforros

Conta ou Libreta

Titular

Nº Sucursal

Povoación Província

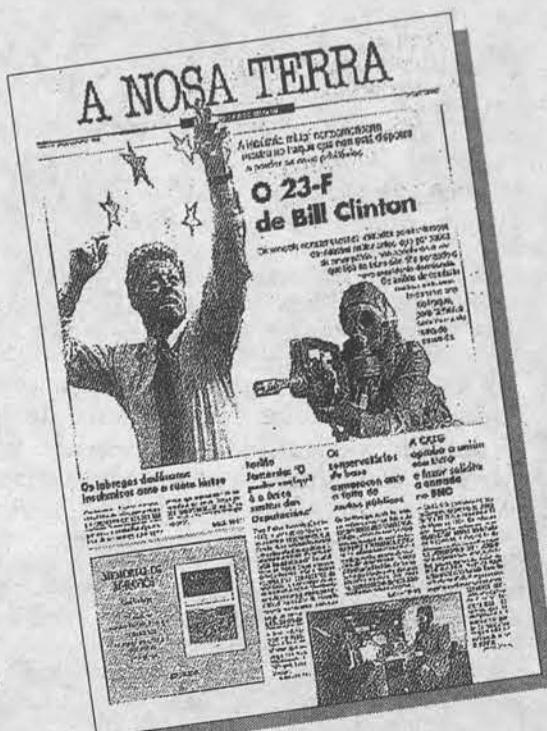
Sérvense tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (*A Nosa Terra*).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

(Remitir a *A NOSA TERRA* unha vez cuberto en maiúsculas)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER



A LITERATURA GALEGA A DEBATE

ESCRIBIR, ESCRIBIR

XOSÉ RAMÓN PENA

Para comezar, e antes de calquera outra cosa, deben saber e/ou lembrar os lectores o seguinte: O autor destas liñas publica narración e ensaio (historia da literatura, ediciones anotadas...); ten no seu haber os premios "Xerais" e "Losada Diéguez"; está traducido a outros idiomas; coordina desde hai anos un suplemento semanal adicado, fundamentalmente, ás nosas letras; está tamén desde hai moito vinculado ao mundo editorial... en fin, é profesor de lingua e literatura galegas desde que esa materia foi incorporada oficialmente ao ensino, vai xa para dezasete cursos.

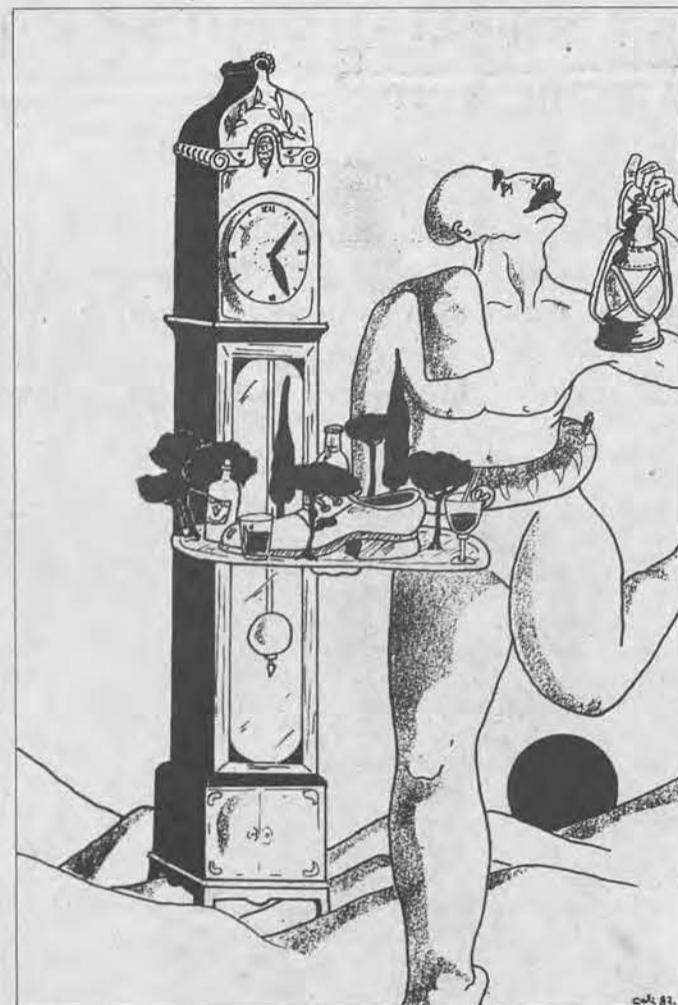
Se poño todo o anterior por diante, non é por ningún afán exhibicionista nin de presentación de "creencias": Si que vai, non obstante, como mostra dunha certa experiencia e, desde logo, como aviso de que, con respecto á materia que de contado segue, son arte e parte. De aí, daquela, que cadaquén pense na patoloxía, contraindicacións, efectos secundarios, etc. que lle conveñan ao caso.

¿Cal é o estado da literatura galega? ¿Póde-se escribir "normal" no noso idioma? ¿Tanto ten Vigo como Nova York? ¿Existe a "literatura de instituto" e é iso bo/malo? ¿Como lle cómpre que escribamos?

Son moitas as cuestións, desde logo, que se están a debater ultimamente —e é bo sempre que se debatan, aínda que un mostre xa o seu escepticismo diante de que ese debate vai producir cambios de actitude evidentes, polo menos, a curto e medio prazo desde as páginas de *A Nosa Terra*. Personalmente, non obstante, quixera matizar algunas cuestións aquí e agora para as que, penso, resulta inútil calquera aproximación se non temos en conta algo que debería constituir o abc pero que, sorprendentemente, semella estar a anos luz dalgúnhas das formulacións que se plantexan. Refírome ao feito de que decir/escribir *Literatura galega* conleva non só referirse a un conxunto de textos e autores, senón a un público, a unha crítica, a unhas editoriais, a un ensino, a unha situación socio-económica, socio-política, socio-cultural... a eses mesmos factores enxergados na dialéctica Galicia-España. É dicir, algo más complexo e, ao tempo, realmente evidente é que, sen embargo, parece esquecido nestes tempos nos que as xentes -mesmo aquelas do mundo das letras— parecen descoñecer a historia, a economía, a teoría da comunicación... Pero, en fin, digamos xa o que poidamos na brevidade do espacio do que dispomos.

¿Goza de boa saúde a literatura galega? Se entendemos por literatura galega o conxunto de textos producidos na nosa lingua, sinceramente a resposta ten de ser positiva. Desde logo, é moi cedo para afirmar que houbo/non houbo uns *Cantares*, un *De catro a catro*, un *Merlín e familia*, un *Xente de lonxe...* nos últimos tempos. Sen embargo, o que si é certo é que, se cadrá desde a Idade Media, non houbera na historia das nosas letras a variedade de correntes, o número de títulos, a pluralidade de direccións, a perfección estilística —da que a perfección lingüística, á súa vez, forma parte esencial— e, en xeral, a calidade media resultante coma se leva dado nos últimos 20-25 anos. Poida ser que dentro de douscentos os historiadores de entón consideren que, non son estes 25 anos dos que estamos a falar, senón todo o século XX non deu media ducia de obras de calidade. Tanto ten; iso non entraña en contradición coas afirmacións anteriores: Ao cabio, se as letras inglesas tan só tivesen dado a Shakespeare en todo un século, se as españolas fixesen o mesmo con Cervantes.... abondaría para falar dunha etapa de esplendor en ambas as literaturas. Estámounos a referir, pois, a outra cousa: á vitalidade, a pulanza que mostra unha literatura e que, dalgún xeito, é mensurábel a través do número de títulos, da variedade de direccións...

Nin que decir ten que todo iso non se produ-



do algo similar, que o libro está en decadencia, que se a competencia audiovisual!... De acordo. Agora ben: se nos USA lese, poñío por caso, tan só o 1% da poboación significaría un potencial de 2,5 millóns de lectores; se en Alemaña lese esa mesma porcentaxe teríamos uns 800 mil; se é España, dános uns 300-400 mil lectores potenciais, se facemos a conta en Galicia sámemos 30.000. Trinta mil lectores potenciais —¡quen nolos dera, de veras!— que len... en galego e en castelán: durísima competencia coa que non teñen que pander alemanas ou americanas nin tam poco daneses, fineses, checos... —países cunha demografía más semellante á nosa— que se dirixen ao seu hipotético 1% de lectores.

¿Canta xente le, de veras, en galego? Con excepción dos premios e daqueles títulos que entran no mercado do ensino, calquera que coñeza un pouco o mundo editorial sabe

que nos movemos arredor dos 1000-2000 —falo da narrativa— lectores adultos: dous mil afeccionados que, sen embargo e disimulen agora a comparación futbolística, non van a todos os partidos.

Á vista do anterior —e tendo en conta, ademais, que, á súa vez, constitúen unha parte fundamental dese público adulto—, son moitos os profesionais do ensino que deciden levar adiante a cruzada, a procura dun público lector que garante o futuro. Ese público capaz de facer subir as vendas ata os 10 mil-15 mil exemplares, ao cabo duns cincos anos, está nun lugar ben concreto: o mundo do ensino.

Pero, ¡ai!, os rapaces non semellan estar, maioritariamente, polo labor. De aí, coidan os profesionais que sexa

• • • • •
• Os rapaces non semellan estar maioritariamente polo labor. De aí, coidan os profesionais que sexa preciso darles cousas que lles cheguen. Xorde entón a literatura politicamente adecuada”

doutra parte, para nada considero aos rapaces lectores de segunda—, o material recomendado semella ter as seguintes características:

- a) Non excederse no número de páginas (100-200); b) Canto á temática: 1º moderna (novela negra, policial, con conseilleiros co-

ruptos, tipos marxinias, hipermercados, ambiente nocturno...); 2º alegorías patrióticas (mundo artístico, Galicias post-nucleares, Idades Medias fantásticas...) 3º aventuras e ciencia ficción... c) Debe utilizar un galego “doados”, sen complicacións léxicas sintácticas, excepto no caso do mundo artístico e alegorías nacionais, relatando sen complexidades técnicas ou, en todo caso, con recursos que lembren aos empregados en programas pensados para os mass media.

Repto que non se trata do cuestionar radicalmente unha(s) literatura(s) semellante: hai nela títulos e autores de valía. Trátase, sen embargo, de incidir arredor da confusión que algúns viven entre esa literatura e a literatura galega por autonomía; trátase de alertar arredor da anormalidade que esa confusión —pretensión de exclusividade, mesmo— significa (unha anormalidade similar a aquela que identificara literatura galega como literatura social-realista ou como literatura paisaxista-folclórica, no seu día). Trátase de reflexionar arredor do feito de que son moitos os profesores que nin sequera lles presentan aos seus alumnos unha lista onde escoller títulos, programando, polo contrario, tres ou catro obras en exclusiva como lectura obligatoria durante o curso escolar; trátase de alertar, en fin, de que o empacho de literatura “necessaria” e “útil” non vaia determinar que o libro recomendado/obrigado sexa o primeiro e máis o último que o rapaz vai ler en galego na súa vida.

¿E a crítica? Sen dúbida, unha crítica seria e rigurosa algo novo podería aportar a esta situación.

Infelizmente, esa crítica non existe. Mellor dito: faise boa crítica entre nós. Pero trátase, con contadísimas excepcións, de crítica “de amigo”. É dicir, moitas xentes con preparación e coñecementos adecuados tan só reseñan os títulos que lles gustan, obviando calquera referencia aos demás. Nin que decir ten —mea culpa— que o proceder é comprensíbel nun país pequeno e onde todos nos coñecemos. Sen embargo, o resultado obxectivo dessa situación non semella ser o máis deseñable. De aí, pois, en boa medida, esa procura, ese degaro da tradución. A saída ao mercado alleo —ao español—, ademais de permitir a incorporación a unha “literatura de verdade” —cos seus premios, aparicións en TV e en “prensa importante”, coloquios, congresos...— serve como un test fiável, coma unha validación auténtica do que se escribe, para alén do noso pequeno mundo das reseñas amigas. Naturalmente —tiraría pedras contra o meu tellado, ademais— é bo que se nos traduza fóra; é lóxico que un escritor queira chegar a máis e máis xente, ser coñecido e recoñecido... Sen embargo, mentiría se non puxese aquí que atopoalgúns colegas que ese degaro, esa presa, semella, algúna vez, máis que un camiño adiante unha fuxida. Un “sálvese quem poida” procurando, iso si, garda as apariencias de fidelidade.

Personalmente, polo contrario, entendo que se un escritor galego emprega algunha vez o castelán (porque pretende un premio de prestixio, porque pensa que é unha outra maneira obxectiva de valorar a súa obra... simplemente porque lle apetece experimentar unha habilidade determinada), ese escritor —sempre que non renuncie á súa obra galega, sempre que mantenga o seu compromiso pola plena normalización da súa cultura— está no seu perfecto dereito a dar o paso sen que ningún teña a prerrogativa de negarle o pan e máis o sal. En todo caso, coido que é preferible sempre a decencia e a sinceridade a calquera clase de hipocresía.

En fin, habería —haberá— que continuar debatendo. Hoxe nós chegamos ata aquí. Venan agora outros, se queren, e, tamén se lles presta, pónanlle a todo o anterior a bibliografía axeitada.♦

A evolución ideolóxica de M. Curros Enríquez reeditada por A Nosa Terra

Francisco Rodríguez

‘A maneira de descubrir o país que tivo Curros é a que segue a ter moita xente’

Vintecatros anos despois da sua primeira edición, *A evolución ideolóxica de M. Curros Enríquez*, segue a ser unha obra referencial, agora reeditada por *A Nosa Terra*. Francisco Rodríguez extraña unha edición da obra completa de Curros comentada e unha maior fidelidade aos textos

orixinais, deturpados en sucesivas edicións. Através de Curros faise, en todo caso, visibel unha época decisiva na historia de Galiza, aquela precisamente na que comeza o ciclo que agora está a rematar. Explicar a Curros segue a ser útil para entendérmos a nós mesmos.

■ MANUEL VEIGA

Vostede publicou este libro en 1972, cando só contaba 23 anos. Existian mellores condicións para desenvolver a crítica literaria no Madrid daquela época?

Non. O ambiente científico e intelectual era nulo. Había unha maior preparación técnica nas cuestións relacionadas coa filoloxía, moi connotadas, iso si, do imperialismo tipo Menéndez Pidal. Este libro está más condicionado por un enorme esforzo para explicar o noso país desde unha perspectiva marxista. Eu estaba moi influído por unha formación marxista e leninista que tropezaba co espírito patriótico moi forte que tiña. O reto era facer ver que o nacionalismo e a súa situación histórica non entraba en contradición cunha vi-

sión do mundo progresista. O caso de Curros resultaba apropiado. Cando o lin vin que era ultra-radical e moi ideolóxico en relación co que coñecía da literatura española. Isto comparado con Becquer, Núñez de Arce ou Campomor era impresionante. Empecei por mirar que tiña que ver co nacionalismo, porque moitos dos planteamentos de Curros non eran nacionalistas e, sen embargo, escribia en galego. Ademais acabou a vida entre moitas dificultades. Pareceume axiña o caso dunha persoa que fora evoluindo para poñer de acordo o seu pensamento co país e desde unha perspectiva inicial internacionalista que era o mesmo que lle pasaba a un marxista-leninista de libro naquel tempo. Tamén me influiu o desexo de coñecer cousas da historia de Galiza que ignoraba. O traballo está feito con moito cuidado porque, como digo,

‘Mirada coa óptica de Espronceda, a poesía galega do XIX é unha revolución mental’

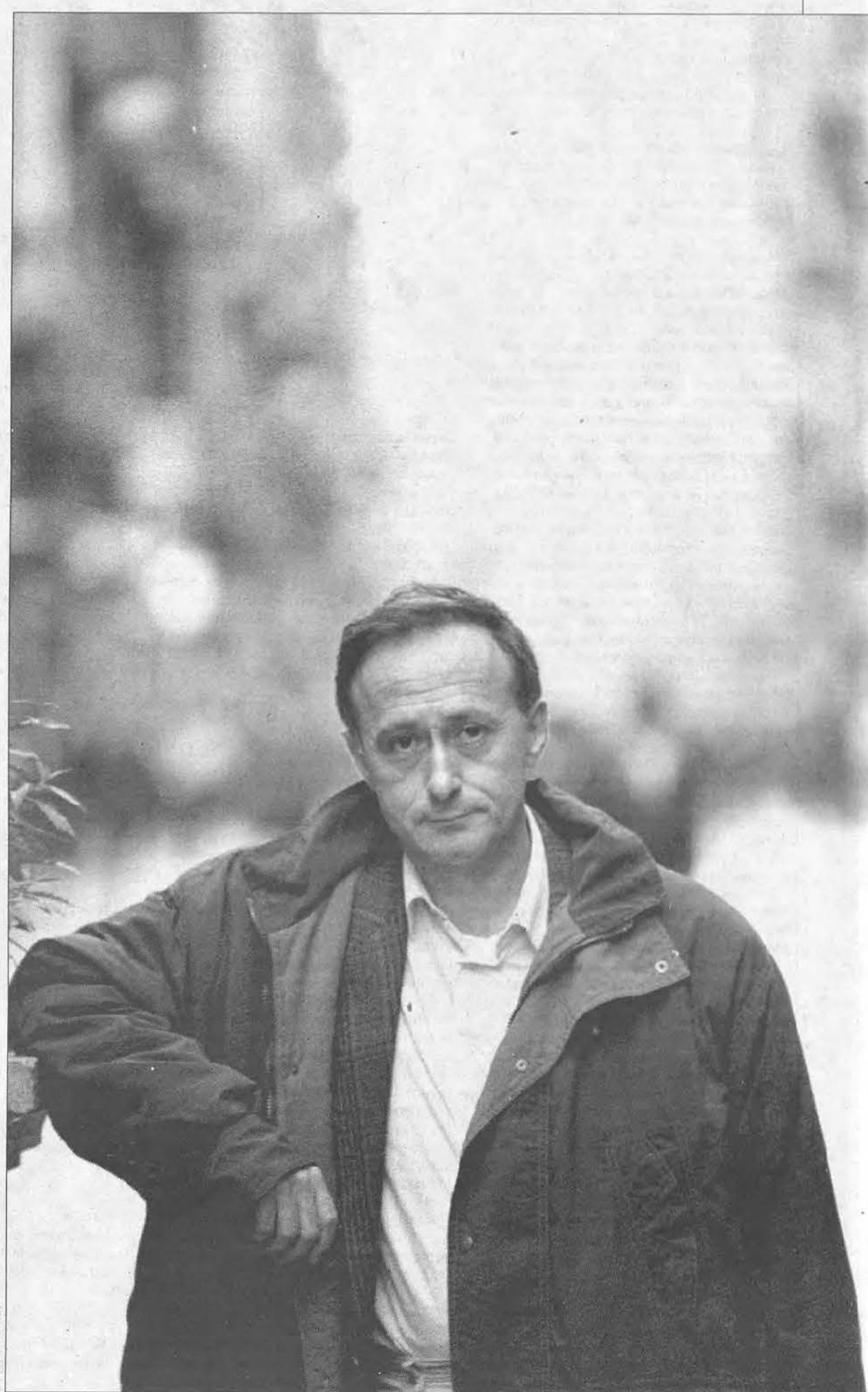
Curros profesaba un forte optimismo liberal, caracterizado pola sua confianza no progreso científico, o sufráxio universal e a educación como modo de acabar co subdesenvolvimento e a pobreza. Tamén menciona vostede o seu anejo de que España se puxese a altura de Europa.

A historia non se repite. Pero hai (Pasa á páxina seguinte)

os meus coñecementos de cultura e historia de Galiza eran nulos. História de España si coñecía. Niño tiña unha boa formación adquirida na Universidade de Madrid. Fixera unha parte da especialidade de historia con José María Jover que era un profesor moi bó para a época. Diso lin moitos libros. O primeiro era mirar onde estaba Galiza, porque non aparecía. Buscando aquí e acolá e coa leitura de Castelao foi como fixen este libro. Tratei sempre de ser ponderado, porque sabía que coa escrita non se podía meter a pata. Fui capaz de averiguar que Curros era partidario de Ruiz Zorrilla, mália que eu, na altura, non coñecía de nada a este último.

O atractivo de Curros estaba nas suas contradiccións.

Si, na súa evolución, porque non sabía cal sería o final. Pero tamén porque foi o primeiro autor galego que lin integramente. Ademais, xa digo que como era un poeta moi ideolóxico e eu tamén era moi ideoloxista, pois encamiñei a tesina por el. Non tiven reparo ningun por parte do profesor Ares Montes, que daba literatura portuguesa e era galego. É dizer, podíanse facer traballos na universidade de Madrid que na de Santiago non eran aceitados. Aquí non hai nada disto, nem da actual.



ANXO IGLESIAS

(Ven da páxina anterior)

fenómenos que ocorren de forma similar nunhas épocas e noutras. Eu pertencen a unha xeneración onde o optimismo marxista era moi forte. Criase que através da loita de clases e de rematar co capitalismo se podía chegar á felicidade. Pero a versión do capitalismo foi exactamente igual. Unha versión liberal-optimista que decía: se aquí xeralizamos a propriedade, a liberdade, a democracia e o progreso, vai vir a felicidade. Ora, tamén hai que reconecer que nenhum deses obxetivos se implantou na práctica. Nen o capitalismo foi reformista, xeralizando a propriedade, senón que caminou cara o monopólio e polo tanto foi contraditório con esa idea do progreso humano químicamente puro, nén a democracia se práctica na sua forma plena, senón que está chea de correctivos. Se cobra, onde houbo unha rectificación filosófica adecuada foi na idea de progreso. Non todo o que se considera progreso é válido. O outro non é que sefan ideas falsas, senón que non se teñen xeralizado e para facelo deben ir dentro doura óptica maior que é a liberdade colectiva, a liberdade dos povos e a diversidade cultural e lingüística. Trátase polo tanto da loita contra o imperialismo, que é o que aparece noutra parte do pensamento de Curros. No fondo, toda a súa evolución é unha adecuación deste sistema de realidades abstractas á realidade concreta. É interesante suliñar que estes fenómenos tamén se deron no marxismo, con outra finalidade e outra dialéctica social, pero que ao cabo funcionaron igual.

A orixe filosófica era a mesma.

Si, era un pensamento eurocéntrico e próprio de países capitalistas avanzados.

Curros separaba tamén a ideología da economía.

Aí é quizá onde está más condicionado por un pensamento pequeno-burgués, non materialista. Probabelmente o faga —e nese aspecto o tempo tampouco o desautorizou moito— más por non querer admitir a loita de classes como factor fundamental, que por non recoñecer que sen unha base económica non pode haber un país ou unha sociedade libre. Pois á hora da verdade tiña unha arela moi forte porque Galiza progresase, tivese camiños de ferro, porque se construisen os barcos aquí na Galiza, porque se fixese a reforma agraria. Desde o punto de vista do reparto, era más favorable ao pequeno capital que ao grande, pero non consideraba que iso fose o esencial do debate e menos se tal cousa podia conducir ao conflito ou á violencia. El tiña en mentes a idea de que o que se chamaba *pulacho* foi sempre a xustificación de golpes anti-democráticos. As masas na rua nunha palabra. E posibelmente iso veña da sua visión da política española.

De que forma limita a Curros a sua pertinencia á pequena burguesia?

Se escrebese hoxe o libro tería minimizado esa énfase que poño no seu carácter pequeno-burgués que ademais pode parecer unha descalificación. Hoxe decatóme de que toda extracción social ten as suas limitaciones. Curros pertence, en todo caso, á pequena burguesia que se galeguiza. Era xente moi radical, preocupada por un país marxinado, cun campesiñado maioritario pero despreciado cultural e lingüisticamente, e polo tanto abocada a se enfrentar a todos os fillos espúreos do país: á burguesia pacata, renegada e española. Vivía o conflito entre o que era o destinatario da súa ideoloxía e a vida política oficial. Todos estes escritores teñen unhas experiencias vitais desafoutantes, terríbeis. Curros acabou morrendo no extranxeiro por mor da vida conflituativa que tivo. Ainda que se están facer prólogos lamentables ás suas obras; parece que vamos camiño de querer convertilo nun fanático subnormal que entraba en colisión con todo o mundo porque tiña mal carácter. En Curros dase unha grande tenacidade e unha grande fidelidade ás ideas, de modo que é normal que, nun periódico madrileño, na época da Restauración, tivese problemas por defender a República. Por culpa da Igrexa católica tivo que abandonar un traballo. Tamén tivo problemas en Cuba por defender a Galiza e non manter unha tese españolista plena a prol do que facía España na súa colonia. Ademais foi pobre toda a vida, conforme Rosalía tamén pasaba as que pasaba. Añón xa se via o que era ou Vesteiro Torres... Así estaba de isolado. É desas persoas que non criaron unha clase social nacional e que viviron nunha contradición permanente, nun país no que os sectores populares están marxinados e a clase dirixente non existe porque está vinculada á burocracia do Estado español. De feito eles decatábanse diso. Por iso hai que analizar a súa valentia e os seus logros nese contexto.

Afirma que Curros foi aprendendo das leccións que lle deu a historia.

En Rosalía a idea do imperialismo e da marxinación a todos os niveis está no cerne da súa conformación vital, desde a mocidade; pero en Curros dase un proceso de análise, porque el partía do punto de vista contrario: a humanidade é un to-

do, tamén á hora de realizar un planteamiento político. Pero houbo circunstancias que lle foron chamando moito a atención: primeiro o desenvolvemento desigual do Estado español, no que Galiza pintaba a cada menos e mesmo quedaba fóra do pacto triangular da Restauración entre o texil catalán, a siderúrxica basca e os latifundistas castelán-andaluces que é algo contrastado historicamente. Esta segue sendo unha das claves, ainda que cunha maior complexidade, do Estado español. A súa segunda experiencia decisiva foi comprobar que as ideas básicas do seu liberalismo estaban a levar á práctica, ainda que fose fraudulentamente. Iso amortiguou o seu ardor ideoloxista abstracto. Despois veu a guerra de Cuba. El pensaba que os cubanos eran españoles e todo o que pasa aquí pasa na Galiza, aumentado e corregido. Entón, se eles se separan... Por último, está o seu hispanismo que el conduciu cara ao nacionalismo. Ve que España vai sendo substituída como grande potencia polos Estados Unidos e polo Xapón. O mundo latino vai sendo substituído polo mundo anglosaxón. Galiza, enmarcada nese iberismo, ainda estaba moito pior.

Clásicos actuais

Vostede dalle un grande valor ao poema *Na tumba de Rosalía*.

É un poema que non formaba parte de *Aires da miña terra*. Publouno en xornais, na última parte da súa vida. Foi cando veu a Galiza en 1904, desde a emigración, con intención de ficar aquí, ainda que non o conseguiu. É un dos grandes poemas da literatura galega. Hai unha tendencia a resaltar a obra anticlerical e anticaciquil, pero non a más centrada no país. É un poema de grande complejidade estrutural, cheo de valores simbólicos, no que se relaciona moi ben o nivel psicolóxico, co social e político. Proba que Curros non era só un grande poeta colloquial, senón un grande poeta profético.

Para un leitor de hoxe que interesa ten a visión que vostede ofrece de Curros?

'Con Curros demóstrase que os clásicos da literatura galega teñen planteamientos modernos e vinculados ao ciclo no que ainda estamos'

Demostra que os clásicos da literatura galega teñen planteamientos modernos e vinculados ao ciclo histórico no que ainda estamos. Foron polo tanto pioneiros deste momento histórico. En segundo lugar, demonstran que se pode estar moi arraigado na realidade nacional de Galiza e ser, sen embargo, un poeta moi universal. É dicer, que se poden coñecer moi ben as literaturas europeas e saber como asimilá-las correctamente para facer literatura en Galiza. A maneira de descubrir o propio país que tivo Curros é a que segue a ter moita xente. A cultura propia sempre é a mellor fonte nun país coma o noso, para, a partir de aí, abrirse a outras posibilidades.

Curros semellase ao Adrian Sоловьев de *Arredor de si*.

Si, pero Curros nunca foi un individualista, nem un ácrata, senón que sempre estivo preocupado polos problemas colectivos e foi ademais moi contestatário. O que non se pode facer é obviar a Curros, mesmo a súa obra xornalística tan importante na prensa española da época. Chama a atención que sendo redactor-xefe dun periódico cuxa cabeceira é hoxe propiedade dun diario que para algúns ten tanto prestixio, non houbese interés por ver a pegada de Curros nese xornal. Sería moi sintomático seguir o seu pensamento en comparación coa prosa que se facía na prensa española da época.

Iso contradí quizá a idea de que Galiza sempre foi atrasada nas ideas.

Ese é un tópico totalmente falso. En concreto na poesía do XIX hai un abismo entre a cultura galega e a española, a favor da primeira. O

que pasa é que ten un valeiro que é a novela, como xénero burgués. Pero, mirada coa óptica de Espronceda, a poesía galega é unha revolución mental.

Curros era plenamente consciente do papel do galego?

Ten artigos meridianos nos que fala das lenguas oficiais impostas, nos que sinala a necesidade de construir unha literatura galega. Tiña claro que para esta non servían os mesmos mecanismos que para as literaturas circundantes. Sabía que non debía ser imitativa e que un estilo literario, como o simbolismo, podía estar de moda en Francia pero non ser apropiado para aquí. Eran persoas de grande cultura. A xente non pensaba como el, pero esa minoría, da que Curros formaba parte, tiña unha grande formación. Hoxe a capacidade intelectual e crítica do sector da sociedade equivalente é moi menor.♦

Hai unha tendéncia a minusvalorar os clásicos da literatura galega'

Vostede ten afirmado que non se pode estudar literatura, sendo analfabeto en historia ou filosofía.

Antes falla outra cousa: hai moita xente que fai análise da literatura galega, sen lle ter o mínimo amor. Iso é aberrante. Aquí afirmase con total ousadia que *Castelao é un bon escritor, pero non é un grande escritor ou que en Castelao non hai nada orixinal, porque todo está tomado de Risco e Risco é descalificado porque é irracional*. Entón aquí non queda titíbre con cabeza. Iso figura nos prólogos das obras que se editan hoxe e que len os nosos universitarios. Hai unha tendéncia á minusvaloración inicial que ademais non está asentada en nengún criterio.

Se fosen bos estudiosos da literatura que había a primeiros de século en Alemania ou Francia verian que Castelao clara que a coñecía. O que non facía era plaxiar ou aplicar mecanicamente os coñecementos que poidese adquirir. Parece que se o de aqui non se parece a... pois xa cómpte descalificado. Todo iso porque hai o *santorum*

da ciencia universitaria e catro que fan investigacións e o resto repite e como non hai outra bibliografía para eles, pois leña contra Castelao e leña contra Rosalía. Na Universidade de Santiago séguese a dizer que Rosalía era inculta, na Facultade de Filoloxía, na especialidade de galego e de portugués. A Curros xa nen se mienta porque é un poeta ideolóxico e un versificador vulgar. A pompa que lle dan a alguns escritores actuais non contrasta coa minusvaloración de moitos escritores anteriores ao 36? De feito, a maioría dos

estudos que hai son meramente lingüísticos.

A análise histórico-sociolóxica non abeira a calidad estética?

Non, porque o coñecemento do mundo que se descubre dá a medida da profundidade que reflexa a obra, o que permite xa un xuízo sobre o seu valor intrínseco. Analisar a complexidade dun texto permite a realización dunha valoración estética. A estética non existe á marxe da historia, da filosofía, da psicoloxía e da língua. E todo o conxunto é inseparable.

Por exemplo, non é igual ler o poema de Rosalía *Decides que o matrimonio...*, sen saber cal era a posición da Igrexa respecto do matrimonio civil ou o debate que había na época pola constitución do ano 69, a lelo con toda esa contextualización feita. Percibese unha complexidade de que lido linealmente parece que non ten. Ou un poema tan cortiño como *Foi a pás-cua enxoital/ choveu en San Xoán/ a Galiza a famel logo chegará/ con malenconial mi-ran para o mar/ os que noutras te-*

'A pompa que lle dan a alguns escritores actuais non contrasta coa minusvaloración dos escritores anteriores ao 36?'

ras/ ten que buscar pan, se só se percibe como un retrato, sen os saltos de tempo que hai... A estrutura lingüística é un tempo e un espazo e uns personaxes. Iso é realidade referencial que está articulada dunha determinada maneira, através dunha estrutura lingüística concreta. Na grande literatura todo isto é inseparable. A grande literatura toda é filosófica. Non coñezo ningún clásico que non incida nunha maneira implícita e explícita de ver o mundo. A súa obra é un reflexo, pero tamén unha proposta.♦

axenda

Convocatórias

Concurso pop-rock de Bilbao

Poden enviar a solicitude de inscrición todos os grupos que o desexen, até o 15 de Xaneiro á área de xuventude do Concello de Bilbo: Plaza de Ernesto Eskoreta s/n. 48007 Bilbo. Euskadi. A solicitude ha de incluir o nome do grupo e unha lista dos compostores e dos instrumentos de cada un. Ista oitava edición, como as anteriores, acepta os grupos independentemente do idioma que empreguen. Maior información: (93) 420 43 94.

Xadrez e língua rusa
A Asociación Máximo Gorki de solidariedade entre os povos, abriu a matrícula para un novo curso de idioma ruso e outro de xadrez para maiores e nenos que impartirán na sua sede de Vigo. Para máis información chamar ao (986) 22 44 57 de 5 a 9 de Luns a Venres.

Mancontro visual
 Durante os días 1, 8, 15, 22 e 29 de Febreiro de 1996 celebrárase no Café Moka Jazz da Coruña o primeiro *Mancontro audiovisual*, organizado pola Asociación Cultural Kaos. A asociación tenta fomentar a reunión e participación de realizadores coas suas curtometraxes nunhas xornadas públicas onde comentar os traballos máis notábeis de produción independente galega e extranjeira. Poden participar todas as persoas ou grupos que apresenten cantos traballos feñan realizado en cinema ou video. As fitas (en VHS e cunha duración máxima de 30 minutos) hai que enviarlas, antes do 7 de Xaneiro, ao Apartado de Correos 4.445 (15101 A Coruña) ou entregalas no local da A.C. Caos: Emilia Pardo Bazán, 25-2º (de 17 a 21 h). Os organizadores farán unha escolma e pasaráran as fitas os Xoves do mes de Febreiro no Café Moka Jazz.

Obxectivo da memoria

A Asociación de Amigos do Museo Arqueolóxico da Coruña convoca o

Portugal

Exposiciones

NO PORTO:
Helena Almeida na Casa da Serralves até o 28 de Xaneiro. Mostra antolóxica de Helena Almeida, que ven desde os anos 60 explorando relacións entre a pintura e a fotografía.

EN LISBOA:
Cruz Filipe-40 anos de pintura até o 21 de Xaneiro no Culturgest (07-351-1-790 51 55). **Onde mora o Franklin?** reúne no Museu Nacional de Etnología case unha centena de esculturas realizadas entre 1964 e 1968, normalmente dispersas entre vários coleccionadores. Franklin Martins Ribeiro, oriundo dunha familia de canteiros de Esposende, integra xunto Rosa Ramalho, Mistério e Quintino Vilas Boas, o grupo dos "Quatro artistas populares do Norte: barristas e imaxinários" que Ernesto Sousas apresentou en Maio de



L'Ordre des Visibilités, de Cruz Filipe

O escudo de Galiza,
deseñado por Castelao,
agora en insignia.

Solicita a cantidade
que desexes ao apartado
1371, 36200 de Vigo.

**ENVIA O IMPORTE TOTAL
EN SELOS DE CORREOS**

P V P 200 PTA UNIDADE



O trinque

Libros

O atraso económico da Galiza, un clásico xa do ensaio deste país, ven de cobrar nova actualidade grácies a edición crítica, preparada polo seu autor, Xosé M. Beiras, para está

terceira edición. O fondo, plenamente válido, desta análise vese arraïecido por notás aclaratorias que contextualizan o traballo, conforme o liberan de algúns dos atrancos impostos no seu dia pola censura.

Anúncios de balde

- Véndese moto *Honda Wallardo*. Equipo 64, escape *Pollini*. Roda moi ben, con seguro. 60.000 pta. Chamar ao (986) 37 06 53.

■ Arao-Tenda Solidária. Venda de *Ron Liberación* (Cuba), café de Costa Rica, chicharote de Bolivia, té de Ceilán e África, nozes da Amazónia, artesanía, roupa e xoguetes de povos do Sul, libretas e bloks de papel reciclado artesano... e moitas cousas máis. Todo isto é de comercio alternativo, xusto e solidario. Só traballamos con cooperativas e comunidades indíxenas, pagando aos produtores un prezo digno, asegurándolle un comercio continuado, e desenvolvendo proxectos de melloras sociais e ecoloxicas. R/ Elduayen, nº8-Vigo.

■ Véndense vacas pintas e teixas, recentemente saneadas. Chamar ás noiñas ao (982) 33 17 00, e perguntar por Manolo.

■ Compártense casa grande en Rendolla con teléfono, garaxe. 1.000 m². 20.000 pta. Chamar ao (986) 40 08 35 de 2 a 4,30 da arde.

■ Vendo chalet de 2 plantas e más terreo en Asados (Rianxo), ou cámbo por piso ou bar-cafeteria en Valladolid ou Salamanca. Teléfono (923) 26 76 57.

■ Oportunidade. Véndese un coche *Opel Kadett*, vermello, con alarma, peche centralizado, eleva-velas eléctrico, con so 54.000 km., en moi bon estado. Perguntar por Isabel no (986) 33 67 77.

■ Tes problemas co alcohol? Podemos axudar. Infórmate na Asociación de Alcohólicos Rehabilitados do Morrazo *Da ise paso*. De 5 a 9 da tarde en Avenida de Concepción Areal, 130-1º. Moaña.

■ Xente viaxeira, interesados en formar parte dunha tertulia na Coruña sobre temas de viaxe ou aventura, para trocar información e experiencias. Xabier Ares Japi. (981) 77 08 88. Travesía da Torre, 9. 15300 Betanzos.

■ Precísase zanfona. Alúgase ou cómprase. Perguntar por Avelino nos teléfonos (981) 56 03 95 e 57 31 93.

■ Teño varias proxeccións de viaxes e aventuras en diversos países do mundo. Todas xa proxectadas en clubes, colégios, asociación, concellos... Económicas. Perguntar por Xabier Ares Japi; no (981) 77 08 88. Betanzos.

■ Vendo cámara de cinema de 16

**Eu também importa a normativa da Junta!
... E PERSEGUIRIA O REINTEGRACIONISMO**



LIBERDADE NORMATIVA

Imposição e perseguição, ainda são palavras cheias de significado no mundo cultural. A dignidade linguística tem um nome: Reintegracionismo. ... Em Meendinho seguimos trabalhando polo monolingüismo social e o reintegracionismo linguístico. Resta muito por fazer, a todos e todas. A ti também... Contacta com nós.

Meendin/lo Apartado 678.32080 Ourense

- mm. rusa, do trinque.** Chamar ao (986) 22 44 57, de 5 a 9.

■ Sobrekarga ten a venda pegatas, camisetas, LP, etc. Está aberta a contratación presentando o novo CD "Flores Negras". Contactos: (981) 29 33 91 (908) 68 74 61, Cándido ou Xoán Xosé

■ Curso de português. Começa em Janeiro. Telf. (986) 22 22 72, en Vigo, de 17 a 20,30.

■ Windows 95 em galego-português. Distribuído polo boletim cultural Gralha.

■ Oferécese grupo folk con equipa de son propia. Tamén estamos a buscar violinista. Chamar ás noites ao (986) 54 80 58.

■ Calendário 1996. Liberdade normativa. Edita o grupo Meendinho. envia un selo dos correios e receberá-lo gratuitamente. Apartado 678 de Ourense.

■ Gralha nº 9: Windows 95, guía para galeguizar os apelidos, crianças já aprendem português, circo normativo,... E as habituals secçons. Envíase gratuitamente. Pede-o no Apartado 678, 32080 Ourense.

■ Clases particulares de solfeo e piano. Prezos económicos. (981) 28 62 82.

■ Carn, a revista da Celtic League / Liga Céltica, informa sobre os povos e os nacionalismos celtas (Irlanda, Bretaña, Escócia,...). C/Diputació, 274 Pral. C 08009 Barcelona. Catalunha.

■ Merco canários a particulares na Coruña cidade ou arredores. Chamar ao (981) 66 07 67, a partir das 10,30 da noite, ou ao 69 42 42 nas fins de semana. Perguntar por Margarida.

■ Somos nacionalistas e pertenecemos à Associaçom da Cultura Galega Aloia. Os que tenhades os mesmos sentimientos ponhede-vos en contacto connosco no seguinte endereço: Associaçom da Cultura Galega Aloia. Apartado dos Correos 23092. 08028 Barcelona. Teléfono (93) 473 40 60.

■ Viales Célticas proponle a todas as persoas que anden na procura do recoñecimento e catalogación dos nosos tesouros megalíticos e prerrománs non catalogados (mámoas, antas, pedrafitas, castros, camiños reais, etc), a creación dunha Asociación cultural que se encarregue da revitalización do patrimonio, en perigo de extinción e con el, unha parte da nosa historia. Trátase de unificar esforzos orientados a dar tratamento urgente ao noso patrimonio en aras de salvalo da masiva destrucción que se ven levando a cabo nestes últimos anos. Para preservalos con accións prácticas, para denunciar as suas constantes violacións e destrucións, para instar aos órganos públicos competentes ao seu recoñecimento, tratamento e estudo. Contactade con Manolo Camba Gayoso. Apartado 1.364 (Suc. 1). 15007 A Coruña.

■ Precísase persoa para compartir casería reformada en Sárdoma (Vigo). Unha habitación grande e luminosa, cuarto de baño próprio. 21.000 más gastos. Tamén hai finca e unha terra grande. Chamade a Micha polas tardes ao (986) 48 31 60.

■ Colabora co grupo de rock "Krecha Vagula". Pon á venda material, camiseta con foto de zapatistas más maqueta e lote de 10 adesivos Galiza-nación, autodeterminación e Na Galiza em Galego. Por 1.300 pelas más gastos de envío e contrarreenvolso. Xosé Lois García Moreira. Boa Vista, portal 3 piso E. 15600 Pontedeume. A Coruña.

Exposiciones

Antolóxica

de Pedro Solveira

O espazo *Grandes artistas galegos* do Centro cultural Caixavigo, ocúpao do 11 de Xaneiro ao 11 de Febreiro unha mostra antolóxica do artista vigués Pedro Solveira (1932). Os recursos expresionistas do ferro colocan a obra de Solveira nun espazo de avangarda entre a pintura e a escultura.

Museo de Belas Artes

O museo da Coruña acolle unha serie de mostras de carácter permanente. **Tintoretto, Brueghel e Rubens**, entre outros, representan os séculos XVI e XVII nas salas 1, 2 e 3. Os séculos XVIII e XIX ocupan a sala 4, e as salas 5 e 6 adicáñanse á pintura galega de finais XIX, ou a *Xeración doente*, integrada por Jenaro Carrero, Parada Justel, Joaquín Vaamonde e más do fillo de Rosalía de Castro, Ovidio Murguia. O grupo rompedor dos anos 30, continuador das reivindicaciones nacionalistas da xeración *Nós*, *Os Novos*, e en particular os cadros de **Maside e Colmeiro** ilustran a pintura dos anos trinta no Museo. Rematan a mostra os cadros abstractos de **Molezum, Carruncho, Mampaso e Labra**, todos nados ao redor dos anos 20 na Coruña, e a *Muller con sombreiro de Picasso*. Unha colección de pezas de **Sargadelos** (Sala B) e unha mostra de gravados de **Goya** (Sala A), completan a oferta.

Chema Dapena

Acuarelas e cerámicas no pub Dvorak de Lugo. Aberta até o 15 de Xaneiro.

Galiza en foco

A Asociación Monte Oribio e o Concello de Sáriá abren na Casa do Marqués a mostra fotoxomástica *Galiza en foco*.

Enrique Miranda

O Centro cultural do Porriño garda unha serie escultórica de Enrique Miran-



Luisa Núñez



Debuxo de Seoane de Homenaxe á Torre de Hércules.

da. Aberta até o 31 de Xaneiro.

Así os viu

Fotografías de Mary Quintero na Casa das Artes de Vigo. Até o 28 de Xaneiro.

O retrato no século XX

Aberta no Museo Provincial de Lugo.

Luisa Núñez-Vilabeirán
Expón óleos do 17 ao 30 de Xaneiro na Sala de Arte Caixavigo.

Eugenio Granell.

Inventário do planeta
A Fundación Granell enceta o seu programa de actividades cunha mostra retrospectiva do grande pintor surrealista e escritor galego Eugenio Granell. A exposición ficará aberta até o 19 de Febreiro no Pazo de Bendaña en Compostela, con pezas de museos e coleccións privadas de todas as etapas do artista. Abre de 10 a 13 h., e de 16 a 20 h., agás Martes que pecha.

Páginas coordinadas por
IAGO LUCA

Félix González-Torres

Obra da última década en distintos formatos. Desde fotos do nazi Klaus Barbie ou Kurt Waldheim recibindo comunión do Papa, a valos de publicidade contra a discriminación sexual. Abre até o 3 de Marzo no Centro Galego de Arte Contemporánea en Santiago.

Xosé Ramón Mosquera

Pinturas ao óleo, acrílico e técnicas mixtas. Até o 16 de Xaneiro no Café Ardora de Vigo.

Mary Quintero

Expón fotografías até o 28 de Xaneiro na Casa das Artes de Vigo.

Lugo 1940-1949

O Arquivo Histórico Provincial de Lugo abre unha mostra de fotografías de José Luis Vega Fernández que fan un percorrido por un anaco de historia recente da cidade. Lu-

go 1940-1949: a cidade e as xentes é o título da mostra que reúne 150 fotografías sacadas dos negativos de Vega por Juan José Vivancos. A obra vai repartida en cinco seccións: sociedade, administración, economía e traballo, cultura e educación, e urbanismo. Pódese visitar até o 31 de Xaneiro de Luns a Venres de 9 a 14 h., e de 17 a 20 h.

Muller e criatividade

Muller e criatividade promove dentro do seu proxecto para axudar á creación artística da muller, a mostra de novas artistas galegas *Muller e criatividade*, aberta do 7 ao 14 de Xaneiro no centro sociocultural de Vite (Santiago).

Miró

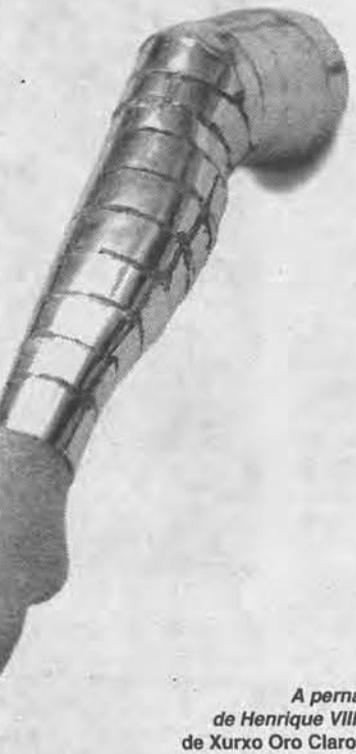
O Kiosco Alfonso da Coruña expón cadros do Miró, emprestados polo Museo Ralli Sofia. Abre até o 21 de Xaneiro.

Pegadas

Obra de Xurxo Oro Claro na galería Marisa Marimón de Ourense. Abre até o 15 de Xaneiro.

Colección Laxeiro

A Casa das Artes de Vigo, garda a colección Laxeiro do concello. Unha morea de obras de várias épocas do grande pintor. Pódese visitar de Luns a Venres de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h.♦



A perna de Henrique VIII, de Xurxo Oro Claro.

Cinema

Salto ao vacío

Dirixida por Daniel Calparo, *Salto ao vacío* (España 1994. 90') é o filme escoillido polo Cine clube Lumière para a súa sesión do Mércores 17 de Xaneiro. Como o cine clube comezou o Mércores 3 o seu ciclo paralelo de curtos diante do filme, ás 20,30 h., pasan *Entre vias* (España 1995. 22') de Juan Vicente Córdoba. As proxeccións son coma sempre no Auditorio do Concello, ao seren os filmes españoles os pasan en versión orixinal. A entrada custa 300 pta., ou 1.000 pta. se se paga o abono mensual. Maior información no Cine clube (986) 22 09 10.

Viva México!

Os directores Roberto Sneider e Arturo Ripstein ocupan as derradeiras sesións do ciclo de cinema mexicano do centro cultural Caixavigo. Os filmes escoillidos son *Dous crímenes* (1995) de Sneider que pasan o Xoves 11, e *Principio e fin* (1993) de Ripstein para o Venres 12. Os pases comezan ás 8,30 do serán.

Retrospectiva do cinema portugués

O Instituto Camões, Consulado de Portugal en Vigo e o Cine clube Lumière xuntarouse para montar unha mostra retrospectiva do cinema portugués. Esco-

lleran catro filmes dos anos 30 aos 40 que pasaran do 18 de Xaneiro ao 1 de Febreiro ás 20,30 h., no Centro cultural Caixavigo. O Xoves 18 pasan a *Severa* (1930) de Leitão Barros; o Luns 22 *O pai tirano* (1941) de António López Ribeiro; Luns 29 *Aniki Bóbó* (1942) do recoñecido director Manuel Oliveira; pecha o ciclo *O Leão da estrela* (1947) unha película de Arthur Duarte, que proxectionan o Xoves 1 de Febreiro. Non se cobrará entrada aos que abonen as cotas mensuais (1.000 pta.) ao Cine clube Lumière, que ademais permiten a entrada ás cinco películas da programación normal no Auditorio do Concello e máis algun corto. Teléfono (986) 22 09 10.

O paréntese da guerra
O ciclo adicado á historia do cinema, organizado polo Cine clube Pontevedra, comprende tres títulos para proxección durante Xaneiro baixo o epígrafe *O paréntese da guerra (1939-1945)*. A *Franza ocupada*. As fitas, que foron cedidas pola Embaixada de França, pasaranse en versión orixinal ás 8 do serán no auditório de Caixa Pontevedra, os Mércores 10, 17 e 24. Por ista orde poñen *Les enfants du paradis* de Marcel Carné, *L'éternel retour* realizada por Jean Delanoy e *La Bataille du Rail* que dirixiu René Clement.♦

O espírito do bosque
Por Teatro Falcatrua, o Venres 12 ás 8,30 no Centro cultural do Porriño.

Casa de bonecas
Teatro do Atlántico interpreta a peza *Casa de bonecas* de Ibsen, baixo a dirección de Xulio Lago. En cartel no

Actividades

Ecoloxía, economía, recursos e sociedade

A Asociación Cultural Vigo celebra un ciclo adicado á economía e á ecoloxía, do 11 de Xaneiro ao 15 de Febreiro os Xoves ás 8 do serán, no local da Federación de Asociacións Veciñas de Vigo (Praza da Princesa). No folleto das xornadas explican os motivos que levan a abrir o debate: "No enredo do ano a Asociación cultural de Vigo pretende ofrecer, con este ciclo, unha ocasión para espertar a un debate que na nosa sociedade resulta curiosamente coitado, cando non despachado con tópicos vogos. Ofrece tamén o seu próprio enceto: un exemplo de tipo de labores que alevan a espertizarse e a ensaiar un anovado diálogo co entorno ciudadán que constituye a sua angueira más específica". Xabier Labandeira,

profesor na Universidade de Vigo, fala o Xoves 11 sobre *Os impostos medioambientais*. Para o Xoves 18 hai programada unha mesa redonda (*Ecoloxía e movementos ecológicos*) na que participarán Manuel Soto (Universidade da Coruña. ADEGA), Antón Masa (Misión Biolóxica de Galiza. CSIC) amais dun

membro da comisión de meio ambiente da Federación de Asociacións de Veciños. O Xoves 25 Salustiano Mato (Universidade de Vigo) ha falar de Depuración e reciclaxe.♦



Salustiano Mato.

Relacións

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera conecer moza de 20 a 32 anos que se sinta soa como min. Podeis chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escribir a Alberto Seoane Abucide. La Economía, 17-4º Izq. 48902 Baracaldo (Biscaya). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Góstame sair cos amigos, pasalo ben, os rallos, etc. Teño 28 anos. Escrebede a: Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña.

■ Dous mozos bretóns queren contactar con xente bretona que resida na Galiza: Cécile Laborde. 8 rue du Stade. 29830 Plouguin, ou a Davy Gyeniran. 6 rue Volnay. 29200 Brest. Bretaña.

■ Intercambiaria correspondencia sobre arte, literatura, medicina, espeleología, filatelia ou numismática. Mayra Bourricandy. Apartado Postal 3.057. Habana 3. 10300 Cuba.

■ Chamome Mayra Maydell Bourricandy e gostaría intercambiar correspondencia para facer amigos e amigas. Apart. 3057. Habana 3. 10300 Cuba.

Música



Brigada Víctor Jara
O Sábado 13 de Xaneiro no Café Liceo do Porriño actuación desta coñecida formación folk portuguesa. Ás 11,30 da noite.

Alívio rápido

Antón Reixa estivo en Euskadi preparando o seu proxecto *Nación Reixa*. Xa apresentou a canción *Cómete un rincón* no Luar da TVG hai duas semanas, o resto do disco pódese escutar o Sábado 20 ás 10,30 da noite no Centro cultural Caixavigo.

Blood Fillos

O Venres 12 ás 12,30 da noite na Iguana de Vigo actúan os *Wipe out skaters*, e ao dia seguinte á mesma hora, apresentan o seu disco os *Blood Fillos*. Para o Venres 19 na Iguana teñen previsto un concerto de Estútuas de Sal.

Joe Henderson

Joe Henderson & The Danish Radio Jazz Orchestra, actúan dirixidos por Bob Brokmeier, o Martes 16 ás 9 da noite no Centro cultural Caixavigo.

Andy Phillips &

Screaming Mimes
Jazz no Teatro Principal de Pontevedra, o Mércores 17 ás 9 da noite.

Orquestra Sinfónica de Galiza

O Sábado 20 ás 20,15 h. no Teatro Principal de Pontevedra.

Filarmonía Checa

O Xoves 18 no Auditorio de Galiza (Santiago), baixo a dirección de Gred Albrecht.

Concerto didáctico

O Mércores 17 no auditório de Galiza (Santiago) o Cuarteto Vlach de Praha oferece un concerto didáctico para xoves.♦

Enganos publicitarios venden cursos para obter soluciones laborais

Centros de formación ou o timo da estampita privado

■ PAULA CASTRO

Desde hai un ano os cursos destinados a mellorar e diversificar a formación dos distintos colectivos de parados deixaron de depender do INEM e pasaron a depender da Xunta de Galiza. A partir dese momento proliferan as entidades privadas, con ánimo de lucro, que se adicam a impartir os devanditos cursos, sobrevivendo a costa das subvencións procedentes do Fondo Social Europeo e da Consellería de Família Muller e Xuventude. Pero en moitos casos, os centros de Formación incumpren os programas ou empregan unha publicidade engañosa para atraer aos alumnos enchendo as aulas e xustificando os gastos.

"Muller, tes unha idea empresarial? Decídete!! Crea a tua propia empresa. Os 15 proxectos seleccionados obterán Atención individualizada e viabilidade do proxecto; Formación en Xestión Empresarial. Creación da Empresa; Acompañamiento aos Trámites da posta en marcha da Empresa".

Ante este magnífico anuncio publicado na prensa unha semana antes de que finalizara o prazo de inscrición, 75 mulleres "emprendedoras" encimaron a solicitude coa fin de conseguir un oco no que parecía ser o camiño axeitado para sacar adiante os nosos soñados proxectos empresariais. Na primeira solicitude tivemos que especificar, ademais dos estudos realizados, a experiencia laboral ou profesional e as características fundamentais do noso proxecto. Unha vez superado este primeiro trámite do concurso pasamos á segunda peneira: un cuestionario no que había que explicar máis polo miúdo o tipo de empresa, a actividade á que nos queríamos adicar, o plano económico, o mercado ao que nos dirixímos, os recursos humanos necesarios, o custe inicial para a posta en marcha... e outros tantos detalles relacionados co tema. Finalmente, a persoa encargada de impartir o curso e un representante de BIC Galicia, entidade privada especializada en realizar estudos de viabilidade, encarregáronse de facernos unha entrevista persoal. A xulgar polas perguntas realizadas trataban de coñecernos persoalmente e de saber o grao de interese que nós puñamos no noso proxecto, pero sobre todo, e tal e como se indicou posteriormente no acto de inauguración do curso, querían comprobar até onde estabamos dispostos a traballar para que este saise adiante.

O complicado proceso de selección dos 15 proxectos finalistas conferiu aos nosos ollos unha grande credibilidade ao que logo resultou ser un curso de formación para parados. Así comezaron os problemas, porque parece evidente que de estarmos só interesadas en acceder a un curso de formación non teríamos respondido a un anuncio como o que aparecía no xornal. De modo que o galiñeiro comezou a alporizarse cando á terceira semana de facer supostos parecía que non íamos rematar nunca co Plan Xeral Contábel. Dirán que saber contabilidade é imprescindible para poder xestionar unha



A. IGLESIAS

empresa, ou iso foi o que nos respondieron cando se iniciaron as protestas, pero paréceme que nen tres semanas nen catro permiten que un administrativo saiba daboando para encarregarse da contabilidade dunha empresa, e menos nós.

Foi así como, cedendo aos nosos pequenos motins, abandonamos o capítulo de contabilidade e pasamos ao suxerto apóstolo de "Axudas". Aquí perdemos a escasa capacidade de espanto que como seres humanos nos quedaba. Durante cinco horas adicámonos a mirar panfletos propagandísticos de diversas entidades privadas que apresentaban unha característica común, o seu grande ánimo de lucro. Sociedades de capital-risco sempre dispuestas a poñer os seus cartos a disposición dun proxecto empresarial necesitado de financiación a cambio dunha participación como accionistas, obtendo a sua parte de beneficios e condicionando as decisións dun posível Consello de Administración.

Pero ainda nos esperaban momentos más interesantes. Recordando o primeiro punto da publicidade que sobre este curso aparecía nos xornais, asegurábame aquilo de "Viabilidade da empresa", e claro, como a ese punto nunca se chegaba, nós intrépidas empresárias ousámos perguntar pola sua inexistencia. Como única resposta, Carmen Blanco, responsable do Fondo Formación de Cabral de Vigo sentenciou o curso cun "Eso lo tenéis que descubrir vosotras mismas".

Sempre queda Alcampo

Por supuesto, ofrecéronos algunas di-

reccions para que puidésemos facer ese necesario e imprescindible descubrimento. Sen ir más lonxe, BIC Galicia, unha das entidades privadas que figuraba na cuestiónada publicidade como asesora de viabilidade podían facer ese estudio, "Bravo, por fin algo serio!". Ah! pero a cambio, unha vez iniciada a actividade, o 4% das vendas serían para eles. A encarregada de impartir o curso non chegou a especificar se a porcentaxe se refería ás vendas anuais ou mensuais, e tampoco explicou durante tanto tempo se quedaría con esa cantidade, ou quizais é un dado que eu non lembro?

Na mesma sesión explicousenos como podíamos realizar o estudo do mercado no que se enmarca a nosa actividade. Para iso precisabamos coñecer aos nosos competidores: a súa facturación anual, as suas avantes e as suas debilidades... Para obter estos datos tan precisos outra entidade privada, "Arden", por unha módica cantidade comprendida entre as 5.000 ou 10.000 pesetas por empresa analisada, podían facilitar esa información. Unha ganga comparado cos servizos das outras entidades.

"Pero muller, se estás no paro e queres asesoramento laboral, envía o teu currículo a Fondo Formación. Tamén reciben unha subvención por iso, e teñen a especialidade de que teñen, como xa aconteceu en caños anteriores, sempre poden aconsellarte que te apuntes para ser caixeira no Alcampo". Como requisito imprescindible, quen colla o teléfono do centro ten que ser unha persoa cualificada, porque senón dirá que non sabe nada sobre o tema.♦

TRES EN RAIA

Difusión

■ XOSÉ A. GACIÑO

Pola mítica Internet —pionera das auto-estradas da información, esas que din que son os camiños do futuro— comezan a viaxar con éxito as mensaxes do Papa, curiosamente despois dunha forte campaña para eliminar ou controlar a circulación de material pornográfico por esas vías electrónicas, que poderían ser audaces zonas de liberdade para traspasar as fronteiras da intolerancia e que, controladas polos grandes poderes nacionais ou multinacionais, contribuen ao "aumento da vixilancia", como comentaba Xurxo Estévez neste mesmo periódico.

En realidade, parece que os circuitos da Internet están máis abertos á circulación dos elementos más reaccionarios —eses grupos da extrema dereita estadounidense que se intercambian coñecimentos e experiencias sobre armas e explosivos— mentres os progresistas parecen marxinados ou receosos, como convencidos da imposibilidade de espallar alternativas non acordes co sistema. E, sen esas alternativas, os avances técnicos, teoricamente susceptibles de liberar ao home de traballo rotinario e de fomentar a súa creatividade, rematan por servir de mecanismos de control e de desarmamento moral. En vez de promover unha sociedade máis libre e máis dinámica, fabrcan cidadáns temerosos de perder o seu traballo na próxima reconversión tecnolóxica.

Non se a rede Internet pode ser reconquistada para a inclusión nas vilas —pero sempre necesarias— aspiracións revolucionarias ou se habría que abrir outra auto-estrada menos contaminada por papas e fascistas, pero non se debería perder o tren da imaxinación para tentar convencer da necesidade da criatividade libre e plural, diversa e solidaria, frente ao império uniformador e conformista do pensamento único de mercado.♦

VOLVER AO REGO

Por Aninovo, os responsables do programa de Iñaki Gabilondo, na cadea Ser (emisora do grupo Prisa—El País), felicitaron aos partidos políticos. E "especialmente ao Bloque Nacionalista Galego que estes días sofre as inxustas acusacións de Fraga".

O poder central non gosta de escuchar como se acusa de terroristas aos galegos. Para Madrid, o "problema basco" é só o "problema basco". Pero se lle xuntan o catalán e, de remate, o galego, xa habría que falar con claridade do "problema español".♦